

**2014 YILI
SEKTÖR RAPORU**

ET VE ET ÜRÜNLERİ	5
1. DÜNYADA DURUM.....	5
1.1. HAYVAN VARLIĞI	5
1.2. HAYVANSAL ÜRETİM DEĞERİ	6
1.3. ET ÜRETİMİ	8
1.3.1. <i>Büyükbaş Eti</i>	9
1.3.2. <i>Domuz Eti</i>	9
1.3.3. <i>Küçükbaş Eti</i>	10
1.3.4. <i>Kanatlı Eti</i>	10
1.3.5. <i>Balık Üretimi</i>	11
1.4. TİCARET	12
1.4.1. <i>Et Üretim ve Ticaret Miktarları</i>	13
1.4.2. <i>Büyükbaş Eti Ticareti</i>	14
1.4.3. <i>Küçükbaş Eti Ticareti</i>	14
1.4.4. <i>Kanatlı Eti Ticareti</i>	14
1.4.5. <i>Domuz Eti Ticareti</i>	15
1.4.6. <i>Balık ve Ürünleri Ticareti</i>	15
1.5. FİYATLAR	16
1.5.1. <i>FAO Gıda Fiyat Endeksi</i>	16
1.5.2. <i>FAO Et Fiyat Endeksi</i>	17
1.5.3. <i>Uluslararası Fiyatlar</i>	18
1.6. TÜKETİM	20
1.6.1. <i>Kişi Başı Yıllık Et Tüketimleri</i>	20
2. TÜRKİYE'DE DURUM	22
2.1. TARIMSAL ÜRETİM DEĞERİ	22
2.1.1. <i>Canlı Hayvanlar Üretim Değeri</i>	22
2.1.2. <i>Hayvansal Ürün Üretim Değeri</i>	24
2.2. TÜRKİYE HAYVAN VARLIĞI	25
2.2.1. <i>Tür ve Irklara Göre Hayvan Varlığı (baş)</i>	26
2.2.2. <i>Hayvan Sayısındaki Değişim ve Kesilen Hayvan Sayısı</i>	27
2.3. TÜRKİYE ET ÜRETİMİ	28
2.3.1. <i>Et Üretim Endeksi (2002=100)</i>	28
2.3.2. <i>Et Üretiminin Türlerle Göre Dağılımı</i>	29
2.3.3. <i>Kırmızı Et Üretiminde Dönemsellik</i>	29
2.3.4. <i>Balık Üretimi</i>	30
2.4. DIŞ TİCARET	31
2.4.1. <i>Canlı Hayvan İthalatı</i>	31

2.4.2.	<i>Canlı Hayvan İhracatı</i>	33
2.4.3.	<i>İşlenmemiş Kırmızı Et İthalatı</i>	34
2.4.4.	<i>İşlenmemiş Kırmızı Et İhracatı</i>	35
2.4.5.	<i>İşlenmemiş Kanatlı Eti İthalatı</i>	35
2.4.6.	<i>İşlenmemiş Kanatlı Eti İhracatı</i>	36
2.4.7.	<i>Balık Dış Ticareti</i>	36
2.5.	FIYATLAR	37
2.5.1.	<i>Yurtiçi Canlı Hayvan Fiyatları ve Borsa İşlem Hacimleri</i>	37
2.5.2.	<i>Yurtiçi Dana Karkas Fiyatları ve Borsa İşlem Hacimleri</i>	39
2.5.3.	<i>Yurtiçi Kuzu Karkas Fiyatları</i>	41
2.5.4.	<i>Karma Yem Fiyatları</i>	42
2.5.5.	<i>Kaba Yem Fiyatları</i>	42
2.5.6.	<i>Et/Yem Paritesi</i>	43
2.6.	TÜKETİM	43
2.6.		43
2.6.1.	<i>Kişi Başı Et Tüketimi</i>	43
2.6.2.	<i>Kişi Başı Et Tüketim Endeksi (2008=100)</i>	44
SÜT VE SÜT ÜRÜNLERİ		46
3. DÜNYADA DURUM		46
3.1.	SAĞILAN HAYVAN VARLIĞI	46
3.2.	SÜT VERİMİ	46
3.2.1.	<i>Türler ve Ülkeler Bazında Süt Verimi</i>	47
3.3.	SÜT ÜRETİMİ	48
3.3.1.	<i>İnek Sütü</i>	49
3.3.2.	<i>Manda sütü</i>	50
3.3.3.	<i>Keçi sütü</i>	50
3.3.4.	<i>Koyun Sütü</i>	51
3.4.	SÜT ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ	52
3.5.	TİCARET	54
3.5.1.	<i>Süt Eşdeğeri İhracat</i>	54
3.5.2.	<i>Süt Eşdeğeri İthalat</i>	55
3.5.3.	<i>Süt Tozu Ticareti</i>	55
3.5.4.	<i>Tereyağı Ticareti</i>	56
3.5.5.	<i>Peynir Ticareti</i>	56
3.6.	SÜT MALİYETİ, PARİTE	57
3.7.	FIYATLAR	58
3.7.1.	<i>Çiftlik Çıkışı Çiğ Süt Fiyatları</i>	58

3.7.2.	FAO Mandıra Fiyat Endeksi ve Süt Ürünleri İhracat Fiyatları	59
3.8.	TÜKETİM	60
4.	TÜRKİYE'DE DURUM	62
4.1.	SAĞILAN HAYVAN VARLIĞI ENDEKSİ (2002=100).....	62
4.1.1.	Tür ve Irklara Göre Sağılan Sığır Varlığı Endeksi (2002=100)	62
4.2.	SÜT ÜRETİM ENDEKSİ (2002=100)	63
4.3.	TÜR VE İRKLARA GÖRE SAĞILAN HAYVAN VARLIĞI, VERİM VE SÜT ÜRETİMİ.....	63
4.3.2.	Büyükbaş sütü üretimi.....	65
4.3.3.	Küçükbaş sütü üretimi	65
4.4.	SÜT SİĞİRCİLİĞİ İŞLETMELERİ	66
4.5.	SÜT ÜRETİMİNDE DÖNEMSEL ARZ.....	66
4.6.	SÜT ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ	67
4.7.	MALİYET VE PARİTE	68
4.8.	FIYATLAR	69
4.8.1.	Üretici ve Tüketici Süt Fiyatları	69
4.9.	DİŞ TİCARET	70
4.9.1.	Süt ve Süt Ürünleri İthalatı	70
4.9.2.	Süt ve Süt Ürünleri İhracatı.....	71
4.10.	TÜKETİM	72
4.10.1.	Kişi Başı Süt Tüketimi	72
4.10.2.	Hane Halkı Tüketimi	72
5.	ET VE SÜT KURUMU'NUN SEKTÖR İÇİNDEKİ YERİ	73
5.1.	KURUMUN KURULUŞ AMACI VE FAALİYET KONULARI	74
5.1.1.	ESK Kombinalarının Kesim ve Depolama Kapasiteleri	77
5.1.2.	Büyükbaş Kesim Sayısı ile Et Üretiminin Karşılaştırılması	78
5.1.3.	Küçükbaş Kesim Sayısı ile Et Üretiminin Karşılaştırılması	78
5.2.	2014 YILI GENEL ALIM, ÜRETİM VE SATIŞ FAALİYET BİLGİLERİ.....	79
5.2.1.	Alım Faaliyetleri	79
5.2.2.	Yıllar İtibariyle Alım Fiyatları.....	79
5.2.3.	2014 Yılı Aylar İtibariyle Satış Fiyatları	80
	*Mağaza fiyatı KDV hariç (TL/KG)	80
5.2.4.	2014 Yılı Serbest ve Mezbu Alımlar.....	80
5.2.5.	2014 Yılı Kurbanlık Alımlar.....	80
5.2.6.	2014 Yılı Tür Bazında Serbest Alımlar	81
5.2.7.	2014 Yılı Tür Bazında Mezbu Alımlar	81
5.2.8.	2014 Yılı Kombina Bazında Serbest Alımlar	82
5.2.9.	2014 Yılı Kombina Bazında Mezbu Alımlar	83

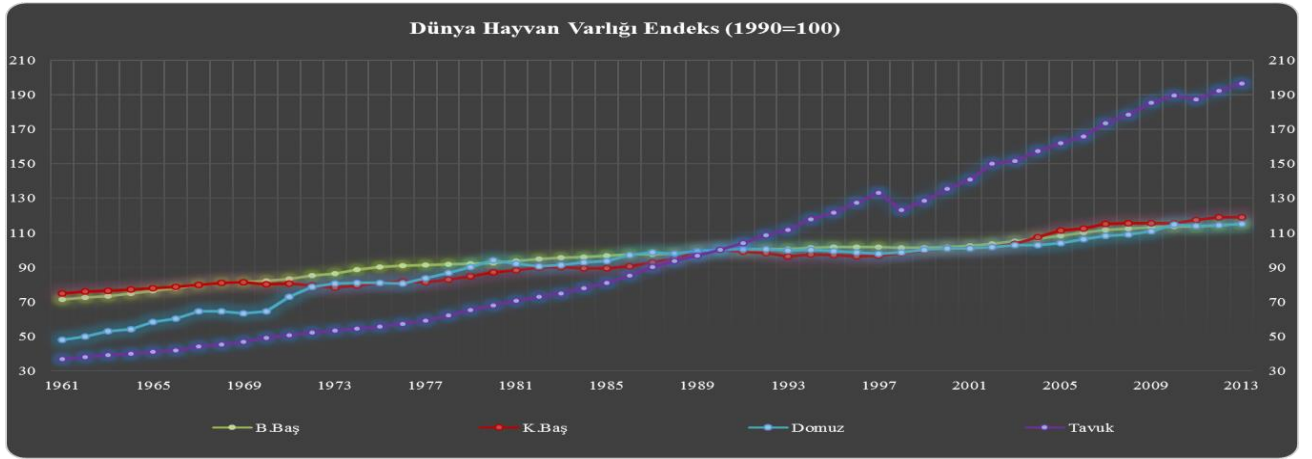
5.2.10. Üretim Faaliyetleri	84
5.2.11. 2014 Yılı Kombina Üretimleri	84
5.2.12. Satış Faaliyetleri	85
5.2.13. 2014 Yılı Et Satışları	85
5.2.14. 2014 Yılı Satışlarımız ve Müşteri Dağılımı	86
5.2.15. 2014 Yılı Et Üretim, Satış ve Son Stoklar	87
5.2.16. 2014 Yılı Üretim, Satış ve Son Stoklar	88

ET VE ET ÜRÜNLERİ

1. DÜNYADA DURUM

1.1. Hayvan Varlığı

Dünya hayvan varlığındaki uzun yıllar değişimini değerlendirmek üzere, 1990 yılı baz alınarak hesaplanan endekse göre, en hızlı büyüme tavuk varlığında gözlenmektedir. 1990-2013 döneminde; tavuk varlığında artış % 97, küçükbaş varlığında % 19, büyükbaş ve domuz varlığında ise % 15'tir.

Kaynak: FaoStat

2009-2013 döneminde hayvan varlığında gerçekleşen değişimlere bakıldığında; en büyük değişimin % 6,2 artışla tavuk varlığında olduğu görülmektedir. Genel olarak tüm gruplarda her yıl görülen artış eğilimi, 2011 yılı için domuz ve tavuk varlığında gözlenmemiştir. Yıllık değişimlere bakıldığında; en hızlı artış % 2,3 ile tavuk varlığında gerçekleşmiştir.

2013 yılında; sığır varlığı, bir önceki yıla göre % 0,5 artarak 1 milyar 468 milyon başa yükselmiştir. Manda varlığı % 0,8 artışla 194 milyon başa, koyun varlığı ve domuz varlığı % 0,5 artarak sırasıyla 1 milyar 163 milyon baş ile 977 milyon başa yükselmiştir. Keçi varlığı ise % 0,5 düşerek 976 milyon başa gerilemiştir.

FAO - Milyon Baş		2009	2010	2011	2012	2013	2009-2013 Değişim %
Dünya	Tavuk	19.669	20.131	19.908	20.412	20.887	6,2
	<i>Yıllık % değişim</i>	3,7	2,3	-1,1	2,5	2,3	
	Bufalo-Manda	187	188	190	192	194	3,5
	<i>Yıllık % değişim</i>	0,8	0,4	1,2	1,0	0,8	
	Keçi	953	954	968	980	976	2,4
	<i>Yıllık % değişim</i>	0,8	0,2	1,5	1,2	-0,5	
	Domuz	941	975	969	972	977	3,8
	<i>Yıllık % değişim</i>	1,7	3,6	-0,6	0,4	0,5	
	Sığır	1.450	1.453	1.452	1.460	1.468	1,2
	<i>Yıllık % değişim</i>	0,6	0,2	-0,1	0,6	0,5	
	Koyun	1.118	1.119	1.140	1.157	1.163	4,0
	<i>Yıllık % değişim</i>	-0,7	0,1	1,8	1,5	0,5	

Kaynak: FaoStat

FaoStat verilerine göre Türkiye, 2013 dünya hayvan varlığı sıralamasında; 14 milyon büyükbaş ile 21.sırada ve 35,8 milyon küçükbaş ile 12. sıradadır.

1.2. Hayvansal Üretim Değeri

Dünyada hayvancılık, toplam tarımsal üretim değerinde % 42'lük bir paya sahiptir. Hayvansal üretim değeri içinde, en önemli iki sektör olarak; etin payı % 77, sütün payı % 16'dır.

FAO, Dünya Hayvansal Üretim Değeri (Brüt*, milyon US \$)

Ürünler	2009	2010	2011	2012
Balmumu	83	92	93	88
Tavuk yumurtası	77.904	83.124	98.850	102.460
Diğer kanatlı yumurtası	25.562	21.621	28.900	27.542
Bal	5.274	5.893	6.634	6.679
Et	1.067.147	1.108.862	1.421.764	1.529.972
Süt	246.926	281.222	321.355	315.664
İpekböceği	1.626	2.240	1.955	2.067
Yün ve yapağı	5.279	5.837	6.656	7.823
Toplam tarımsal üretim	3.321.555	3.710.616	4.571.674	4.703.423
Toplam hayvansal üretim	1.429.801	1.508.891	1.886.207	1.992.295
Hayvansal üretimin payı %	43,0	40,7	41,3	42,4

*Çiftlik çıkışı fiyat ve hane dışına arz edilen üretim miktarları üzerinden hesaplanmıştır.

FAO verilerine göre, ülkemizde hayvancılık toplam tarımsal üretim değerinde % 46'lık bir paya sahiptir. Hayvansal üretim değeri içinde, en önemli iki bileşen; % 72 pay ile et, % 21 pay ile süt'tür.

FAO, Türkiye Üretim Değeri (Brüt*, milyon US \$)

Ürünler	2009	2010	2011	2012
Balmumu	30	33	33	32
Tavuk yumurtası	1.835	992	1.291	2.343
Bal	892	952	1.034	952
İşlenmemiş et	18.994	31.314	30.448	31.482
Süt	6.647	8.553	7.676	9.062
İpekböceği	1	1	2	1
Yün ve yapağı	69	70	71	71
Toplam tarımsal üretim	73.914	96.454	94.416	94.765
Toplam hayvansal üretim	28.468	41.915	40.555	43.943
Hayvansal üretimin payı %	38,5	43,5	43,0	46,4

*Çiftlik çıkışı fiyat ve hane dışına arz edilen üretim miktarları üzerinden hesaplanmıştır.

FAO tarafından yayınlanan Ekim 2014 Gıda Görünüm raporuna göre;

2014 yılında dünya et üretimi, bir önceki yıla göre % 1,1 artarak 311,6 milyon tona yükselmiştir.

Dünya et üretimindeki artış, gelişmekte olan ülkelerden kaynaklanmıştır. Bu ülkeler aynı zamanda artan talebinde merkezindedir.

2014 yılında FAO Gıda Fiyat Endeksi, Mart ayından itibaren sürekli bir düşüş içerisinde. FAO Et Fiyat Endeksi (2002-2004=100) Aralık 2014’de 196 puan ile bir yıl öncesine göre % 5,8 daha yüksek seviyededir. Süt ürünleri, hububat, bitkisel yağ ve şeker fiyatları 2014 yılında düşerken yalnızca et fiyatlarında yükseliş söz konusudur. Özellikle ABD dolarının yılın ikinci yarısında değerlenmesi, FAO fiyat endekslerindeki düşüşü de hızlandırmıştır. FAO fiyat endekslerini hesaplarken dolar bazında ihracat fiyatlarını kullanmaktadır.

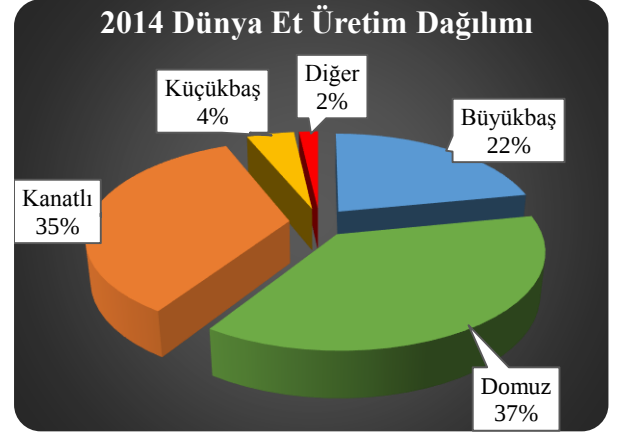
Küresel et ticareti, 2014 yılında % 2,3 oranında yükselerek 31,6 milyon tona ulaşmıştır. Bu artış oranı, majör ihracatçı ülkelerde üretimin kısıtlı olması, hayvan sağlığına yönelik endişeler ve ticaret yasakları sonucu, son yılların ortalamasından daha düşüktür. Ticaret hacmindeki değişim et türüne göre farklılık göstermektedir. Büyükbaş, domuz ve kanatlı eti ticaretinde büyüme söz konusuysen, küçükbaş eti ticaretinde düşüş gerçekleşmiştir. Kanatlı eti % 43 pay ile et ticaretinde en önemli et grubu olarak kalmaya devam ederken, onu sırasıyla büyükbaş, domuz ve küçükbaş eti takip etmektedir.

1.3. Et Üretimi

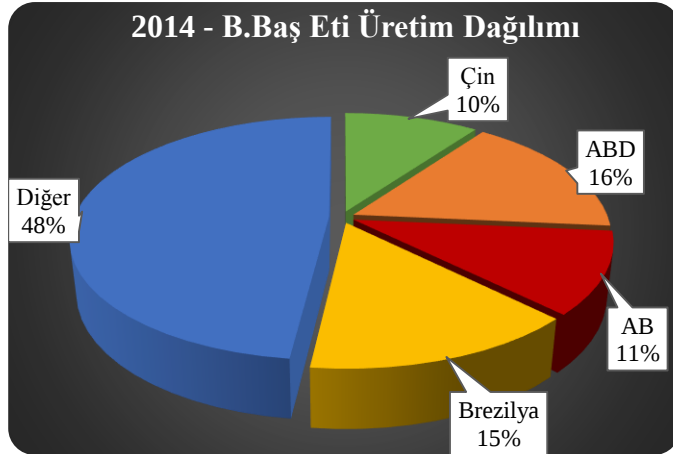
2014 yılı dünya toplam et üretimi 311,5 milyon ton olarak tahmin edilmektedir.

Toplam et üretiminde, en büyük payı % 37 ile domuz eti (116,1 milyon ton) alırken, kanatlı eti % 35 (107,6 milyon ton), büyükbaş eti % 22 (68,3 milyon ton), küçükbaş eti % 4 (14 milyon ton) paya sahiptir.

Toplam kırmızı et üretiminde, en büyük payı % 58 ile domuz eti alırken, büyükbaş eti % 35, küçükbaş eti % 7 paya sahiptir.

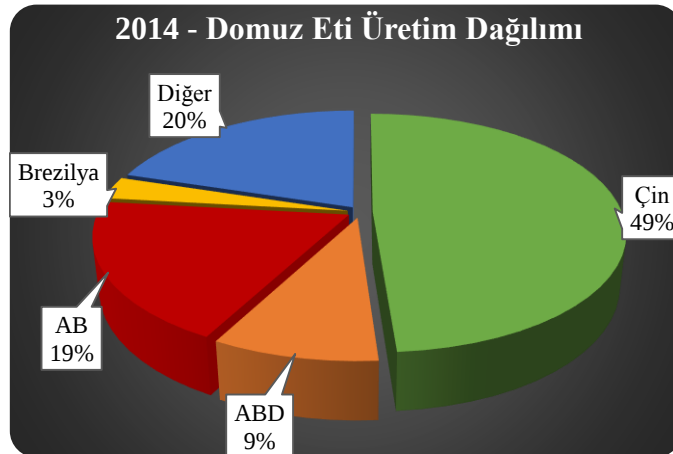
1.3.1. Büyükbaş Eti

2014 yılında dünya büyükbaş eti (sığır ve manda) üretimi 68,3 milyon tondur. Dünya üretiminin % 52'si ABD, Brezilya, AB ve Çin tarafından gerçekleştirilmektedir.

Son yıllarda kuraklık, özellikle Okyanusya'da çayır ve meraları olumsuz etkilemiştir. 2015 yılında Avustralya üretiminin % 7 azalması beklenmektedir.

2014 Büyükbaş Et, Üretimi (Bin Ton)	
Çin	6.839
ABD	11.230
AB	7.455
Brezilya	9.920
Diğer	32.854

1.3.2. Domuz Eti

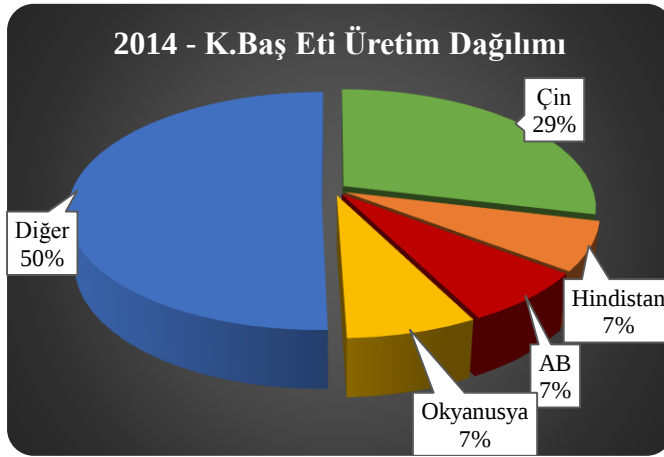
FAO verilerine göre, 2014 yılında dünya domuz eti üretimi 116,1 milyon tondur.

Dünya üretiminin % 80'i Çin, AB, ABD ve Brezilya tarafından gerçekleştirilmiştir.

2014 yılında ABD üretiminde yavru domuz ölümlerine neden olan virüs (PEDv) salgını nedeniyle % 1,9 düşüş gerçekleşirken, diğer majör ülkelerin üretiminde artış gözlenmiştir. Dünya üretiminin % 49'unu karşılayan Çin üretiminde artış % 2,3 oranındadır.

2014 Domuz Eti Üretimi (Bin Ton)	
Çin	56.749
ABD	10.332
AB	22.094
Brezilya	3.538
Diğer	23.412

1.3.3. Küçükbaş Eti

2014 yılında dünya küçükbaş eti üretimi yaklaşık 14 milyon tondur.

Dünya üretiminin % 50'sini Çin, Hindistan, Okyanusya ve AB karşılamaktadır.

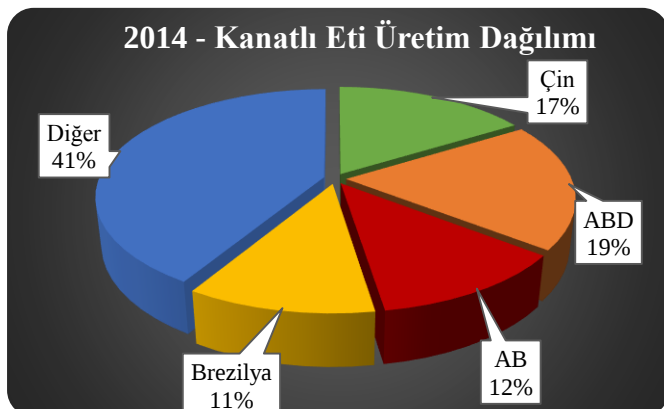
2014 yılında Okyanusya'nın dünya üretimindeki payı % 0,5 düşerken Hindistan'ın ve AB ülkelerin üretimdeki

payı bir miktar yükselmiştir.

Son yıllarda kuraklık, Okyanusya'da çayır ve meraları olumsuz etkilemiş olup 2014 yılında üretim % 6,3 azalmıştır.

2014 Küçükbaş Eti Üretimi (Bin Ton)	
Çin	4.028
Hindistan	921
AB	989
Okyanusya	981
Diğer	7.056

1.3.4. Kanatlı Eti

2014 yılında dünya kanatlı eti üretimi 107,6 milyon tondur.

Dünya üretiminin % 59'unu ABD, Çin, AB ve Brezilya karşılamaktadır.

2014 yılı dünya üretiminde % 1,1 oranında bir artış gerçekleşmiştir.

2014 yılında % 17 payla dünyada 2. büyük üretici konumunda olan Çin üretiminde, kuş gribi salgını nedeniyle % 4,8 oranında düşüş gerçekleşmiştir. Rusya üretimi % 3 ve Hindistan üretimi % 8 artmıştır.

2014 Kanatlı Eti Üretimi (Bin Ton)	
Çin	17.532
ABD	20.574
AB	12.984
Brezilya	12.076
Diğer	44.391

1.3.5. Balık Üretimi

2012 yılında dünya balık üretimi bir önceki yıla göre % 1,4 artarak 158 milyon tona ulaşmıştır. Kültür balıkçılığının üretimdeki payı son yıllarda sürekli olarak artmış, 2012 yılında % 42' ye yükselmiştir.

Çin, 2012 dünya balık üretiminin % 37'sini karşılamıştır. Üretimin % 71'i kültür balıdır.

Ülkeler	Av Balığı Üretimi			Kültür Balığı Üretimi			Toplam			
	2011	2012	<i>Av Balığı Payı %</i>	2011	2012	<i>Kültür Balığı Payı %</i>	2011	2012	<i>Yıllık Değişim %</i>	<i>2012- Ülke Payı %</i>
Çin	16,8	17,2	29,3	38,9	41,5	70,7	55,7	58,7	5,4	37,2
Hindistan	4,3	4,9	53,8	3,7	4,2	46,2	8	9,1	13,8	5,8
Endonezya	5,7	5,8	65,2	2,7	3,1	34,8	8,4	8,9	6,0	5,6
Amerika	5,2	5,1	92,7	0,4	0,4	7,3	5,6	5,5	-1,8	3,5
AB	5,1	4,6	78,0	1,3	1,3	22,0	6,4	5,9	-7,8	3,7
Diğer	56,6	53,7	76,9	15	16,1	23,1	71,6	69,8	-2,5	44,2
Dünya	93,7	91,3	57,8	62,0	66,6	42,2	155,7	157,9	1,4	100

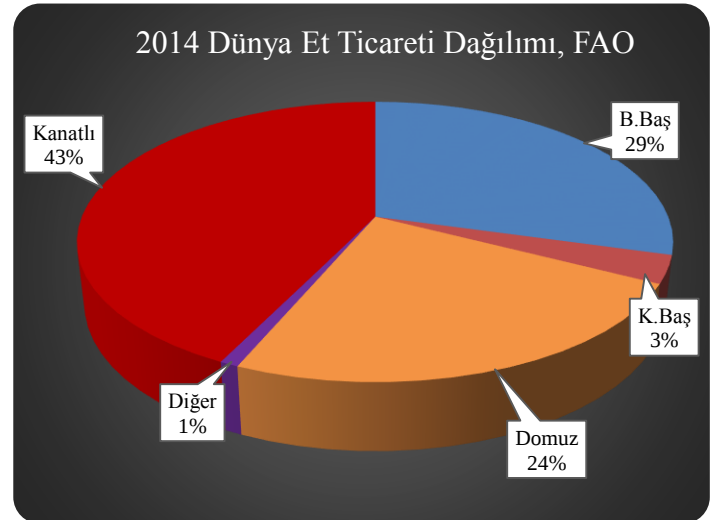
Kaynak: FAO Food Outlook, canlı ağırlık eşdeğeri

1.4. Ticaret

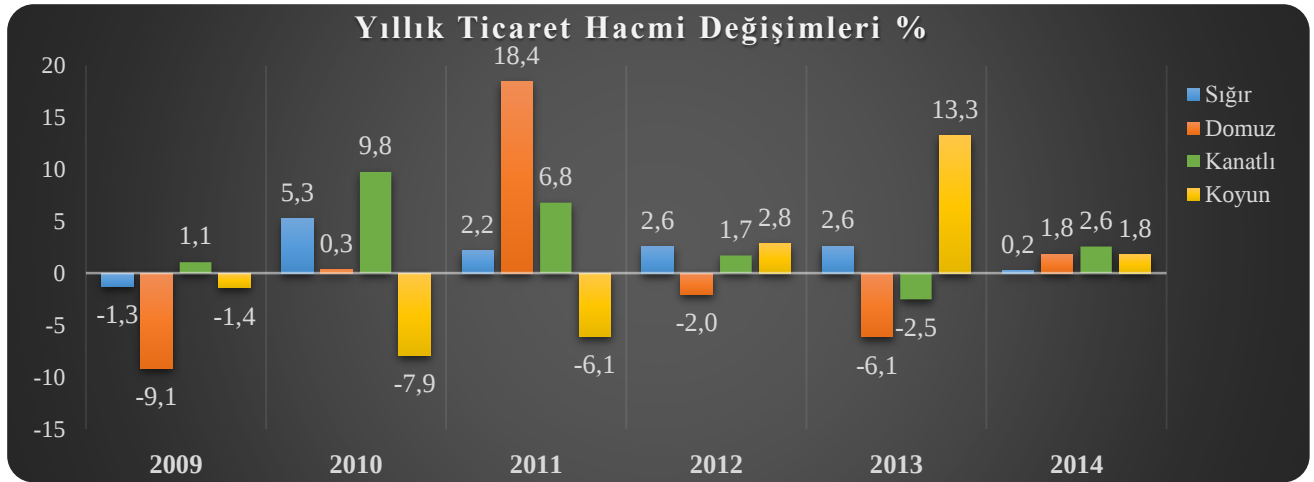
2014 yılında dünya et ticaret hacmi, bir önceki yıla göre % 2,3 artarak 31,6 milyon ton seviyesine yükselmiştir.

Toplam et ticaretinin % 43'ünü (13,5 milyon ton) kanatlı eti oluştururken, domuz eti % 24 (7,5 milyon ton), büyükbaş eti % 29 (9,3 milyon ton), küçükbaş eti % 3 (1 milyon ton) pay almıştır.

OECD-FAO verilerine göre, Okyanusya'da yaşanan kuraklık 2014 yılı koyun eti ticaretini kısıtlamıştır. Geçtiğimiz yıl ticaret hacmindeki artış % 1,8 oranında gerçekleşmiştir. Özellikle 2010 yılında % 8,7 ve 2011 yılında % 6,3 gerileyen ticaret, 2013 yılında ise % 13,3 oranında artmıştır.

2014 yılında et gruplarının tamamında ticaret hacimlerini sınırlı da olsa yükseltmiştir. Kanatlı eti ticareti 2009-2014 döneminde, yalnızca 2013 yılında kuş gripi salgını nedeniyle daralırken, bunun dışındaki her yıl hacmini arttırmıştır.

Kaynak: OECD-FAO

1.4.1. Et Üretim ve Ticaret Miktarları

FAO (Milyon Ton)		2009	2010	2011	2012	2013	2014
Toplam et	Üretim	283,9	290,8	297,1	304,1	308,3	311,6
	Ticaret	25,4	26,5	28,8	29,7	30,9	31,6
	Ticaret/Üretim %	8,9	9,1	9,7	9,8	10,0	10,1
Büyükbaş eti	Üretim	65,7	65	66,6	67,4	67,8	68,3
	Ticaret	7,4	7,6	8	8,1	9,0	9,3
	Ticaret/Üretim %	11,3	11,7	12	12	13,3	13,7
Küçükbaş eti	Üretim	12,9	13	13,8	13,4	13,9	14,0
	Ticaret	0,8	0,8	0,7	0,8	1,0	1,0
	Ticaret/Üretim %	6,2	6,2	5,1	6	7,0	6,9
Domuz eti	Üretim	106,1	109,2	108,8	112,7	114,5	116,1
	Ticaret	5,8	6,1	7,1	7,5	7,4	7,5
	Ticaret/Üretim %	5,5	5,6	6,5	6,7	6,5	6,5
Kanatlı eti	Üretim	93,7	98,1	102,3	104,9	106,4	107,6
	Ticaret	11,1	11,6	12,7	13,1	13,2	13,5
	Ticaret/Üretim %	11,8	11,8	12,4	12,5	12,4	12,5

Kaynak: FAO Food Outlook

2009-2014 döneminde, ticarete konu olan et miktarının üretimdeki payı, bütün et türlerinde artarak toplamda % 10'u geçmiştir. 2014 yılında üretilen büyükbaş etinin % 13,7'si, küçükbaş etinin % 6,9'u, domuz etinin % 6,5'i, kanatlı etinin % 12,5'i ticarete konu olmuştur.

Balık Üretimi ve Ticareti

FAO (Milyon Ton)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Üretim	144,8	148,5	156,2	158	162,9	165,9
Ticaret	54,9	56,7	57,4	58,1	58,8	59,4
Ticaret/Üretim %	37,9	38,2	36,7	36,8	36,1	35,8

Kaynak: FAO Food Outlook

Not: Veriler canlı ağırlık eşdeğeridir.

Dünya balık üretimi 2014 yılında 2009 yılına göre % 14,6 artış gösterirken ticaretteki artış oranı % 8,2'dir. 2014 yılında üretimin % 35,8'i ticarete konu olmuştur.

1.4.2. Büyükbaş Eti Ticareti

FAO Ekim 2014 Gıda Görünüm raporu verilerine göre;

B.Baş Eti (Bin Ton)	İthalat - 2014				B.Baş Eti (Bin Ton)	İhracat - 2014			
	Sıra	Ülke	Hacim	Payı %		Sıra	Ülke	Hacim	Payı %
	1	Çin	1.113	12,8%		1	Hindistan	1.920	20,6%
	2	ABD	1.030	11,8%		2	Brezilya	1.808	19,4%
	3	Rusya	795	9,1%		3	Avustralya	1.485	15,9%
	4	Japonya	760	8,7%		4	ABD	1.207	12,9%
	Diğer		5.021	57,6%		Diğer		2.912	31,2%
	Dünya Toplam		8.719	100,0%		Dünya Toplam		9.332	100,0%

2014 yılında Rusya'nın Dünya toplam ithalatındaki payı 1,2 puan düşerek % 9,1'e geriledi. Buna paralel olarak diğer majör ülkelerin ithalat payları yükselmiştir. İhracatta ise Hindistan'ın payı % 19,3'dan % 20,6'ya yükselmiştir.

1.4.3. Küçükbaş Eti Ticareti

FAO Ekim 2014 Gıda Görünüm raporu verilerine göre;

K.Baş Eti (Bin Ton)	İthalat - 2014				K.Baş Eti (Bin Ton)	İhracat - 2014			
	Sıra	Ülke	Hacim	Payı %		Sıra	Ülke	Hacim	Payı %
	1	Çin	320	35,2%		1	Avustralya	430	44,8%
	2	AB	145	15,9%		2	Yeni Zelanda	371	38,7%
	3	ABD	80	8,8%		3	AB	34	3,5%
	4	S.Arabistan	45	4,9%		4	Hindistan	20	2,1%
	Diğer		320	35,2%		Diğer		104	10,8%
	Dünya Toplam		910	100,0%		Dünya Toplam		959	100,0%

2014 yılında ihracatın yaklaşık % 84'ünü Avustralya ve Yeni Zelanda karşılamış, Çin'in dünya ithalatındaki payı % 33,4'den % 35,2'ye yükselmiştir.

1.4.4. Kanatlı Eti Ticareti

FAO Ekim 2014 Gıda Görünüm raporu verilerine göre;

Kanath Eti (Bin Ton)	İthalat - 2014				Kanath Eti (Bin Ton)	İhracat - 2014			
	Sıra	Ülke	Hacim	Payı %		Sıra	Ülke	Hacim	Payı %
	1	Çin	1.729	13,6%		1	Brezilya	4.150	30,8%
	2	Japonya	1.095	8,6%		2	ABD	4.081	30,3%
	3	Hong-Kong	1.057	8,3%		3	Çin	1.350	10,0%
	4	S.Arabistan	950	7,5%		4	AB	1.310	9,7%
	Diğer		7.898	62,0%		Diğer		2.580	19,2%
	Dünya Toplam		12.729	100,0%		Dünya Toplam		13.471	100,0%

Kanatlı eti için 2013 – 2014 arasında ithalatta Hong-Kong ve Çin'in payı artarken Japonya ve S.Arabistan'nın payında düşüş gözlemlendi. İhracatın ise yaklaşık % 81'ini ABD, Brezilya, AB ve Çin karşılamıştır.

1.4.5. Domuz Eti Ticareti

FAO Ekim 2014 Gıda Görünüm raporu verilerine göre;

Domuz Eti (Bin Ton)	İthalat - 2014				Domuz Eti (Bin Ton)	İhracat - 2014			
	Sıra	Ülke	Hacim	Payı %		Sıra	Ülke	Hacim	Payı %
	1	Çin	1.473	20,3%		1	ABD	2.334	30,9%
	2	Japonya	1.367	18,8%		2	AB	2.193	29,1%
	3	Rusya	787	10,8%		3	Kanada	1.193	15,8%
	4	Meksika	737	10,2%		4	Brezilya	656	8,7%
	Diğer		2.890	39,8%		Diğer		1.172	15,5%
	Dünya Toplam		7.254	100,0%		Dünya Toplam		7.548	100,0%

2014 yılında Avrupa Birliği, ABD ve Kanada, dünya ihracatının yaklaşık % 76'sını karşılamıştır. Son yıllarda görülen salgın hastalıklara rağmen 2014 domuz eti ticareti % 2,1 oranında yükselmiştir.

1.4.6. Balık ve Ürünleri Ticareti

Balık ve Ürünleri (Milyar \$)	İthalat - 2014				Balık ve Ürünleri (Milyar \$)	İhracat - 2014			
	Sıra	Ülke	Değer	Payı %		Sıra	Ülke	Değer	Payı %
	1	AB	54,5	37,4%		1	AB	32,2	22,2%
	2	ABD	22,4	15,4%		2	Çin	23,1	15,9%
	3	Japonya	14,9	10,2%		3	Norveç	11,7	8,1%
	4	Çin	14,1	9,7%		4	Hindistan	6,5	4,5%
	Diğer		39,7	27,3%		Diğer		71,8	49,4%
	Dünya Toplam		145,6	100,0%		Dünya Toplam		145,3	100,0%

Not: Veriler balık unu ve balık yağını da içermektedir. AB ülkelerinin kendi içindeki ticaret dâhildir.

Dünya balık ve balık ürünleri ihracatı 2014 yılında % 6,4 artarak 145 milyar \$ seviyesine yükselmiştir. İhracatta en büyük pay % 22 ile AB ülkelerine aittir, Çin % 16 pay ile ikinci sıradadır. 2014 yılında Norveç'in dünya ihracatındaki payı bir önceki yıla göre % 7,6'dan % 8,1'e, Hindistan'ın payı % 3,4'den % 4,6'ya yükselmiştir.

En büyük ithalatçı ve ihracatçı olan AB ülkelerinin dünya ithalatındaki payı % 37 ile 54,5 milyar \$'ın ihracatındaki payı % 22 ile 32 milyar \$'ın üzerindedir.

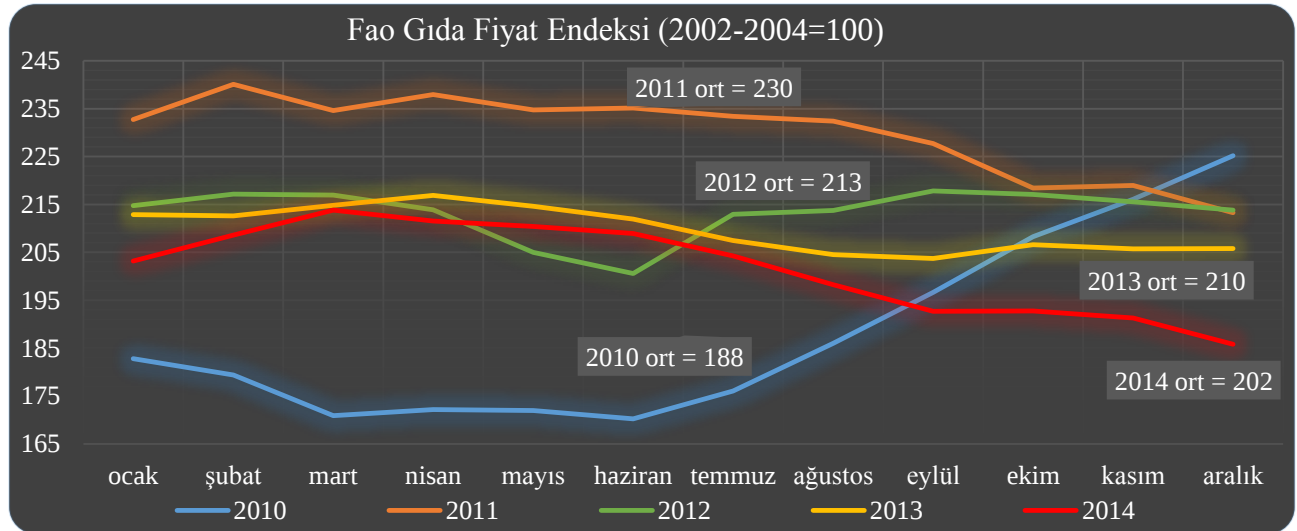
1.5. Fiyatlar

1.5.1. FAO Gıda Fiyat Endeksi

FAO gıda fiyat endeksine göre; 2014 yılında endeks kapsamındaki ürünlerden et dışında tüm ürünlere ilişkin fiyatlar düşmüştür. Arzdaki bolluk, ham petrol fiyatlarının düşmesi, doların değer kazanması ve ithalat talebindeki daralma hububat, bitkisel yağ, şeker ve süt ürünlerine ilişkin fiyatların gerilemesine neden olmuştur.

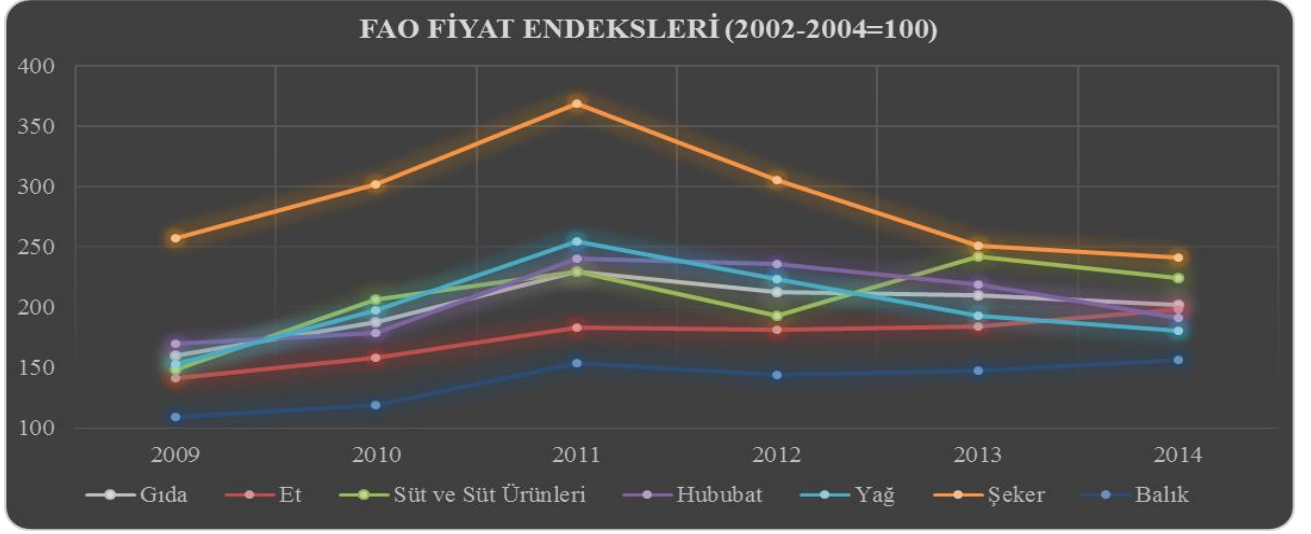
FAO Yıllık Ortalama Fiyat Endeksleri						
Tarih	Gıda	Et	Süt ve Süt ürünleri	Hububat	Yağ	Şeker
2009	160,3	141,3	148,6	170,2	152,8	257,3
2010	188	158,3	206,6	179,2	197,4	302
2011	229,9	183,3	229,5	240,9	254,5	368,9
2012	213,3	182	193,6	236,1	223,9	305,7
2013	209,8	184,1	242,7	219,2	193	251
2014	201,8	198,3	224,1	191,9	181,1	241,2
2014-2013 % değ.	-3,8	7,7	-7,7	-12,5	-6,2	-3,9
2014-2009 % değ.	25,9	40,3	50,8	12,7	18,5	-6,3

FAO gıda fiyat endeksi, uluslararası gıda emtia fiyatlarına ilişkin değişimleri aylık olarak ölçen bir endekstir. 5 emtia grubuna (et, mandıra, şeker, hububat ve yağ) dâhil toplam 73 gıda maddesi fiyatının, ticaretteki paylarına göre ağırlıklandırılmasıyla oluşturulmuştur. Hesaplamalarda 2002-2004 yılları arasındaki ihracat verileri temel alınmaktadır. Endeks hesaplamalarında 2002-2004 yılları ortalama fiyatları 100 alınarak değişimler aylık olarak izlenmektedir. Son 2 aya ilişkin veriler tahmini değerler olup, revize edilebilmektedir.

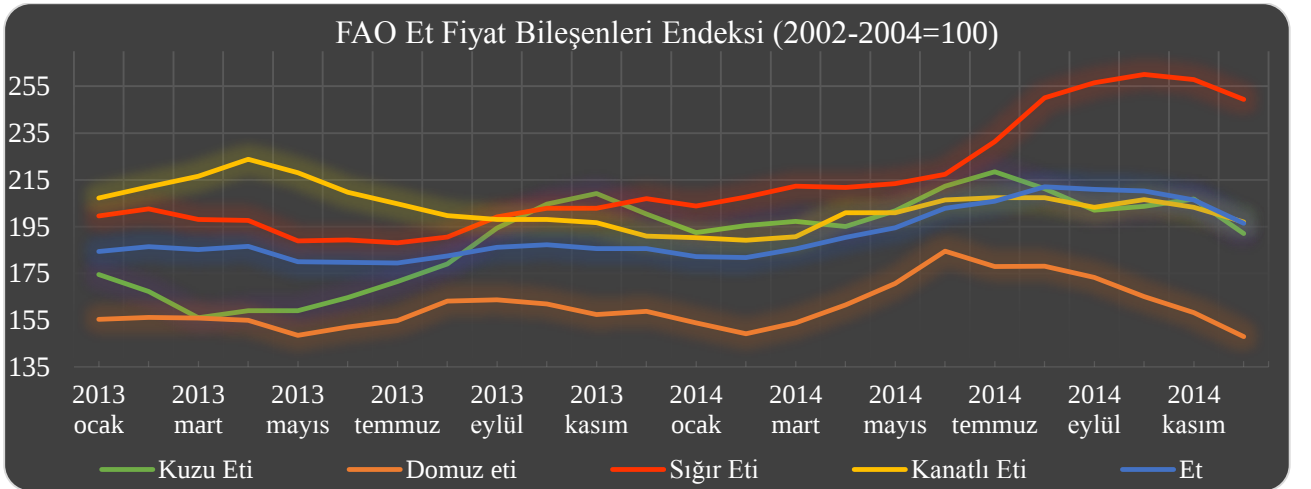
2009-2014 döneminde en fazla fiyat artışı % 51 ile süt ve süt ürünleri fiyatlarında görülmüştür. 2013 yılında talepteki artış ve kuraklığa bağlı olarak tarihi zirvesini yaşayan süt fiyat endeksi, 2014 yılında ise % 7,7 oranında gerilemiştir. Artan ihracat arzıyla birlikte Çin ve Rusya gibi majör ithalatçıların alımlarını azaltması fiyatların gerilemesinde etkili olmuştur. Fiyatlarda en büyük düşüş süt tozunda yaşanırken bunu tereyağı ve peynir takip etti. Et

fiyatlarında 2014 yılında görülen % 7,7 oranındaki artış özellikle büyükbaş eti fiyatlarından kaynaklanmıştır.

2014 yılının özellikle ikinci yarısında Rusya'nın ithalat yasakları, döviz kurlarındaki hareketlilik ve ham petrol fiyatlarındaki düşüş sıkça gündemde kaldı. Ham petrol fiyatlarının düşmesi etanol ve biodizel yakıt talebini düşürdü ve bunun neticesinde bitkisel yağ ve şeker arzında yaşanan bolluk fiyatların gevşemesine yol açmıştır.

1.5.2. FAO Et Fiyat Endeksi

FAO Et Fiyatları Endeksi; 13 kanatlı, 7 büyükbaş hayvan, 6 domuz ve 1 küçükbaş hayvan türünün ihracat fiyatlarının, 2002-2004 döneminde gerçekleşen ihracat paylarına göre ağırlıklandırılmasıyla elde edilmektedir.

FAO gıda fiyat endeksine göre; 2014 yılında et fiyatları yıllık bazda % 7,7 artmıştır. Artışlar, et türüne göre büyük değişim göstermiştir. En fazla artış, % 17,1 ile büyükbaş eti fiyatlarında yaşanmıştır. Küçükbaş eti fiyatları % 13,5 ve domuz eti fiyatları % 4,9 artmışken kanatlı eti fiyatları ise % 2,9 gerilemiştir.

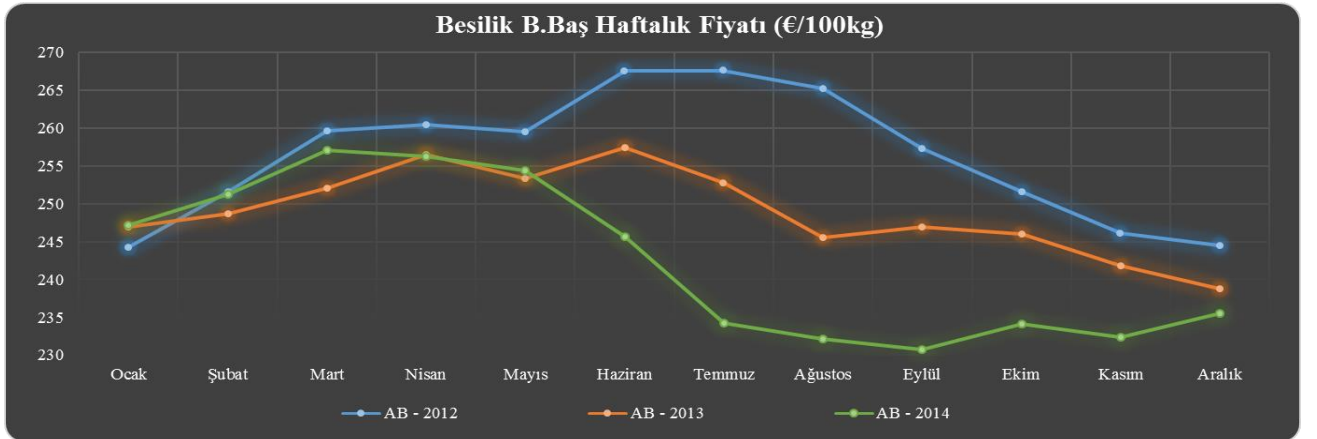
2014 Aralık ayı endeks değerleri bir yıl öncesi ile kıyaslandığında; domuz ve küçükbaş et fiyatları daha düşük seviyelerdeyken, büyükbaş et fiyatları % 20'nin üzerinde yükselmiştir.

1.5.3. Uluslararası Fiyatlar

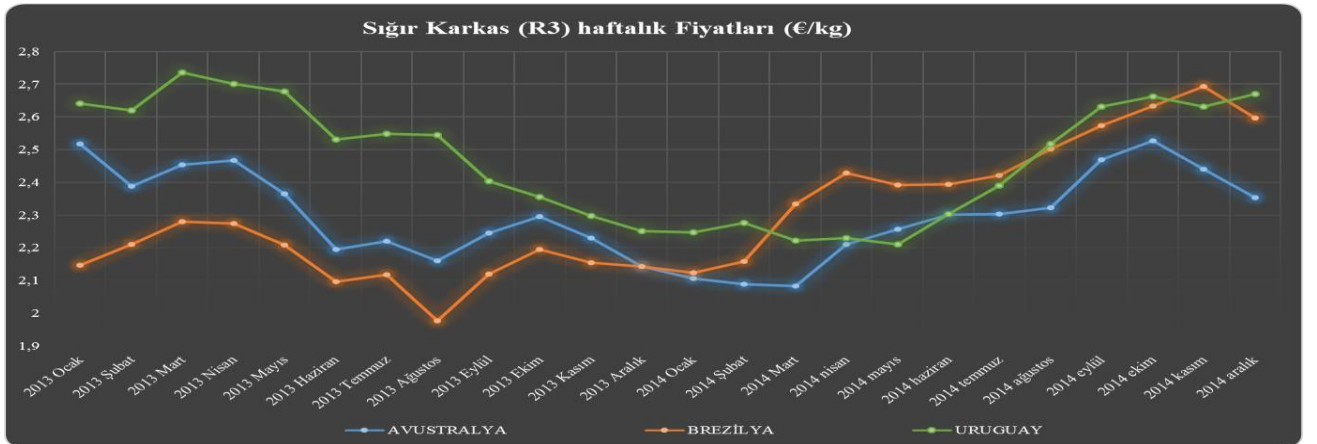
USDA, BoardBia ve Avrupa Komisyonu verilerine göre; 2014 yılında AB sığır karkas (R3) fiyatları bir önceki yıla göre % 6,3 düşerek ortalama 4,00 €/kg olmuştur. Amerika Birleşik Devletleri için sığır karkas (R3) fiyatı ise 2014 yılında bir önceki yılın ortalamasına göre % 23 artarak 4,08 €/kg seviyesinde gerçekleşmiştir. Avustralya için ortalama fiyat yaklaşık % 1 oranında düşerek 2,29 €/kg olurken Brezilya fiyatlarında yaşanan % 13 oranındaki artış ortalama fiyatları 2,44 € seviyesine yükseltmiştir.

Avrupa Komisyonu raporuna göre, 6-12 ay arası ve 300 kg altında besilik buzağının 2014 yılı ortalama fiyatı, 2013 yılı ortalamasına göre % 2,7 gerilemiş ve 2,42 € olarak gerçekleşmiştir.

2014 yılının başında önceki yıllar düzeyinde seyreden besilik büyükbaş fiyatları mayıs itibariyle keskin bir düşüş yaşamış ve yılsonuna kadar 2012 ve 2013 yılı seviyelerinin altında gerçekleşmiştir.

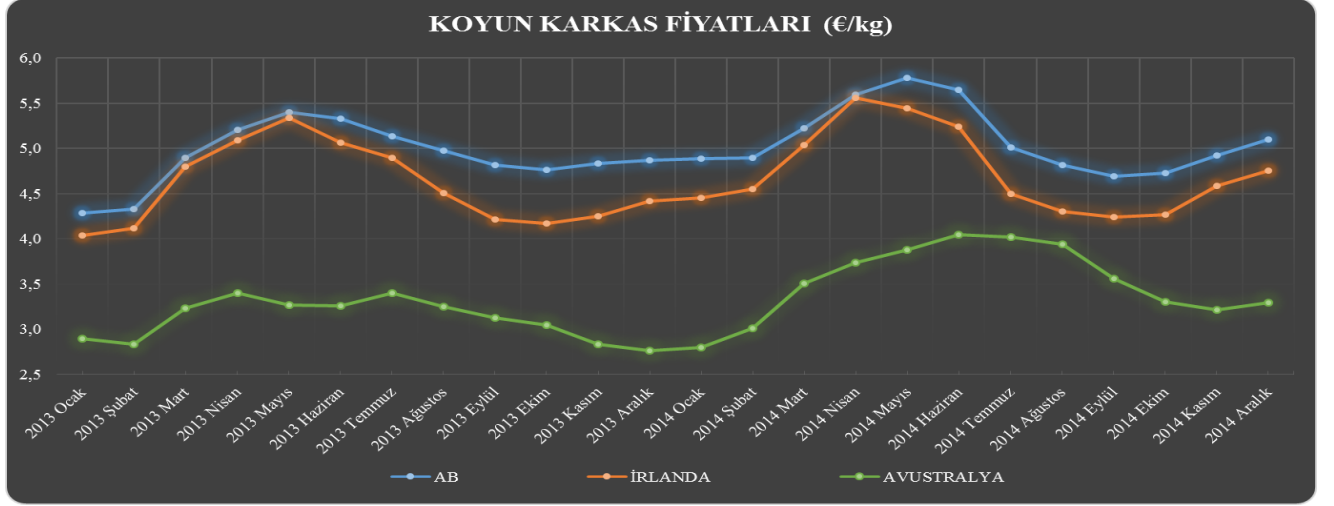

Kaynak: Avrupa Komisyonu

Kaynak: USDA, BoardBia, orta kalite, orta yağlı kısırlaştırılmış erkek sığır

2014 yılında koyun karkas fiyatları Avrupa Birliği ülkelerinde ortalama 5,11 €/kg ile bir yıl öncesinin yaklaşık % 4,3 üzerinde kalmıştır. Avustralya koyun karkas ortalaması ise 3,53 € ile bir önceki yıla göre % 13,6 yükselmiştir.

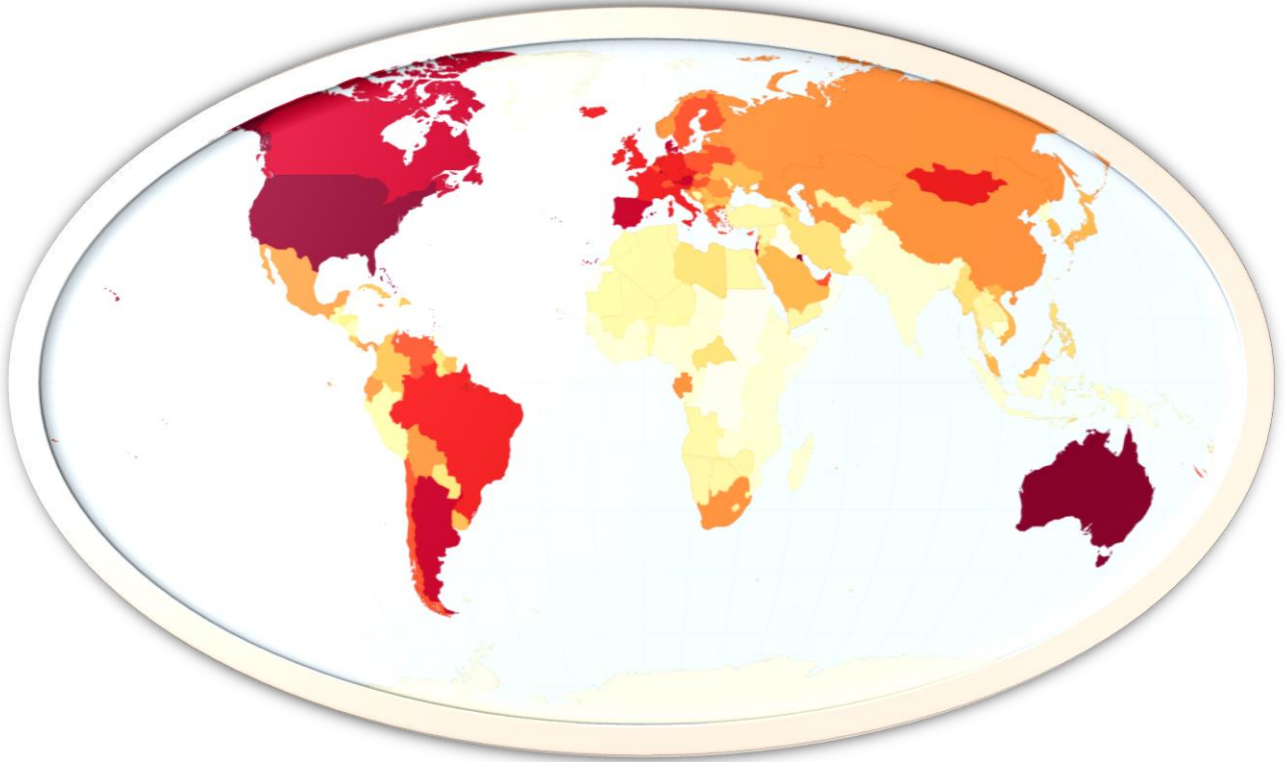
Kaynak: USDA, BoardBia

Yıllık Ortalama Karkas Et ve Besilik Canlı Hayvan Fiyatları

	2012 ort.		2013 ort.		2014 ort.	
Besilik Canlı B.Baş	€/kg	TL/kg	€/kg	TL/kg	€/kg	TL/kg
AB	2,56	5,93	2,49	6,30	2,42	7,05
YILLIK DEĞİŞİM			-2,73 %	6,31 %	-2,71 %	11,91 %
TÜRKİYE	3,96	9,18	3,57	9,04	3,69	10,74
YILLIK DEĞİŞİM			-9,92 %	-1,54 %	3,31 %	18,84 %
Sığır Karkas (R3)	€/kg	TL/kg	€/kg	TL/kg	€/kg	TL/kg
AB	4,01	9,29	4,27	10,81	4,00	11,65
YILLIK DEĞİŞİM			6,48 %	16,38 %	-6,29 %	7,79 %
TÜRKİYE	6,31	14,61	6,09	15,40	6,21	18,07
YILLIK DEĞİŞİM			-3,52 %	5,45 %	2,00 %	17,33 %
BREZİLYA	2,29	5,30	2,16	5,47	2,44	7,11
YILLIK DEĞİŞİM			-5,68 %	3,09 %	12,99 %	29,97 %
ABD	3,34	7,73	3,32	8,40	4,08	11,87
YILLIK DEĞİŞİM			-0,60 %	8,64 %	22,82 %	41,28 %
AVUSTRALYA	2,63	6,09	2,31	5,85	2,29	6,66
YILLIK DEĞİŞİM			-12,17 %	-4,00 %	-0,98 %	13,90 %
Koyun Karkas	€/kg	TL/kg	€/kg	TL/kg	€/kg	TL/kg
AB	5,01	11,60	4,89	12,39	5,11	14,86
YILLIK DEĞİŞİM			-2,30 %	6,78 %	4,33 %	20,01 %
TÜRKİYE	7,80	18,07	7,04	17,82	6,79	19,78
YILLIK DEĞİŞİM			-9,73 %	-1,34 %	-3,54 %	10,95 %
İRLANDA	4,61	10,67	4,58	11,59	4,75	13,83
YILLIK DEĞİŞİM			-0,65 %	8,58 %	3,74 %	19,34 %
YENİ ZELANDA	3,62	8,38	3,13	7,92	3,55	10,34
YILLIK DEĞİŞİM			-13,54 %	-5,50 %	13,47 %	30,52 %
AVUSTRALYA	3,42	7,92	3,11	7,87	3,53	10,29
YILLIK DEĞİŞİM			-9,06 %	-0,61 %	13,60 %	30,68 %
Ortalama Kur €/TL	2,3156		2,53084		2,91120	

Kaynak : USDA, Avrupa Komisyonu, BoardBia, TOBB, TCMB

1.6. Tüketim

1.6.1. Kişi Başı Yıllık Et Tüketimleri

OECD – FAO 2014 verilerine göre kişi başı tüketim miktarları (kg/yıl);

Ülke	Sığır Eti	Koyun Eti	Domuz Eti	Kanatlı Eti	Toplam
Avustralya	23,6	8,5	21,0	38,9	92,0
ABD	24,0	0,4	21,1	45,5	90,9
İsrail	19,8	1,4	1,9	63,4	86,5
Arjantin	41,0	1,2	6,5	35,8	84,5
Uruguay	42,0	4,5	13,2	24,4	84,1
Brezilya	25,5	0,4	11,7	41,3	78,9
Şili	15,6	0,6	22,8	34,9	73,9
Y.Zelanda	15,0	5,9	16,0	34,3	71,1
Kanada	20,1	0,8	17,0	32,3	70,2
AB-28	10,8	1,9	31,0	21,4	65,1
Rusya	13,1	1,3	20,5	25,8	60,6
S.Arabistan	4,6	3,5	0,3	43,0	51,3
Çin	3,5	2,9	31,5	11,3	49,2
Ukrayna	5,2	0,4	13,8	20,3	39,7
Türkiye	6,3	3,7	0,0	19,3	29,2
İran	3,4	2,9	0,0	20,3	26,6
Mısır	10,7	1,3	0,0	11,1	23,2
Hindistan	0,8	0,6	0,2	1,9	3,5
Dünya	6,5	1,7	12,6	13,4	34,1

OECD-FAO verilerine göre 2013 yılında dünya kişi başı et tüketim miktarı 34,1 kg/yıl olup Türkiye tüketimi 29,2 kg/yıl'dır.

FAO tarafından Ekim 2014'te yayınlanan Gıda Görünüm Raporu verilerine göre, 2014 yılı kişi başı yıllık et tüketimi dünya ortalaması 42,8 kg olarak öngörülmüştür. Gelişmiş ülkelerde tüketim 75,5 kg iken, gelişmekte olan ülkeler için tüketim 33,8 kg seviyesindedir.

AB ülkelerinde kanatlı eti tüketimi 1995 - 2011 döneminde % 23 artmıştır. Sığır eti tüketimi aynı dönemde %13'e yakın azalırken domuz eti tüketimi önemli bir değişim göstermemiştir.

USDA verilerine göre ABD kişi başı kırmızı et tüketimi 1935'ten 1970'lere kadar yükselme eğilimindeyken, 1971- 2014 döneminde % 29 (18 kg) azalarak 44 kg'a gerilemiştir. Kırmızı et tüketimindeki bu düşüşe paralel olarak kanatlı eti talebi artmıştır. Söz konusu dönemde kanatlı eti tüketimi %111 artarak 32,5 kg seviyesine ulaşmıştır.

2013 yılı balık ve balık ürünü tüketimi için dünya ortalaması kişi başı 9,9 kg'ı avlanan, 9,8 kg'ı kültür balığından olmak üzere 19,7 kg iken 2014 yılında kültür balıkçılığı avlanan balık tüketimini geçmiş ve toplam balık tüketimi kişi başı 20 kg'a yükselmiştir. 2014 yılı için kültür balığı tüketimi 10,2 kg ve avlanan balık tüketimi 9,8 kg olarak gerçekleştirmiştir.

2. TÜRKİYE'DE DURUM

2.1. Tarımsal Üretim Değeri

2009-2014 döneminde bitkisel üretim değerinde artış % 44 iken, hayvansal üretim değerindeki artış % 95'e ulaşmıştır.

2014 yılında toplam hayvansal üretim değeri, tarımsal üretim değerinden % 52 pay alarak 106 milyar 844 milyon TL olmuştur. Bu değer, 62 milyar 512 milyon TL olan canlı hayvanlar üretim değeri ile 44 milyar 333 milyon TL olan hayvansal ürünler üretim değeri toplamından oluşmaktadır.

Milyon TL	BİTKİSEL ÜRÜN			HAYVANSAL ÜRÜN		
	Üretim Değeri	Pazarlanan Değer	Pazarlanan Değerin Payı (%)	Üretim Değeri	Pazarlanan Değer	Pazarlanan Değerin Payı (%)
2009	68.267	56.716	83	26.611	20.524	77
2010	80.038	67.394	84	38.128	30.590	80
2011	88.979	74.167	83	42.572	34.116	80
2012	87.899	73.360	83	49.322	39.223	80
2013	92.653	76.644	83	40.459	30.846	76
2014	97.998	81.609	83	44.332	33.741	76

Not: Hayvansal ürünlere ilişkin veriler ile bunlara ait üretici birim fiyatlarının ağırlıklandırılmasıyla elde edilmektedir.

Kaynak: TÜİK *2014 yılı verilerine kanatlı eti dahil değildir.

2.1.1. Canlı Hayvanlar Üretim Değeri

Canlı hayvan üretim değerlerinde en yüksek değer kalemi % 64,5 pay ile büyükbaş hayvanlar olurken, yine hayvansal ürünler kategorisindeki et, süt ve deri üretim değerlerinde büyükbaş hayvan ürünleri % 74 paya sahiptir.

2009 yılından itibaren canlı hayvan üretim değeri % 122 artmıştır. En önemli artış % 176 ile küçükbaş hayvanlarda gerçekleşmiş olup, büyükbaş hayvanlarda artış % 109 olmuştur.

Canlı Hayvanlar	2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014		2009-14 Değişim %
	Değer (000.000 TL)	Pay (%)	Değer (000.000 TL)	Pay (%)	Değer (000.000 TL)	Pay (%)	Değer (000.000 TL)	Pay (%)	Değer (000.000 TL)	Pay (%)	Değer (000.000 TL)	Pay (%)	Değer (000.000 TL)	Pay (%)	
Koyun	4.754	18,6	5.447	19,4	9.563	20,4	12.488	20,8	13.228	20,8	13.460	23,3	13.892	22,2	155
Kıl keçisi	865	3,4	1.015	3,6	2.126	4,5	3.028	5,0	3.484	5,5	3.801	6,6	3.956	6,3	290
Tiftik keçisi	25	0,1	25	0,1	40	0,1	51	0,1	52	0,1	56	0,1	60	0,1	137
Sığır	17.572	68,9	19.290	68,5	31.969	68,2	40.959	68,2	42.875	67,5	36.395	63,1	40.311	64,5	109
Manda	113	0,4	129	0,5	178	0,4	241	0,4	282	0,4	257	0,4	301	0,4	134
At	174	0,7	96	0,3	160	0,3	167	0,3	141	0,2	140	0,2	122	0,2	28
Katır	65	0,3	38	0,1	58	0,1	59	0,1	58	0,1	66	0,1	54	0,1	42
Eşek	85	0,3	58	0,2	96	0,2	91	0,2	75	0,1	79	0,1	67	0,1	16
Deve	3	0,0	2	0,0	3	0,0	4	0,0	5	0,0	7	0,0	5	0,0	196
Tavuk	1.734	6,8	1.900	6,8	2.512	5,4	2.834	4,7	3.168	5,0	3.254	5,6	3.524	5,7	85
Hindi	95	0,4	106	0,4	132	0,3	120	0,2	140	0,2	158	0,3	167	0,3	58
Ördek	7	0,0	6	0,0	7	0,0	8	0,0	8	0,0	9	0,0	9	0,1	44
Kaz	30	0,1	34	0,1	29	0,1	27	0,0	30	0,0	33	0,1	39	0,0	15
TOPLAM	25.521		28.146		46.873		60.077		63.547		57.716		62.512		122

Kaynak: TÜİK

2.1.2. Hayvansal Ürün Üretim Değeri

2009-2014 döneminde hayvansal ürün üretim değeri (kanatlı eti hariç) % 119 artış göstererek 44 milyar TL'ye ulaşmıştır. Aynı dönemde etin üretim değeri % 215 artarken sütün üretim değeri % 96 artmıştır. Bu dönem değerlendirilirken, 2010 yılından itibaren TÜİK'in kesimhane dışı kesimleri et üretim miktarına dahil etmeye başlamasının üretim miktarı üzerindeki etkisi dikkate alınmalıdır.

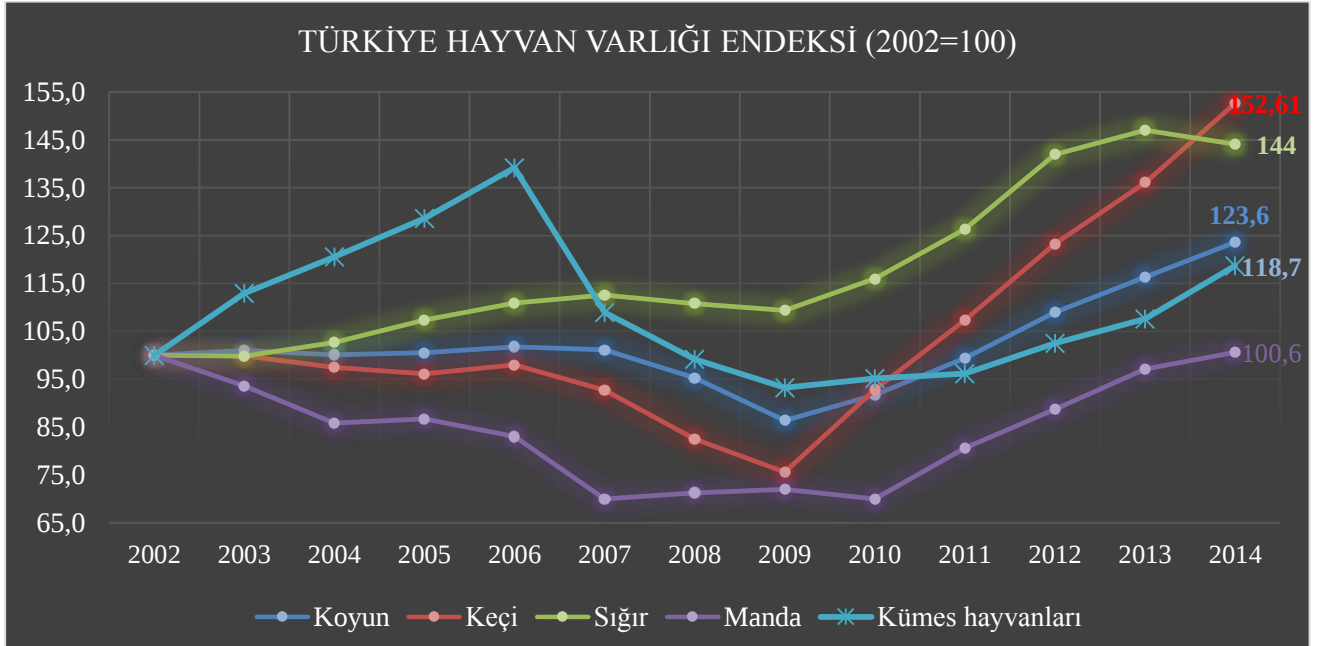
2014 yılı toplam hayvansal ürün değerinde et (kanatlı eti hariç) 17 milyar TL ile % 39, süt 20 milyar TL ile % 45 paya sahiptir.

Hayvansal Ürünler	2009		2010		2011		2012		2013		2014 *	
	Değer (000.000TL)	Payı (%)	Değer (000.000TL)	Payı (%)	Değer (000.000TL)	Payı (%)	Değer (000.000TL)	Payı (%)	Değer (000.000TL)	Payı (%)	Değer (000.000TL)	Payı (%)
TOPLAM	26.611		38.128		42.572		49.322		40.459		44.332	
Süt	10.272	38,6	12.820	33,6	13.768	32,3	17.039	34,5	18.284	45,2	20.162	35,6
Koyun sütü	837		1.056		1.245		1.480		1.761		1.937	
Kıl keçisi sütü	211		368		464		572		672		741	
Tiftik keçisi sütü	-	-	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-
İnek sütü	9.177		11.337		11.993		14.904		15.746		17.364	
Manda sütü	47		58		66		83		105		119	
Et	5.510	21	14.306	38	14.606	34	16.266	33	16.035	40	17.355	48,9
Koyun eti	991		2.563		2.180		1.912		1.868		1.809	
Kıl keçisi eti	147		416		440		327		400		455	
Tiftik keçisi eti	-		-		-		-		-		-	
Sığır eti	4.362		11.294		11.959		13.999		13.762		15.082	
Manda eti	10		33		27		28		5		8	
Deve eti	-		-		-		-		-		-	
Domuz eti	-		-		-		-		-		-	
Deri	70	0,3	119	0,3	126	0,3	134	0,3	161	0,4	189	0,6
Koyun derisi	25		32		35		33		35		36	
Kıl keçisi derisi	3		5		7		5		7		8	
Tiftik keçisi derisi	-		-		-		-		-		-	
Sığır derisi	42		82		85		95		119		144	
Manda derisi	0,07		0,19		0,22		0,22		0,07		0,07	
Deve derisi	-		-		-		-		-		-	
Domuz derisi	-		-		-		-		-		-	
Yapağı	105	0,4	103	0,3	119	0,3	124	0,3	108	0,3	108	0,2
Kıl	3	0,0	4	0,0	5	0,0	5	0,0	6	0,0	6	0,0
Tiftik	1	0,0	1	0,0	1	0,0	1	0,0	2	0,0	2	0,0
Kanatlı eti	6.374	24,0	6.918	18,1	8.716	20,5	9.713	19,7	-		-	
Tavuk eti	6.169		6.691		8.716		9.327		-		-	
Hindi eti	205		226		-		386		-		-	
Ördek eti	-		-		-		-		-		-	
Kaz eti	-		-		-		-		-		-	
Yumurta	2.846	10,7	2.381	6,2	3.449	8,1	4.217	8,6	3.863	9,5	4.347	9,9
Bal	1.383	5,2	1.428	3,7	1.726	4,1	1.763	3,6	1.941	4,8	2.110	4,6
Balmumu	45	0,2	49	0,1	53	0,1	57	0,1	57	0,1	50	0,1
İpek kozası	2	0,0	2	0,0	2	0,0	2	0,0	2	0,0	0,8	0,0

Kaynak: TÜİK *2013 yılı verilerine kanatlı eti dahil değildir.

2.2. Türkiye Hayvan Varlığı

2002 yılı baz alınarak yapılan endeks hesaplamasına göre; ülkemiz hayvan varlığında en büyük artış % 52 ile keçiye gerçekleşmiştir. Onu % 44 ile sığır, % 23 ile koyun izlemiş, kanatlı sayısında artış ise 2006-2009 döneminde düşüşü yaşanmasına rağmen % 18 artmıştır. Manda varlığında 2002 yılından itibaren sürekli düşüş yaşanırken 2010 yılında yükselmeye başlamış ve 2014 yılında eski seviyesini yakalamıştır.

Kaynak: TÜİK

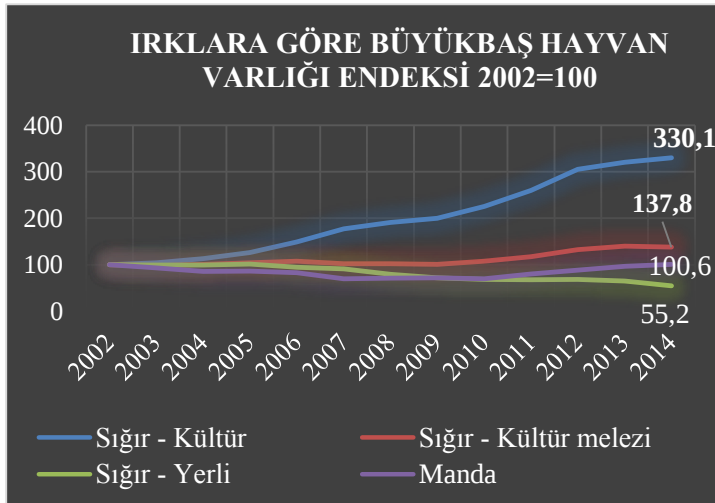
2009-2014 döneminde büyükbaş hayvan varlığı % 32 artışla 14,2 milyon baş'a, küçükbaş hayvan varlığı % 54 artışla 41,4 milyon baş'a yükselmiştir. Söz konusu dönemde en büyük artış % 102 ile keçi, % 43 ile koyun varlığında görülürken sığır % 32 ve manda varlığı % 40 artmıştır.

2014 yılında, bir önceki yıla göre büyükbaş hayvan varlığı % 2 düşerken, küçükbaş hayvan varlığı % 8 artmıştır. Sığır sayısı 14 milyon 122 bin, manda sayısı 122 bin, koyun sayısı 31 milyon, keçi sayısı 10 milyon baş'ın üzerine çıkmıştır.

2.2.1. Tür ve Irklara Göre Hayvan Varlığı (baş)

HAYVAN SAYILARI			Baş	2009	2010	2011	2012	2013	2014
			Kültür	3.723.583	4.197.890	4.836.547	5.679.484	5.954.333	6.139.810
BÜYÜKBAŞ	Sığır	Değişim %	4,75	12,74	15,21	17,43	4,84	3,11	
		Kültür Melezi	4.406.041	4.707.188	5.120.621	5.776.028	6.112.437	6.005.089	
		Değişim %	-1,09	6,83	8,78	12,80	5,82	-1,76	
		Yerli	2.594.334	2.464.722	2.429.169	2.459.400	2.348.487	1.977.948	
		Değişim %	-8,99	-5,00	-1,44	1,24	-4,51	-15,78	
		Sığır Toplam	10.723.958	11.369.800	12.386.337	13.914.912	14.415.257	14.122.847	
	Manda		87.207	84.726	97.632	107.435	117.591	121.826	
		Değişim %	1,05	-2,84	15,23	10,04	9,45	3,60	
	Büyükbaş Toplam			10.811.165	11.454.526	12.483.969	14.022.347	14.532.848	14.244.673
	Değişim %			-1,23	5,95	8,99	12,32	3,64	-1,98
	Küçükbaş	Koyun	Yerli	20.721.925	22.003.299	23.811.036	25.892.582	27.485.166	29.011.546
			Değişim %	-9,73	6,18	8,22	8,74	6,15	5,55
			Merinos	1.027.583	1.086.392	1.220.529	1.532.651	1.799.081	2.103.644
			Değişim %	0,88	5,72	12,35	25,57	17,38	16,93
			Koyun Toplam	21.749.508	23.089.691	25.031.565	27.425.233	29.284.247	31.115.190
		Keçi	Kıl	4.981.299	6.140.627	7.126.862	8.199.184	9.059.259	10.169.348
			Değişim %	-8,35	23,27	16,06	15,05	10,49	12,25
			Tiftik	146.986	152.606	151.091	158.102	166.289	177.811
			Değişim %	-7,07	3,82	-0,99	4,64	5,18	6,93
			Keçi toplam	5.128.285	6.293.233	7.277.953	8.357.286	9.225.548	10.347.159
		Küçükbaş Toplam		26.877.793	29.382.924	32.309.518	35.782.519	38.509.795	41.462.349
		Değişim %		-9,10	9,32	9,96	10,75	7,62	7,67
	Kanatlı	Et tavuğu		163.468.942	163.984.725	158.916.608	169.034.283	177.432.745	199.976.150
			Değişim %	-9,64	0,32	-3,09	6,37	4,97	12,71
		Yumurta Tavuğu		66.500.461	70.933.660	78.956.861	84.677.290	88.720.709	93.751.470
			Değişim %	4,95	6,67	11,31	7,25	4,78	5,67
		Hindi		2.755.349	2.942.170	2.563.330	2.760.859	2.925.473	2.990.304
			Değişim %	-14,70	6,78	-12,88	7,71	5,96	2,22
		Kanatlı Toplam		232.724.752	237.860.555	240.436.799	256.472.432	269.078.927	296.717.924
		Değişim %		-5,97	2,21	1,08	6,67	4,92	10,27

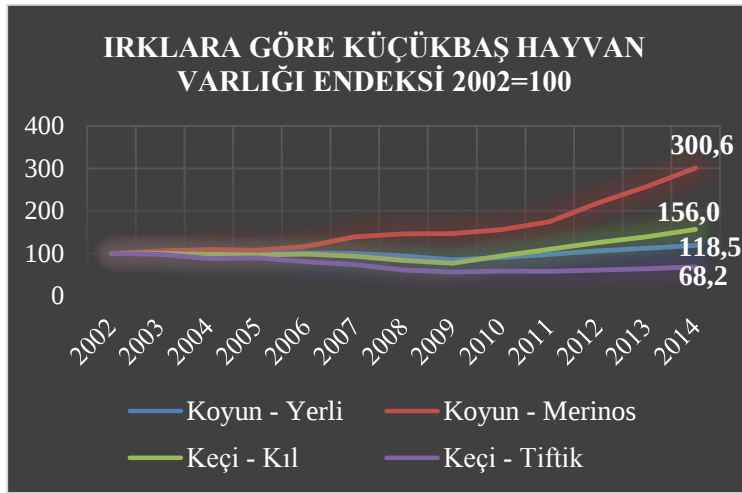
Kaynak: TÜİK

Kaynak: TÜİK

2002- 2014 döneminde; kültür ırkı sığır varlığı % 230, kültür melezi sığır % 38 artış gösterirken, yerli ırk sığırı % 45 azalmıştır.

2014 yılında bir önceki yıla göre; kültür ırkı sığır varlığı % 3,1 oranında artış gösterirken, kültür melezi % 1,7, yerli ırk % 15,7 oranında azalmıştır.

2002-2014 döneminde; merinos koyun varlığında % 200 artış görülürken yerli koyun ırkında artış sadece % 18 olarak gerçekleşmiştir. Kıl keçisi varlığı % 56 artarken tiftik keçisi sayısı % 32 azalmıştır.

2014 koyun varlığının % 93'ü yerli, % 7'si merinos; keçi

varlığının % 98'i kıl keçisi % 2'si tiftik keçisidir.

2.2.2. Hayvan Sayısındaki Değişim ve Kesilen Hayvan Sayısı

			2009	2010	2011	2012	2013	2014
HAYVAN SAYILARI	Büyükbaş	Baş	10.811.165	11.454.526	12.483.969	14.022.347	14.532.848	14.244.673
		Baş Değişimi (%)	-1,2	6,0	9,0	12,3	3,6	-2,0
	Küçükbaş	Baş	26.877.793	29.382.924	32.309.518	35.782.519	38.509.795	41.462.349
		Baş Değişimi (%)	-9,1	9,3	10,0	10,7	7,6	7,7
KESİLEN HAYVAN SAYILARI	Sığır	Baş	1.502.073	2.602.246	2.571.765	2.791.034	3.430.723	3.712.281
		Değişim (%)	-13,5	73,2	-1,2	8,5	22,9	8,2
		Hayvan Varlığı/Kesim Sayısı (%)	14,0	22,9	20,8	20,1	23,8	26,3
		Ortalama Karkas Ağırlığı (kg)	216,6	237,7	250,8	286,4	253,4	237,6
	Manda	Baş	4.857	15.720	7.255	7.426	2.403	2.176
		Değişim (%)	-33,0	223,7	-53,8	2,4	-67,6	-9,4
		Hayvan Varlığı/Kesim Sayısı (%)	5,6	18,6	7,4	6,9	2,0	1,79
		Ortalama Karkas Ağırlığı (kg)	207,0	215,5	222,6	233,8	139,9	241,7
	Koyun	Baş	3.997.348	6.873.626	5.479.546	4.541.122	4.958.226	5.197.289
		Değişim (%)	-28,5	72,0	-20,3	-17,1	9,2	4,8
		Hayvan Varlığı/Kesim Sayısı (%)	18,4	29,8	21,9	16,6	16,9	16,7
		Ortalama Karkas Ağırlığı (kg)	18,7	19,7	19,5	21,4	20,8	19,0
	Keçi	Baş	606.042	1.219.504	1.254.092	926.799	1.340.909	1.570.239
		Değişim (%)	-21,0	101,2	2,8	-26,1	44,7	17,1
		Hayvan Varlığı/Kesim Sayısı (%)	11,8	19,4	17,2	11,1	14,5	15,2
		Ortalama Karkas Ağırlığı (kg)	19,3	18,9	18,6	18,8	17,6	17,0
KANATLI HAYVAN SAYISI VE ET ÜRETİMİ	Tavuk	Kesilen hayvan sayısı	717.401.256	843.897.793	963.245.455	1.047.782.683	1.060.673.395	1.109.742.000
		Değişim (%)	16,1	17,6	14,1	8,8	1,2	4,6
		Ortalama Karkas Ağırlığı (kg)	1,80	1,71	1,67	1,65	1,66	
		Et Üretimi (ton)	1.293.315	1.444.059	1.613.309	1.723.919	1.758.363	1.894.669
	Hindi	Değişim (%)	18,9	11,7	11,7	6,9	2,0	7,8
		Kesilen hayvan sayısı	2.981.847	3.656.578	4.043.525	4.764.322	4.574.443	5.174.000
		Değişim (%)	-13,7	22,6	10,6	17,8	-4,0	13,1
		Ortalama Karkas Ağırlığı (kg)	10,14	8,74	8,99	8,80	8,66	
		Et Üretimi (ton)	30.242	31.965	36.331	41.931	39.627	48.662
		Değişim (%)	-14,7	5,7	13,7	15,4	-5,5	22,8

Kaynak: TÜİK

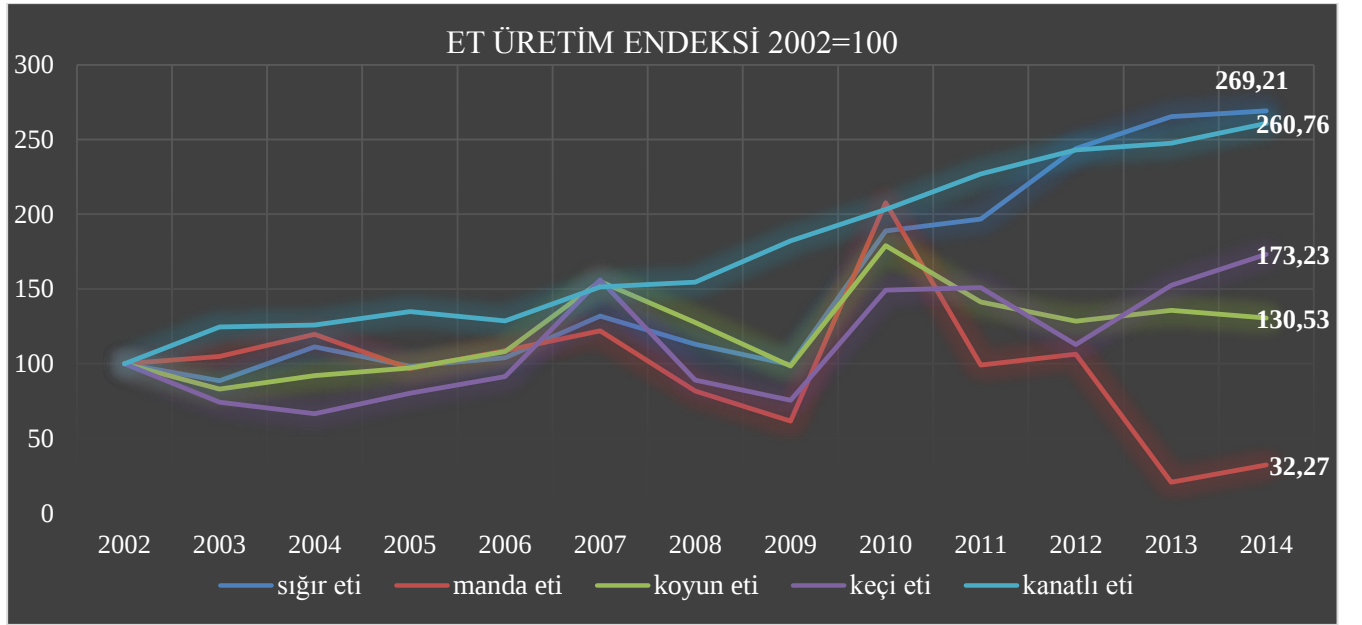
2009-2014 döneminde ortalama karkas ağırlığı, sığırdan % 10 artış göstererek 237 kg'a, koyunda % 2 artışla 19 kg'a ulaşmıştır.

2014 yılında kesilen hayvan sayılarına bakıldığında; sığır sayısı % 8 artışla 3 milyon 712 bin, manda sayısı % 9 azalışla 2.176, koyun sayısı % 5 artışla 5 milyon 197 bin, keçi sayısı % 17 ve en büyük oranda artışla 1 milyon 570 bin baş'tır.

2.3. Türkiye Et Üretimi

2.3.1. Et Üretim Endeksi (2002=100)

2002 yılı baz alınarak hesaplanan endekse göre en hızlı artış, % 169 ile sığır eti üretiminde yaşanmıştır. Keçi eti üretimi % 73 artış ile ikinci sırada yer almıştır. Kanatlı eti üretimi % 61, koyun eti üretimi % 31 artmış, manda eti üretimi % 38 azalmıştır.

Kaynak: TÜİK

2009-2014 döneminde üretim endeksi; keçi etinde % 129, kanatlı etinde % 43, sığır eti % 171, koyun etinde % 32 artmış, manda eti üretimi % 48 azalmıştır.

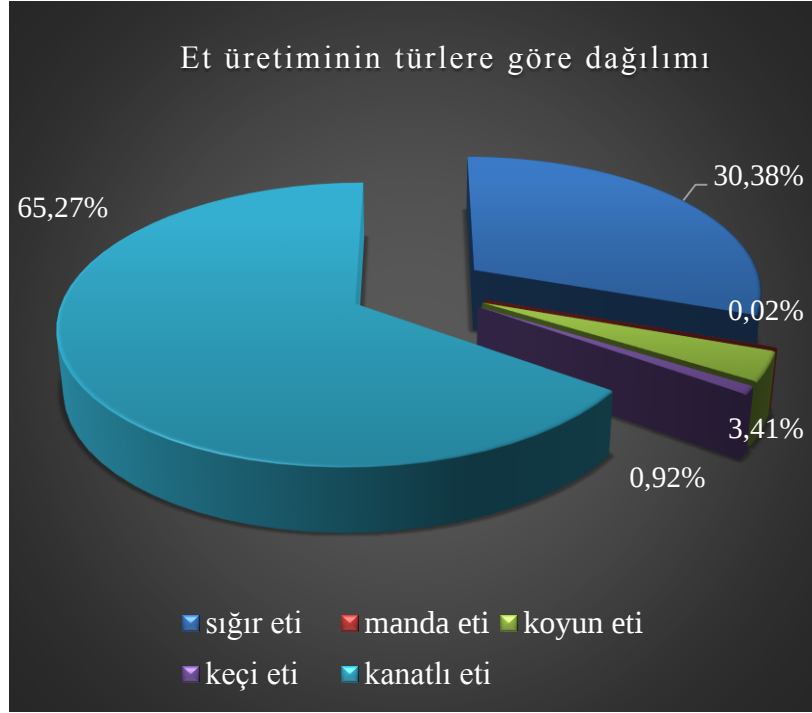
2010 yılından itibaren TÜİK'in kesimhane dışı kesimleri et üretim miktarına dahil etmeye başlaması, istatistiklerde kırmızı et üretim miktarının yaklaşık iki katına çıkmasına sebep olmuştur.

2.3.2. Et Üretiminin Türlerine Göre Dağılımı

2014 yılı toplam et üretiminde kırmızı etin payı % 35'dir. 2014 yılında kırmızı et üretimi 1.008 bin ton ile bir önceki yıla göre % 1,2 artmıştır. Büyükbaş eti üretimi % 1,5 artarak 883 bin ton, küçükbaş eti üretimi % 0,6 azalarak 125,7 bin ton olmuştur. Kırmızı et üretiminde küçükbaş etinin payı % 12,5 olmuştur.

2014 yılında sığır eti üretimi % 1,5 artarak 882 bin ton; manda eti üretimi % 56,5 artarak 526 ton; keçi eti üretimi % 13,7 artarak 27 bin ton; koyun eti üretimi % 3,9 azalarak 99 bin tona ulaşmıştır.

Kaynak: TÜİK

2.3.3. Kırmızı Et Üretiminde Dönemsellik

TÜİK tarafından üçer aylık dönemler halinde açıklanan verilere göre, Ramazan dönemi ve Kurban Bayramını içeren 4. çeyrekte et üretimi diğer çeyreklerin yaklaşık 1,9 katıdır.

2014 yılı et üretiminde en büyük artış kurban dönemini de kapsayan IV. çeyrekte % 9 olarak gerçekleşmiştir. Sığır eti üretimi en büyük artışını % 9 ile IV. Çeyrekte gerçekleştirirken, ilk çeyrekte % 9 oranında düşmüştür. Keçi eti üretimi ilk çeyrekte düşerken son üç çeyrekte de

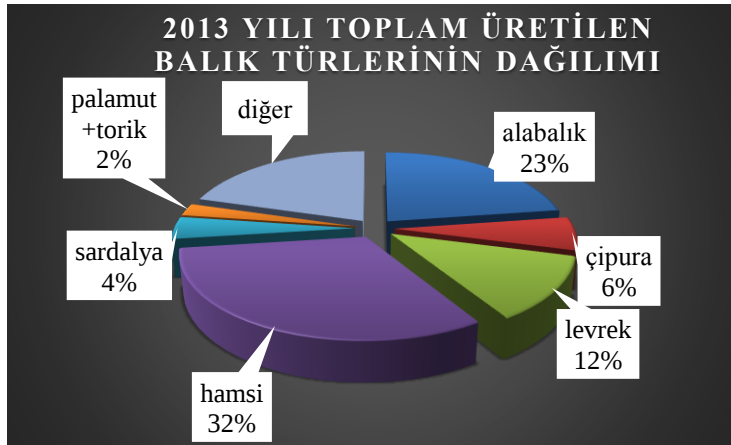
önemli oranlarda yükselmiştir. Manda eti üretimi ilk üç çeyrekte yükselirken son çeyrekte % 65 oranında düşmüştür.

2.3.4. Balık Üretimi

	Avlanan Deniz Balıkları (Ton)	Toplamdaki payı %	Kültür Balıkları (Ton)	Toplamdaki payı %	Avlanan Tatlısu Balıkları (Ton)	Toplamdaki payı %	Toplam	Yıllık değişim %
2009	380.636	65, 8	158.729	27, 4	39.187	6,8	578.552	-1,9
2010	399.656	65, 8	167.141	27, 5	40.259	6,6	607.056	4,9
2011	432.246	65, 7	188.790	28, 7	37.097	5,6	658.133	8,7
2012	315.637	55, 9	212.410	37, 7	36.120	6,4	564.167	-14,3
2013	295.167	52, 4	233.394	41, 4	35.074	6,2	563.635	-0,1

Kaynak: TÜİK

Yıllar itibariyle avlanan deniz balıklarının toplamdaki payı azalırken kültür balıklarının payı artmıştır. 2009'da toplam üretimde % 66 olan deniz balıklarının payı 2013'de % 52'ye düşmüş, kültür balıklarının payı % 27'den % 41'e yükselmiştir. Aynı dönemde avlanan tatlı su balıklarının oranı % 7'den % 6'ya düşmüştür.

2013 yılında toplam balık üretimimiz önceki yıla göre % 0,1 azalışla 564 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Avlanan deniz balıklarının % 60'ını hamsi, yetiştiriciliği yapılan kültür balıklarının % 53'ünü alabalık oluşturmuştur.

Toplam balık üretiminde hamsi % 32'lik pay ile ilk sırada yer alırken onu % 23 ile alabalık, % 12 ile levrek izlemiştir.

2013 yılı kültür balığı üretiminin % 53'ünü iç su balıkları oluşturmuştur.

2.4. Dış Ticaret

2.4.1. Canlı Hayvan İthalatı

CANLI İTHALAT		Büyükbaş			Toplam Büyükbaş	Küçükbaş		Toplam Küçükbaş	Genel Toplam
		Besilik	Damızlık	Kasaplık		Damızlık	Damızlık Olmayan		
2009	Miktar (kg)	0	1.919.200	0	1.919.200	4.800	0	4.800	1.924.000
	Miktar (baş)	0	4.010	0	4.010	55	0	55	4.065
	\$	0	13.306.818	0	13.306.818	122.702	0	122.702	13.429.520
2010	Miktar (kg)	363.215	9.150.941	54.122.956	63.637.112	10.700	9.959.970	9.970.670	73.607.782
	Miktar (baş)	1.443	19.928	118.578	139.949	275	234.699	234.974	374.923
	\$	1.861.257	65.544.857	206.349.057	273.755.171	178.115	26.741.817	26.919.932	300.675.103
2011	Miktar (kg)	53.295.583	40.230.146	82.839.341	176.365.070	60.704	48.913.990	48.974.694	225.339.764
	Miktar (baş)	227.871	78.565	164.360	470.796	1.191	1.446.573	1.447.764	1.918.560
	\$	252.581.275	292.952.534	303.201.883	848.735.692	541.116	147.475.001	148.016.117	996.751.809
2012	Miktar (kg)	48.188.627	25.301.428	107.320.970	180.811.025	612.830	14.294.822	14.907.652	195.718.677
	Miktar (baş)	228.421	48.702	194.448	471.571	10.663	394.963	405.626	877.197
	\$	252.629.159	163.824.429	358.959.795	775.413.383	3.414.792	39.189.986	42.604.778	818.018.161
2013	Miktar (kg)	29.869.248	16.695.953	14.558.347	61.123.548	1.677.725	2.953.987	4.631.712	65.755.260
	Miktar (baş)	130.897	31.873	28.869	191.639	30.050	65.720	95.770	287.409
	\$	151.262.835	102.182.831	44.364.473	297.810.139	9.036.794	6.650.530	15.687.324	313.497.463
2014	Miktar (kg)	5.774.767	11.995.427	368.284	18.138.478	751.606	56.360	807.966	18.946.444
	Miktar (baş)	23.604	24.034	792	48.430	13.155	2.496	15.651	64.081
	\$	32.769.677	73.496.212	1.826.650	108.092.539	3.511.014	233.784	3.744.798	111.837.337
Geçen Yıla Göre Değişim (%)	Miktar (kg)	-80,7	-28,2	-97,5	-70,3	-55,2	-98,1	-82,6	-71,2
	Miktar (baş)	-82,0	-24,6	-97,3	-74,7	-56,2	-96,2	-83,7	-77,7
	\$	-78,3	-28,1	-95,9	-63,7	-61,1	-96,5	-76,1	-64,3

Kaynak: TÜİK

Canlı hayvan ithalatlarının çoğunluğunu büyükbaş oluşturmaktadır. 2008 ve 2009’da yapılan ithalatın tamamı damızlık olup, 2010 yılından itibaren besilik ve kasaplık hayvan ithalatı da yapılmaya başlanmıştır.

En fazla sayıda canlı hayvan ithalatı 1.918 bin baş ile 2011 yılında gerçekleşmiştir. Bu miktarın % 75’i damızlık olmayan küçükbaşdır. En fazla canlı büyükbaş ithalatı 2011 ve 2012 yıllarında gerçekleştirilirken büyük çoğunluğunu besilik sınıfı oluşturmuştur.

2014 yılında bir önceki yıla göre; kg bazında toplam canlı ithalatı % 71, büyükbaş ithalatı % 70 küçükbaş ithalatı % 83 azalmıştır.

Azalma daha çok kasaplık ithalatından kaynaklı olup büyükbaş için % 96, küçükbaş için % 98 düşüş söz konusudur. Damızlık ithalatı büyükbaş için % 28, küçükbaş için % 55 azalmıştır. Büyükbaş besilik ithalatındaki azalma kg bazında % 80, sayı olarak % 82’dir.

2014 Yılı Türkiye Canlı Büyükbaş İthalatı-Baş					
Ülke	Besilik	Damızlık	Kasaplık	Genel Toplam	%
Avusturya	4266	6829	0	11095	23,11
ABD	0	8587	0	8587	17,89
Macaristan	7792	61	366	8219	17,12
Almanya	0	6371	0	6371	13,27
Çek Cumhuriyeti	4270	1007	0	5277	10,99
Slovakya	4486	193	0	4679	9,75
Letonya	1577	0	0	1577	3,29
Estonya	811	497	0	1308	2,72
İtalya	0	389	0	389	0,81
Yunanistan	209	0	0	209	0,44
Litvanya	193	0	0	193	0,40
Hollanda	0	100	0	100	0,21
Genel Toplam	23604	24034	366	48004	100

Kaynak: TÜİK

2014 yılında gerçekleşen büyükbaş ithalatının çoğunluğu besilik olmak üzere; % 26'sı Avustralya, % 22'si ABD, % 17 Almanya, % 12 Macaristan ve % 10'u Çek Cumhuriyeti'nden yapılmıştır. Damızlık sığır ithalatının % 36'sı ABD, % 28'i Avusturya, % 27'i Almanya'dan, kasaplık sığır ithalatının tamamı Macaristan'dan sağlanmıştır.

2014 Yılı Türkiye Canlı Küçükbaş İthalatı-Baş				
Ülke	Damızlık	Damızlık olmayan	Genel Toplam	%
Macaristan	5.108	2.496	7.604	48,58
Bulgaristan	5.165	0	5.165	33,00
Ukrayna	1.603	0	1.603	10,24
Yunanistan	816	0	816	5,21
Hırvatistan	463	0	463	2,96
Genel Toplam	13.155	2.496	15.651	100

Kaynak: TÜİK

2014 yılında canlı olarak ithal edilen küçükbaş hayvanların % 84'ü damızlık olup damızlık olanların % 78'i Bulgaristan ve Macaristan'dan, damızlık olmayanların tamamı Macaristan'dan getirilmiştir.

2.4.2. Canlı Hayvan İhracatı

CANLI İHRACAT		Büyükbaş			Toplam Büyükbaş	Küçükbaş		Toplam Küçükbaş	Genel Toplam
		Besilik	Damızlık	Kasaplık		Damızlık	Damızlık Olmayan		
2009	Miktar (kg)	0	0	0	0	7.760	4.355.950	4.363.710	4.363.710
	Miktar (baş)	0	0	0	0	194	80.556	80.750	80.750
	\$	0	0	0	0	21.161	12.637.417	12.658.578	12.658.578
2010	Miktar (kg)	412	0	0	412	0	0	0	412
	Miktar (baş)	74	0	0	74	0	0	0	74
	\$	3.030	0	0	3.030	0	0	0	3.030
2011	Miktar (kg)	0	0	0	0	0	0	0	0
	Miktar (baş)	0	0	0	0	0	0	0	0
	\$	0	0	0	0	0	0	0	0
2012	Miktar (kg)	4.100	0	10.950	15.050	0	50.895	50.895	65.945
	Miktar (baş)	18	0	66	84	0	1.096	1.096	1.180
	\$	4.047	0	25.954	30.001	0	206.470	206.470	236.471
2013	Miktar (kg)	4.800	192.950	6.550	204.300	35.560	0	35.560	239.860
	Miktar (baş)	9	357	21	387	898	0	898	1.285
	\$	18.000	1.133.494	7.090	1.158.584	253.223	0	253.223	1.411.807
2014	Miktar (kg)	0	247.110	13.530	260.640	25.290	406.510	431.800	692.440
	Miktar (baş)	0	540	127	667	617	7.866	8.483	9.150
	\$	0	1.948.050	42.672	1.990.722	226.033	1.849.632	2.075.665	4.066.387
Geçen Yıla Göre Değişim (%)	Miktar (kg)	-100,0	28,1	106,6	27,6	-28,9		1.114,3	188,7
	Miktar (baş)	-100,0	51,3	504,8	72,4	-31,3		844,7	612,1
	\$	-100,0	71,9	501,9	71,8	-10,7		719,7	188,0

Kaynak: TÜİK

2014 yılında gerçekleştirilen 667 baş'lık canlı büyükbaş ihracatının % 81'i damızlık vasıftadır. İhracatın % 76'sı Türkmenistan'a, % 16'sı Azerbaycan'a gerçekleştirilmiştir.

2014 Yılı Türkiye Canlı Büyükbaş İhracatı-Baş					
Ülke	Besilik	Damızlık	Kasaplık	Genel Toplam	%
Azerbaycan	0	81	0	81	12,14
Suriye	0	15	127	142	21,29
Türkmenistan	0	444	0	444	66,57
Genel Toplam	0	540	127	667	100

Kaynak: TÜİK

2014 yılında gerçekleştirilen 9.150 baş canlı küçükbaş ihracatının % 93'ü damızlık olmayandır. Bir önceki toplamda büyükbaş ihracatı kg bazında % 28, küçükbaşta % 189 artmıştır.

2014 Yılı Türkiye Canlı Küçükbaş İhracatı-Baş				
Ülke	Damızlık	Damızlık olmayan	Genel Toplam	%
Lübnan	0	5.486	5.486	64,67
Katar	0	2.220	2.220	26,17
Türkmenistan	306	160	466	5,49
Azerbaycan	311	0	311	3,67
Genel Toplam	617	7866	8.483	100

Kaynak: TÜİK

2.4.3. İşlenmemiş Kırmızı Et İthalatı

KIRMIZI ET İTHALATI		Büyükbaş			Toplam Büyükbaş	Toplam Küçükbaş	Genel Toplam
		Karkas	Kemikli	Kemiksiz			
2009	Miktar (kg)	0	0	0	0	0	0
	\$	0	0	0	0	0	0
2010	Miktar (kg)	308.577	50.348.937	0	50.657.514	0	50.657.514
	\$	1.731.523	247.525.308	0	249.256.831	0	249.256.831
2011	Miktar (kg)	552.375	110.178.976	0	110.731.351	0	110.731.351
	\$	2.960.075	508.908.365	0	511.868.440	0	511.868.440
2012	Miktar (kg)	0	25.435.604	1.200	25.436.804	0	25.436.804
	\$	0	95.978.931	13.340	95.992.271	0	95.992.271
2013	Miktar (kg)	0	6.140.581	0	6.140.581	0	6.140.581
	\$	0	24.271.868	0	24.271.868	0	24.271.868
2014	Miktar (kg)	0	119.883	520.160	640.043	0	640.043
	\$	0	586.309	4.671.398	5.257.707	0	5.257.707
Geçen Yıla Göre Değişim (%)	Miktar (kg)		-98,0		-89,6		-89,6
	\$		-97,6		-78,3		-78,3

Kaynak: TÜİK

Yıllar itibariyle en fazla kırmızı et ithalatı 2011 yılına aittir. 2013 yılında gerçekleşen ithalatın tamamı kemikli sığır eti olup 6.141 ton'dur. 2014 yılında gerçekleşen ithalatın % 19'u kemikli sığır etidir. İthalat miktarı, bir önceki yıla göre % 90 azalmıştır.

2014 yılında kırmızı et ithalatlarının tamamı Bosna-Hersek'ten yapılmıştır.

2.4.4. İşlenmemiş Kırmızı Et İhracatı

KIRMIZI ET İHRACATI		Büyükbaş			Toplam Büyükbaş	Küçükbaş			Toplam Küçükbaş	Genel Toplam
		Karkas	Kemikli	Kemiksiz		Karkas	Kemikli	Kemiksiz		
2009	Miktar (kg)	13.988	22.624	29.209	65.821	0	1.969	3.766	5.735	71.556
	\$	135.528	226.374	307.832	669.734	0	25.391	32.720	58.111	727.845
2010	Miktar (kg)	12.730	8.298	45.905	66.933	980	1.421	671	3.072	70.005
	\$	144.199	92.710	621.895	858.804	8.839	20.201	6.266	35.306	894.110
2011	Miktar (kg)	7.483	15.680	36.091	59.254	3.557	1.000	515	5.072	64.326
	\$	58.210	143.377	440.407	641.994	76.986	14.615	5.575	97.176	739.170
2012	Miktar (kg)	0	14.369	66.041	80.410	987	12.309	431	13.727	94.137
	\$	0	128.388	719.305	847.693	15.486	188.300	5.674	209.460	1.057.153
2013	Miktar (kg)	0	2.088	57.769	59.857	2.027	6.314	3.004	11.345	71.202
	\$	0	23.580	608.465	632.045	30.709	145.683	41.545	217.937	849.982
2014	Miktar (kg)	0	7.208	32.828	40.036	1.810	1.151	533	3.494	43.630
	\$	0	111.640	354.284	465.924	25.053	23.103	4.920	53.076	519.765
Geçen Yıla Göre Değişim (%)	Miktar (kg)		245,2	-43,2	-33,1	-10,7	-81,8	-82,3	-69,2	-38,7
	\$		373,5	-41,8	-26,3	-18,4	-84,1	-88,2	-75,6	-38,8

Kaynak: TÜİK

2014 yılında işlenmemiş kırmızı et ihracatı 44 ton olarak gerçekleşmiştir. Büyükbaş eti ihracatının kg bazında % 82'si kemiksiz ettir. Toplam ihracatta % 39'luk bir düşüş yaşanmıştır.

2.4.5. İşlenmemiş Kanatlı Eti İthalatı

KANATLI ETİ İTHALATI		Tavuk	Hindi	Ördek	Kaz	Beç Tavuğu	Herhangi Bir Kümes Hayvanı	Genel Toplam
2009	Miktar (kg)	1.081.111	0	43.453	0	0	0	1.124.564
	\$	1.355.197	0	95.815	0	0	0	1.451.012
2010	Miktar (kg)	425.607	0	34.616	0	0	0	460.223
	\$	731.784	0	118.288	0	0	0	850.072
2011	Miktar (kg)	529.029	0	53.756	1.104	0	0	583.889
	\$	1.227.725	0	193.540	5.221	0	0	1.426.486
2012	Miktar (kg)	369.214	0	45.931	0	0	0	415.145
	\$	823.283	0	162.298	0	0	0	985.581
2013	Miktar (kg)	312.551	0	9.022	1.498	0	0	323.071
	\$	660.528	0	67.982	9.360	0	0	737.870
2014	Miktar (kg)	302.752	13.000	67.419	2.533	0	0	385.704
	\$	645.627	58.250	244.301	12.014	0	0	960.192
Geçen Yıla Göre Değişim (%)	Miktar (kg)	-3,1		647,3	69,1			19,4
	\$	-2,3		259,4	28,4			30,1

Kaynak: TÜİK

Kanatlı eti ithalatı, yıldan yıla azalmaktadır ve ihracatla karşılaştırıldığında yok denecek kadar azdır. 2014 yılında 386 ton kanatlı eti ithalatı yapılmıştır.

İthalatın % 59'u Irak'tan gerçekleşmiştir.

2.4.6. İşlenmemiş Kanatlı Eti İhracatı

KANATLI ETİ İHRACATI		Tavuk	Hindi	Ördek	Kaz	Beç Tavuğu	Herhangi Bir Kümes Hayvanı	Genel Toplam
2009	Miktar (kg)	78.495.474	438.176	3.000	0	0	0	78.936.650
	\$	118.135.867	1.031.115	20.850	0	0	0	119.187.832
2010	Miktar (kg)	98.044.126	942.098	0	0	0	0	98.986.224
	\$	160.716.149	983.855	0	0	0	0	161.700.004
2011	Miktar (kg)	188.598.283	1.970.650	330.036	0	0	0	190.898.969
	\$	332.614.520	4.302.752	846.055	0	0	0	337.763.327
2012	Miktar (kg)	255.936.987	3.258.424	10.053	0	961.438	0	260.166.902
	\$	481.010.375	7.911.222	46.242	0	2.552.546	0	491.520.385
2013	Miktar (kg)	303.092.431	4.919.676	0	0	494.022	0	308.506.129
	\$	546.912.319	10.731.725	0	0	1.667.233	0	559.311.277
2014	Miktar (kg)	337.579.530	6.907.808	309	0	239.194	0	344.726.841
	\$	563.715.978	15.464.625	2.749	0	618.485	0	579.801.837
Geçen Yıla Göre Değişim (%)	Miktar (kg)	11,4	40,4			-51,6		11,7
	\$	3,1	44,1			-62,9		3,7

Kaynak: TÜİK

2014 yılında toplam kanatlı eti ihracatı miktar olarak % 12 artmıştır. Tavuk eti ihracatı % 11, hindi eti ihracatı % 40 artmış, beç tavuğu ihracatı % 52 azalmıştır.

Kanatlı eti ihracatında en büyük pazar Ortadoğu ülkeleri olup 2014 yılı ihracatının % 61'i Irak'a yapılmıştır. Diğer önemli pazarlar Rusya, Tacikistan ve Suriye'dir.

2.4.7. Balık Dış Ticareti

BALIK DIŞ TİCARETİ		İTHALAT	İHRACAT
2009	Miktar (kg)	68.618.479	48.227.620
	\$	97.664.174	284.859.057
2010	Miktar (kg)	74.809.275	48.914.054
	\$	122.466.106	279.819.048
2011	Miktar (kg)	59.338.401	61.141.811
	\$	146.310.303	361.903.700
2012	Miktar (kg)	58.817.493	69.386.049
	\$	150.243.241	381.657.460
2013	Miktar (kg)	61.304.786	89.453.079
	\$	163.312.949	484.615.827
2014	Miktar (kg)	69.255.339	104.587.828
	\$	166.143.827	600.476.537
Geçen Yıla Göre Değişim (%)	Miktar (kg)	13,0	16,9
	\$	1,7	23,9

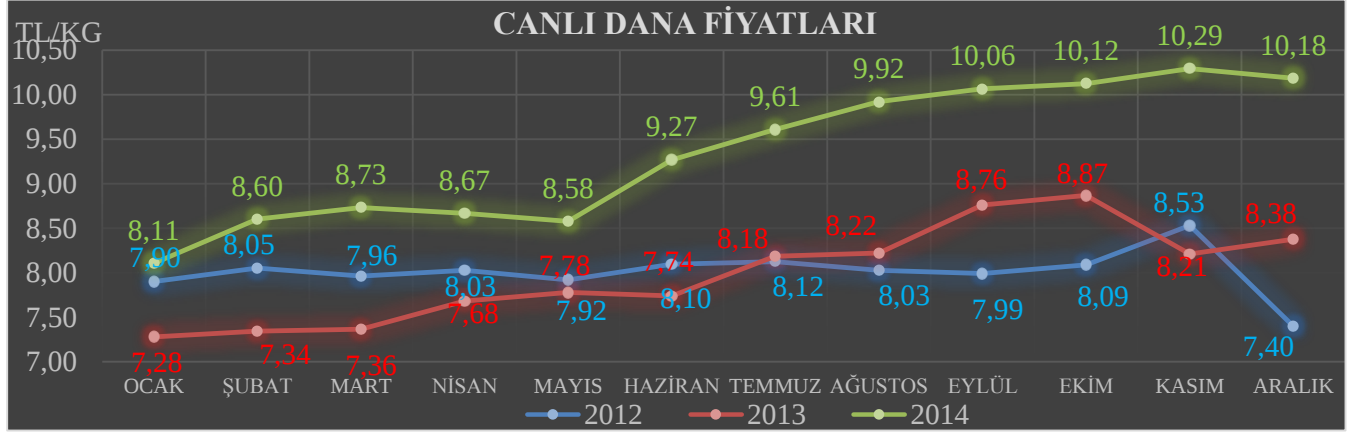
Kaynak: TÜİK (Veriler canlı, dondurulmuş, tütsülenmiş ve taze balıkları içermektedir.)

Son dört yılda ülkemiz balık ticaretinde net ihracatçı konumundadır. 2014 yılında balık ithalatımız 69 bin ton olarak gerçekleşirken, ihracatımız 105 bin ton'a ulaşmıştır. Balık ithalatının çoğunluğunu uskumru, somon, orkinos ve kalkan; ihracatının çoğunluğunu

alabalık, çipura ve levrek oluşturmaktadır. 2014 yılında en fazla ithalat yapılan ülke miktar olarak % 49 payla Gürcistan, değer olarak % 78 payla Norveç'tir.

2.5. Fiyatlar

2.5.1. Yurtiçi Canlı Hayvan Fiyatları ve Borsa İşlem Hacimleri

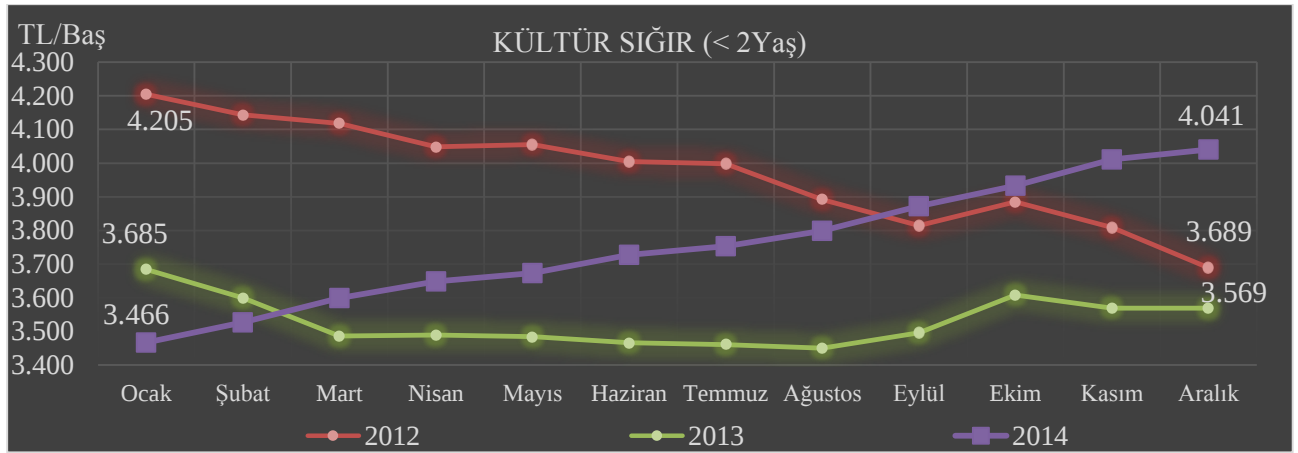

Kaynak: Edirne, Denizli ve İstanbul Ticaret Borsaları

Edirne, Denizli ve İstanbul Ticaret Borsası verilerine göre, 2014 yılında toplam canlı dana tescil miktarı % 6 düşerken, canlı hayvan fiyatı % 15,77 artmıştır.

2014 yılı canlı dana tescil miktarı 8.627 ton ile bir önceki yıla göre % 6 düşmüş, 2011 yılına göre ise % 45 artmıştır.

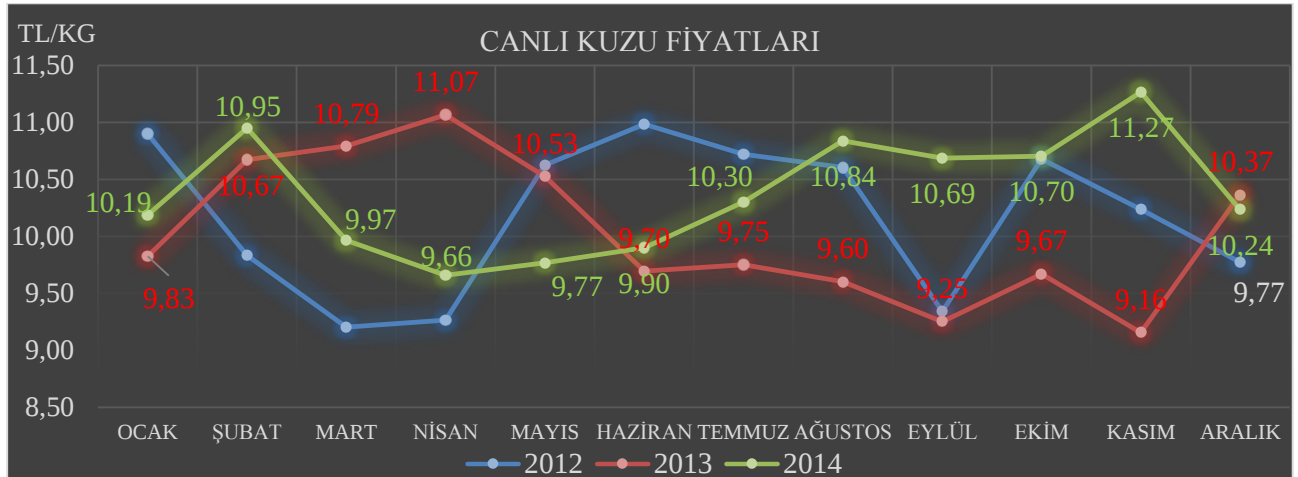
KG	DENİZLİ TİCARET BORSASI		EDİRNE TİCARET BORSASI		İSTANBUL TİCARET BORSASI	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
OCAK	21.547	4.500	123.229	70.054	311.514	278.673
ŞUBAT	8.150	4.200	131.875	102.898	480.348	597.263
MART	10.700	10.200	126.605	127.793	560.378	1.234.313
NİSAN	5.325	12.950	197.401	151.495	667.710	800.781
MAYIS	3.950	7.200	156.197	79.455	445.214	546.987
HAZİRAN	6.335	13.500	109.857	167.089	433.574	423.301
TEMMUZ	7.600	3.500	214.885	147.357	754.633	738.671
AĞUSTOS	5.360	5.250	186.981	125.846	1.153.346	383.393
EYLÜL	4.900	2.000	315.024	270.585	507.742	832.981
EKİM	0	500	132.722	100.084	370.744	486.459
KASIM	3.500	250	131.453	112.371	885.632	412.283
ARALIK	4.800	10.188	114.650	125.202	601.614	237.459
TOPLAM	82.167	74.238	1.940.879	1.580.229	7.172.449	6.972.564

Kaynak: TÜİK

TÜİK 2014 verilerine göre, iki yaş altındaki kültür danaya ait üretici ortalama fiyatı yıl boyunca önceki yılların tersine yükseliş eğiliminde olmuş ve önceki yıla göre % 6 artmıştır.

2014 yılı başından itibaren TÜİK, AB'ye uyum kapsamında, madde bazında üretici fiyatlarını açıklamamaktadır.

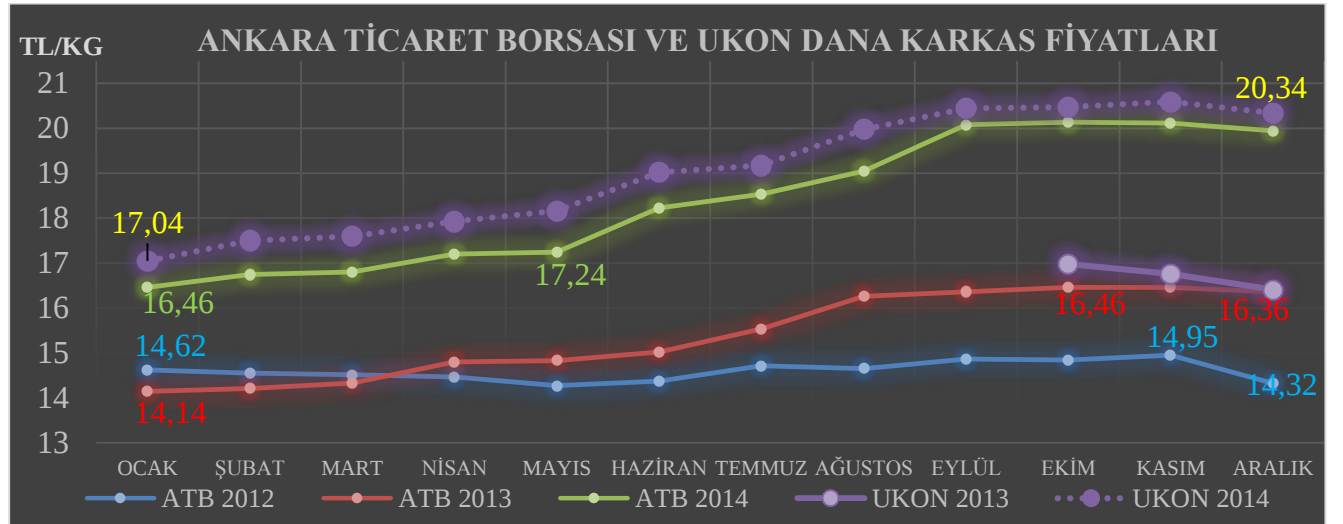
Kaynak: Edirne, Denizli ve İstanbul Ticaret Borsaları

Edirne, Denizli ve İstanbul Ticaret Borsası verilerine göre, 2013 yılında canlı kuzu tescil miktarı % 0,2 düşerken, canlı kuzu fiyat ortalaması % 6 artmıştır.

2014 yılında üç borsada işlem gören canlı kuzu miktarı sadece 1.322 ton'dur.

KG	DENİZLİ TİCARET BORSASI		EDİRNE TİCARET BORSASI		İSTANBUL TİCARET BORSASI	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
OCAK	3.219	0	7.581	3.686	0	0
ŞUBAT	0	0	5.961	2.419	0	0
MART	0	0	3.849	4.956	0	0
NİSAN	0	0	3.260	3.982	0	0
MAYIS	0	0	1.549	4.361	199.249	148.128
HAZİRAN	0	0	13.258	30.132	210.420	260.147
TEMMUZ	0	0	31.362	25.551	348.089	341.539
AĞUSTOS	0	0	14.659	16.070	398.737	259.586
EYLÜL	0	0	28.539	30.042	10.013	82.685
EKİM	0	0	9.804	16.879	0	0
KASIM	0	0	23.138	20.137	0	49.270
ARALIK	0	0	12.883	22.436	0	0
TOPLAM	3.219	0	155.843	180.651	1.166.508	1.141.355

2.5.2. Yurtiçi Dana Karkas Fiyatları ve Borsa İşlem Hacimleri

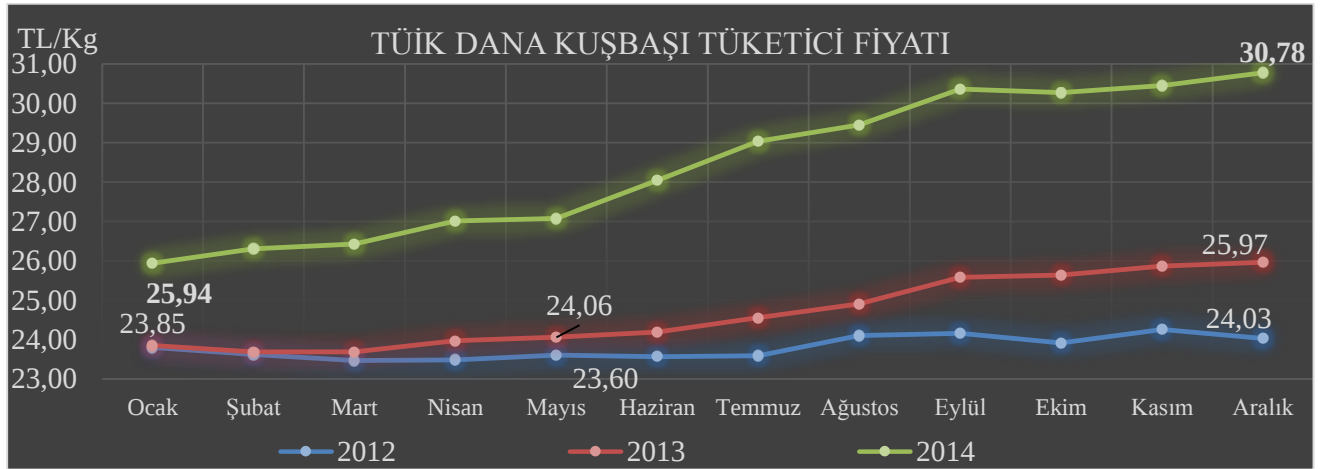
Ulusal Kırmızı Et Konseyi tarafından 2013 yılı Ekim ayından itibaren yayınlanmaya başlayan fiyatlar, 18 ilden alınan yağsız ve % 2 fireli dana karkas fiyatıdır.

Ankara Ticaret Borsası verilerine göre, 2014 yılında tescil edilen dana karkas miktarı % 28 düşerken, ortalama dana karkas fiyatı % 17 artmıştır.

Ulusal Kırmızı Et Konseyi verilerine göre, 2014 yılı ortalama fiyatı % 14 artmıştır.

KG	ATB DANA KARKAS İŞLEM HACİMLERİ			
	2013		2014	
	SALON TESCİL	TOPLAM TESCİL	SALON TESCİL	TOPLAM TESCİL
OCAK	597.029	1.044.967	598.259	767.094
ŞUBAT	596.478	930.071	371.012	509.442
MART	487.589	945.247	571.648	877.083
NİSAN	633.578	1.256.751	475.017	869.925
MAYIS	576.435	1.053.892	561.619	947.308
HAZİRAN	526.987	977.930	363655,41	1149051
TEMMUZ	757.118	1.310.384	538760,15	1000649
AĞUSTOS	660.712	674.636	382232,65	857888
EYLÜL	578.414	1.042.576	351702,11	731281
EKİM	402.494	808.970	566960	835600
KASIM	620.000	905.634	334255	722409
ARALIK	615.203	938.907	375106	703874
TOPLAM	7.052.036	11.889.966	5.490.226	9.971.604

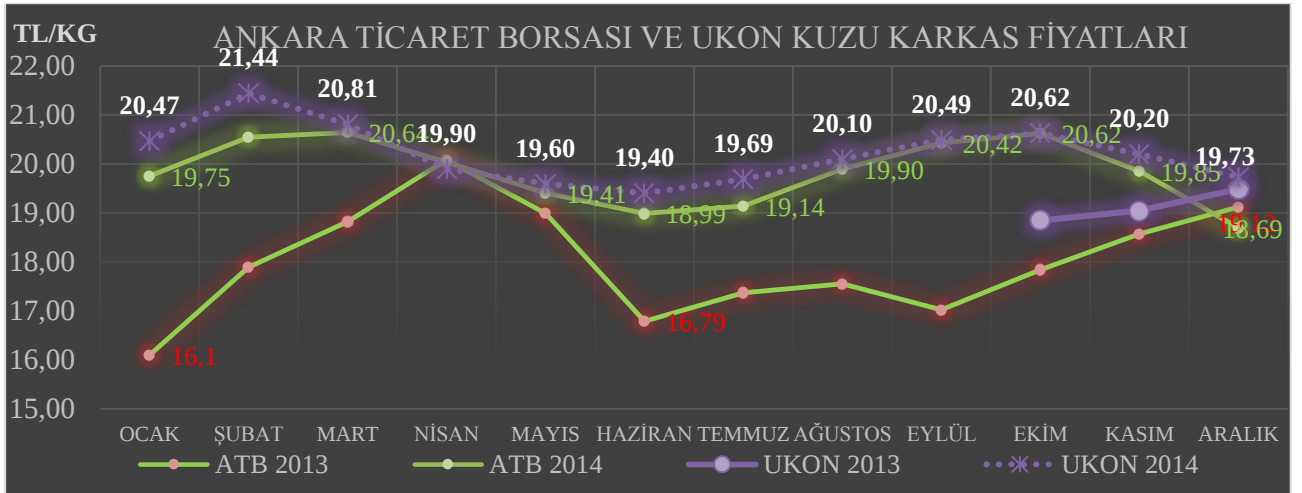
Ülkemizde karkas et, salon satışı olarak sadece Ankara Ticaret Borsası'nda işlem görmektedir. 2014 yılında borsada tescil edilen toplam sığır karkas miktarı sadece 9.971 ton olup % 55'i salon satışlarıdır.

Kaynak: TÜİK

TÜİK verilerine göre, 2014 yılında dana kuşbaşı tüketici fiyatı % 15 artarak 28,43 TL/kg'a ulaşmıştır. 2014 yılının ilk ayına göre Aralık ayında % 19 artarak 30,78 TL/kg yükselmiştir.

2.5.3. Yurtiçi Kuzu Karkas Fiyatları

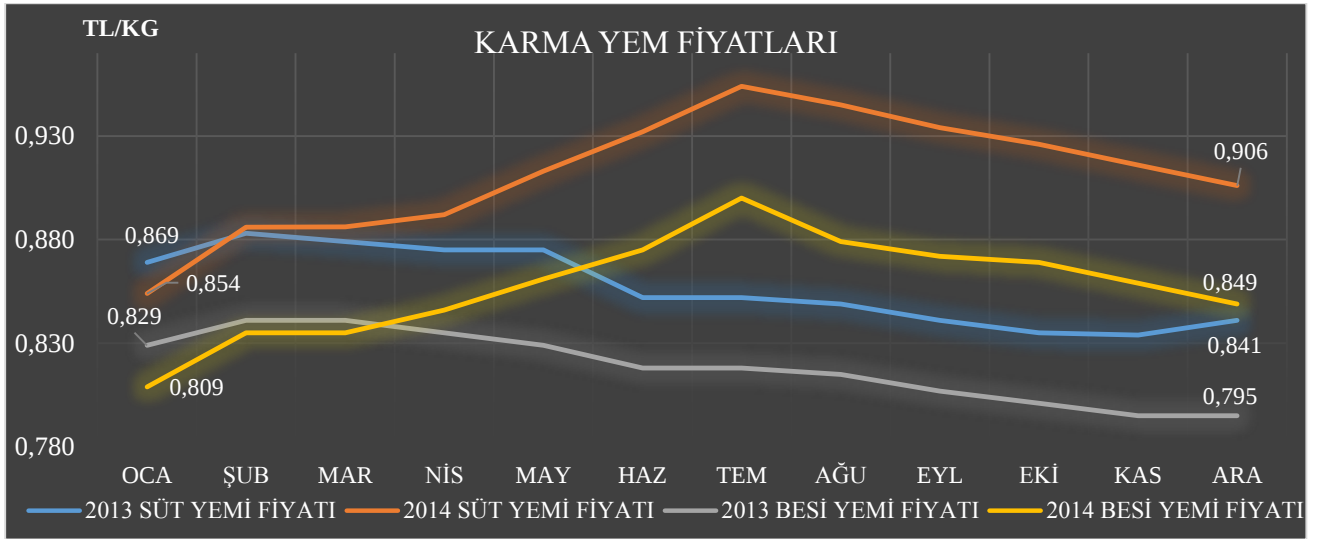
Ulusal Kırmızı Et Konseyi tarafından 2013 yılı Ekim ayından itibaren yayınlanmaya başlayan fiyatlar, 18 ilden alınan yağsız ve % 2 fireli kuzu karkas fiyatıdır.

Ankara Ticaret Borsası verilerine göre, 2014 yılı kuzu karkas tescil miktarı 1.192 ton ile bir önceki yılın % 19 gerisindedir.

2014 yılı fiyat ortalaması 19,78 TL/Kg ile bir önceki yılın fiyat ortalamasına göre % 11 daha yüksektir.

KG	ATB KUZU KARKAS İŞLEM HACİMLERİ			
	2013		2014	
	SALON TESCİL	TOPLAM TESCİL	SALON TESCİL	TOPLAM TESCİL
OCAK	153.313	176.372	93.256	317.083
ŞUBAT	156.930	171.638	72.376	268.172
MART	106.635	138.581	106.054	293.456
NİSAN	91.712	116.050	84.637	337.912
MAYIS	127.077	158.328	134.008	372.671
HAZİRAN	169.634	204.233	92.806	445.683
TEMMUZ	177.752	213.051	119.377	324.191
AĞUSTOS	122.559	153.927	120.347	176.318
EYLÜL	110.169	150.932	107.048	157.297
EKİM	74.439	143.276	69.292	69.420
KASIM	85.760	150.979	103.601	103.601
ARALIK	81.924	263.652	112.747	122.465
TOPLAM	1.457.905	2.041.019	1.215.548	2.988.269

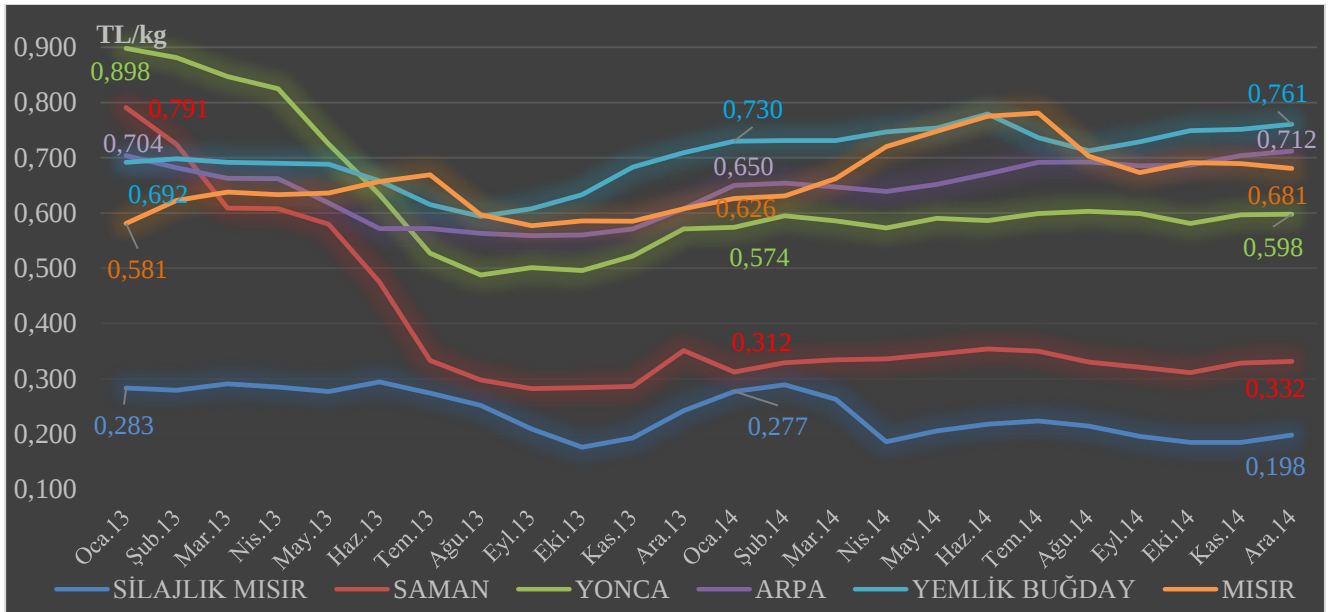
2.5.4. Karma Yem Fiyatları

Kaynak: GTHB

2013 yılında ortalama karma besi yemi fiyatı sürekli düşüş eğilimi izlemiştir. 2014 yılında Temmuz ayına kadar yükseliş trendinde olan besi yemi bu tarihten sonra düşmeye başlamasına rağmen, bir önceki yıla göre % 5 artarak 0,857 TL/kg'a ulaşmıştır.

2.5.5. Kaba Yem Fiyatları

Kaynak: GTHB, TMO

2013 yılında kaba yem fiyatları, iyi hava koşulları ve hasatta bolluğun etkisiyle önemli oranlarda gerilemiştir. 2014 yılında da çoğu üründe fiyatlar önemli ölçüde düşerken bazı ürünlerde yükseliş yine devam etmiştir.

Ortalama kaba yem fiyatları; silajlık mısır için % 14 düşüşle 220 TL/ton, saman için % 29 düşüşle 332 TL/ton, yonca için % 11 düşüşle 590 TL/ton, arpa için % 10 yükselerek 674

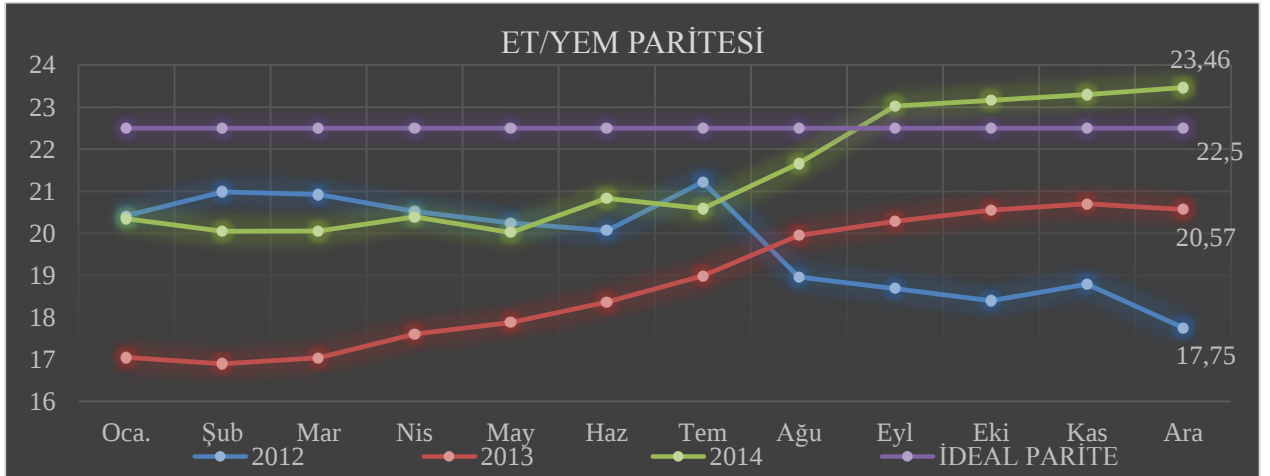
TL/ton, yemlik buğday için % 12 yükselerek 743 TL/ton, mısır % 13 yükselişle 698 TL/ton olarak gerçekleşmiştir.

2.5.6. Et/Yem Paritesi

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Ankara Ticaret Borsası verilerine göre; et/yem paritesi, 2013 Mart ayından itibaren sürekli yükselmiş, yıllık ortalama 18,82 olarak gerçekleşmiştir.

2014 yılında ilk aylarında düşüşe geçen et/yem paritesi Mayıs ayından sonra tekrar yükselmeye başlamış ve son üç yılda ilk kez Eylül ayında ideal paritenin üzerine çıkmıştır. 2014 Aralık ayında ideal paritenin % 4,2 üzerine çıkmıştır.

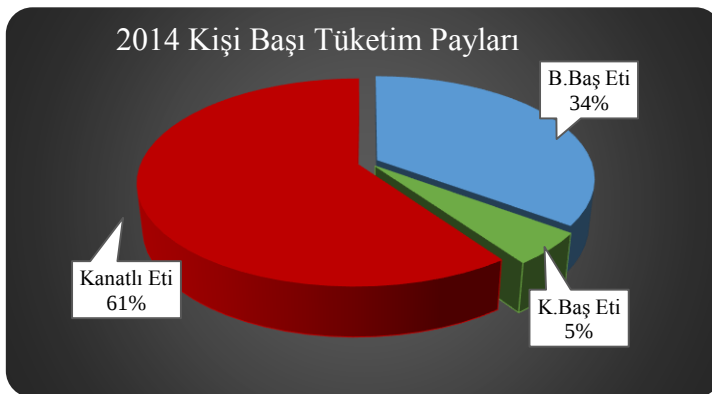
Yıllık ortalama et/yem paritesi % 14 artışla 21,41 olarak gerçekleşmiştir.

Kaynak: GTHB, ATB

*İdeal et/yem paritesi 22,5 olarak kabul edilmektedir.

2.6. Tüketim

2.6.1. Kişi Başı Et Tüketimi

TÜİK verileri kullanılarak; Kişi başı tüketim= üretim + ithalat – ihracat / nüfus formülüyle yapılan hesaba göre;

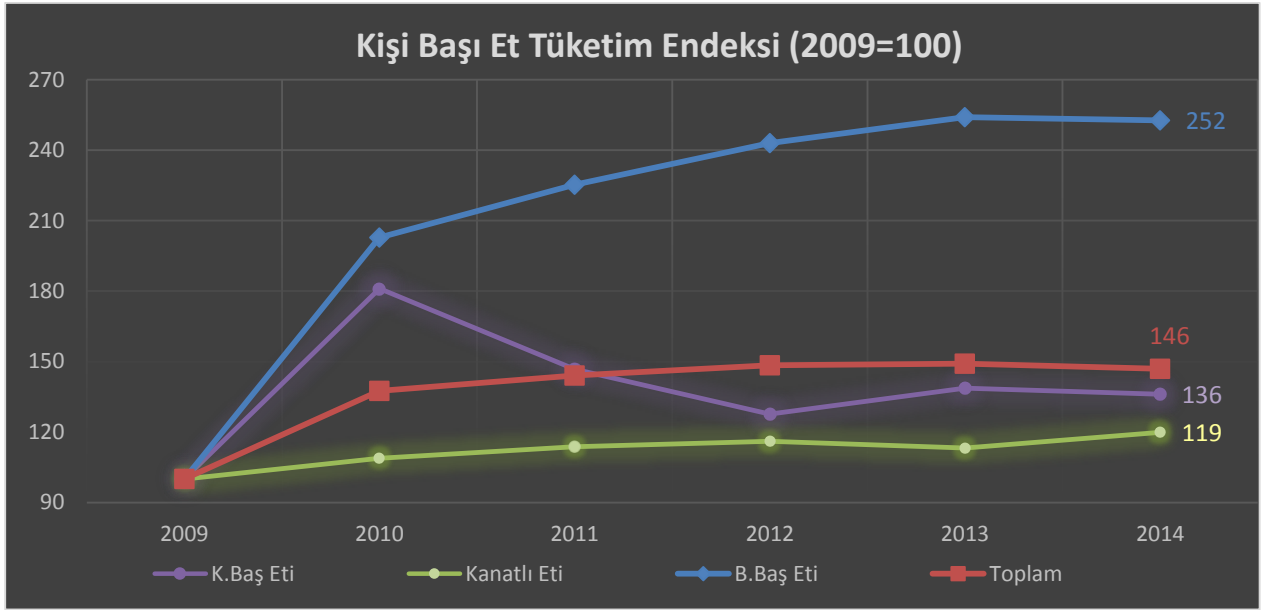
2014 yılı kişi başı et tüketimi 33,56 kg olup bunun % 61'i (20,5 kg)

kanatlı eti, % 34'i (11,4 kg) büyükbaş eti, % 5'i (1,6 kg) küçükbaş etidir. Kişi başı balık tüketimi 7 kg civarındadır (2013).

2.6.2. Kişi Başı Et Tüketim Endeksi (2008=100)

2009 yılı baz alınarak yapılan hesaplama göre; 2009-2014 döneminde kişi başı toplam et tüketimi % 46 artmıştır. Büyükbaş eti tüketimi % 152, küçükbaş eti tüketimi % 36, kanatlı eti tüketimi % 19 artmıştır.

2014 yılında, toplam tüketimde bir önceki yıla göre artış % 3 olarak gerçekleşmiştir. Büyükbaş eti tüketimi % 0,5, küçükbaş eti tüketimi % 2 azalmış kanatlı eti tüketimi % 6 artmıştır.

Kaynak: TÜİK (Üretim + ithalat – ihracat / nüfus)

2014 TÜİK verileri ile Türkiye	
Üretim + ithalat - ihracat	2.607.859 ton
Nüfus	77,70 milyon kişi
Kişi Başı Et Tüketimi	33,56 kg (20,58 kg'ı beyaz et)
2013 TÜİK verileri ile Türkiye	
Kişi Başı Balık Tüketimi	6,89 kg
2014 OECD verileri ile Türkiye	
Kişi Başı Et Tüketimi	29,20 kg (19,26 kg'ı Beyaz Et)
2011 FAO verileri ile Türkiye	
Kişi Başı Et Tüketimi	33,40 kg (19,00'sı Beyaz Et)

OECD 2014 verilerine göre, ülkemizde toplam kişi başı et tüketimi 29,2 kg olup % 65'i kanatlı etidir.

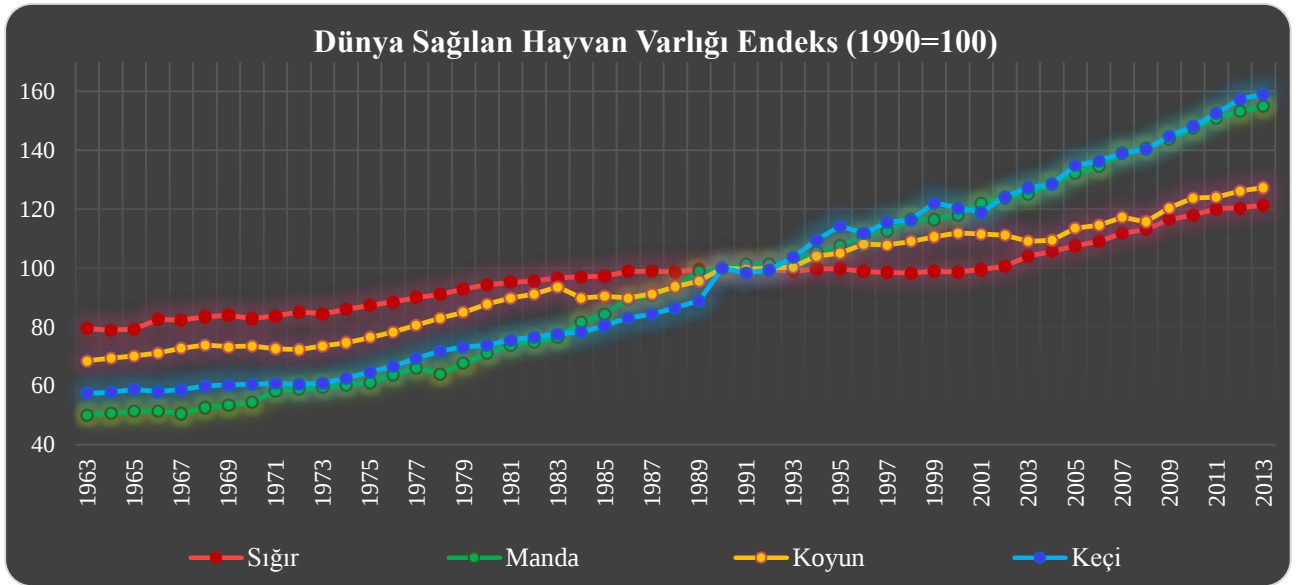
SÜT VE SÜT ÜRÜNLERİ

3. DÜNYADA DURUM

3.1. Sağılan Hayvan Varlığı

1990 yılı baz alınarak yapılan endeks hesaplamasına göre 1990-2013 döneminde, dünya sağmal hayvan varlığında en yüksek artış % 59 ile keçi varlığındadır. Sağılan manda varlığında artış % 55, koyun varlığında % 27 ve sığır varlığında % 21 olarak gerçekleşmiştir.

Aynı dönemde dünya toplam koyun varlığında % 4 düşüş yaşanırken, toplam sığır varlığında % 13, manda varlığında % 31, keçi varlığında % 66 artış olmuştur.

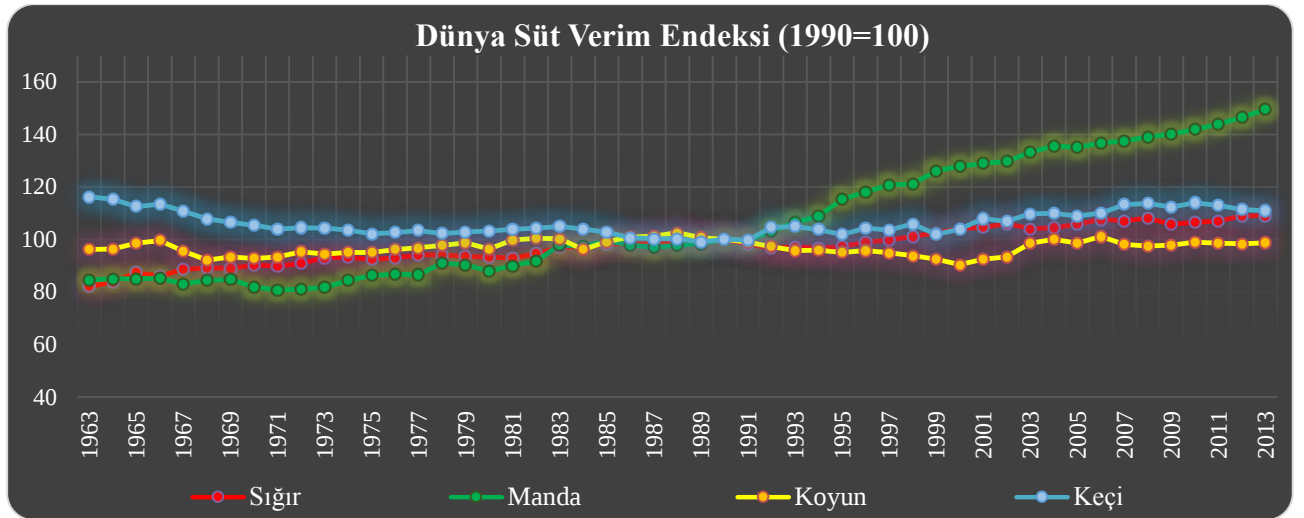

Kaynak: FAO

Dünyada toplam sığır varlığının % 18'i, keçi varlığının % 20'si, koyun varlığının % 19'u ve manda varlığının % 32'si sağılmaktadır.

3.2. Süt Verimi

1990-2013 döneminde, dünya süt veriminde en yüksek artış % 49 ile manda sütünde olmuştur. İnek ve keçi sütü veriminde yaklaşık % 11 artış yaşanırken koyun sütü veriminde % 1'lik düşüş gerçekleşmiştir.

Kaynak: FAO

3.2.1. Türler ve Ülkeler Bazında Süt Verimi

	İnek sütü verimi (kg/yıl)		Manda sütü verimi (kg/yıl)		Keçi sütü verimi (kg/yıl)		Koyun sütü verimi (kg/yıl)
ABD	9.902	Pakistan	1.875	Hollanda	803	Avusturya	429
Danimarka	8.766	Hindistan	1.799	Almanya	800	İsviçre	422
Finlandiya	8.222	Suriye	1.799	Fransa	656	Fransa	209
İspanya	7.655	Mısır	1.520	Avusturya	643	İspanya	204
İngiltere	7.758	Malezya	1.461	Belçika	637	Yunanistan	98
Hollanda	7.644	Irak	1.067	İspanya	385	İtalya	79
Almanya	7.293	İran	1.032	Rusya	315	Tunus	79
Fransa	6.414	Türkiye	1.000	İsrail	274	Türkiye	77
Kanada	8.739	Vietnam	1.000	Çin	187	Somali	71
S.Arabistan	8.340	Nepal	868	Hindistan	155	Bangladeş	70
Japonya	7.568	Bulgaristan	1.521	Pakistan	140	B.A.E	63
Avustralya	5.640	İtalya	808	Türkiye	105	Pakistan	51
Arjantin	5.379	Yunanistan	800	Cezayir	100	Mısır	50
Y. Zeland	3.947	Gürcistan	642	B.A.E	89	İran	37
Rusya	3.900	Çin	560	Bangladeş	80	Çin	35
Türkiye	2.970	Bangladeş	411	Sudan	64	Rusya	32
Çin	2.918	Butan	400	Mali	60	Afganistan	30
Cezayir	2.445			Somali	58	S.Arabistan	28
Brezilya	1.492			İran	35	Cezayir	23
Hindistan	1.350			Brezilya	30	Kenya	20
Pakistan	1.230			Irak	21	Sudan	19
Dünya	2.347	Dünya	1.308	Dünya	90	Dünya	46

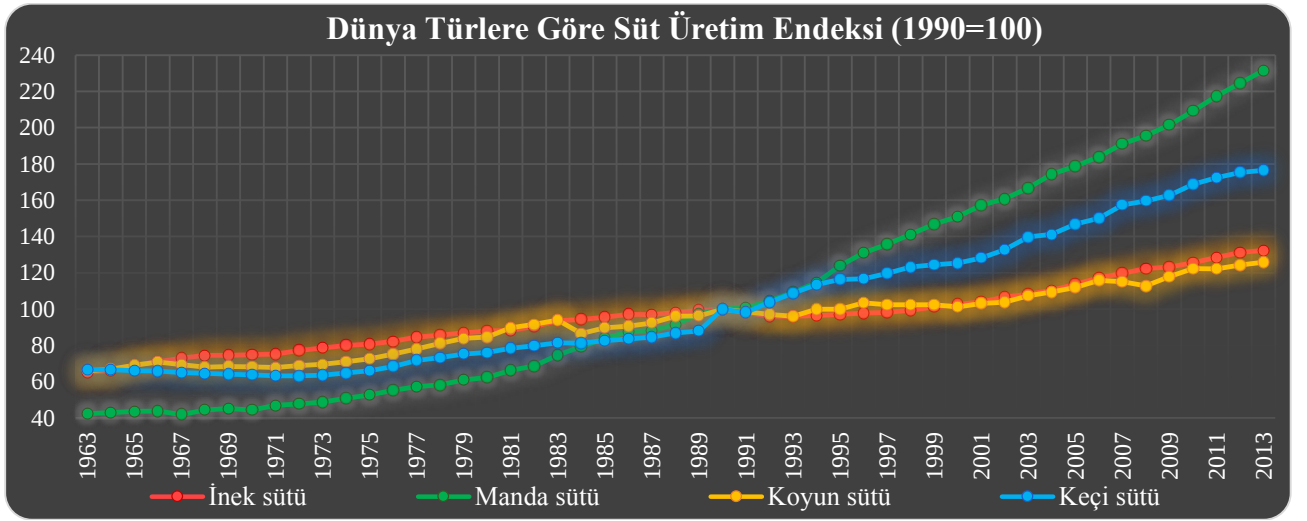
Kaynak: FAO

2013 yılı verilerine göre inek sütü veriminde dünya ortalaması 2.347 kg/yıl iken daha modern süt hayvancılığının yapıldığı ve kaliteli yem kullanımının daha fazla olduğu ABD’de inek sütü verimi 9.902 kg/yıl, Kanada’da 8.739 kg/yıl, Avrupa Birliği ülkelerinden Danimarka’da

8.766 kg/yıl, İspanya’da 7.655 kg/yıl, Hollanda’da 7.644 kg/yıl seviyelerine kadar çıkmaktadır. Önemli süt üreticileri olan Hindistan ve Pakistan’da süt verimi dünya ortalamasının altında yer alırken, Türkiye’de 2.970 kg/yıl’dır.

3.3. Süt Üretimi

1990-2013 döneminde, dünya süt üretiminde en yüksek artış hem hayvan varlığında hem de verimdeki artışa bağlı olarak % 131 oranında manda sütünde gerçekleşmiştir. Özellikle keçi varlığındaki artışa bağlı olarak keçi sütü üretiminde artış % 76 olurken, inek sütü üretiminde artış %32, koyun sütünde % 26 olmuştur.

Kaynak: FAO

FAOSTAT verilerine göre 2013 yılı dünya toplam süt üretimi yaklaşık 766 milyon tondur.

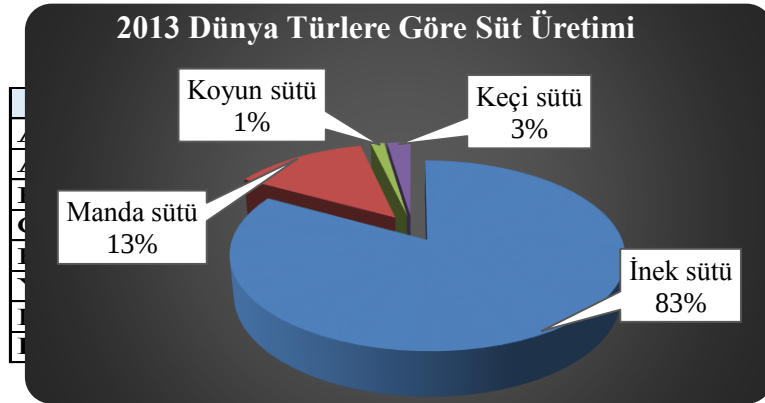
		2009	2010	2011	2012	2013	2009-2013 Değişim %
Sığır	Sağılan hayvan varlığı (milyon baş)	260	263	268	269	271	4,2
	Süt üretimi (milyon ton)	592	603	617	630	636	7,4
	Süt verimi (kg/yıl)	2.276	2.292	2.302	2.345	2.347	3,1
Manda	Sağılan hayvan varlığı (milyon baş)	57	58	60	61	61	7,7
	Süt üretimi (milyon ton)	89	92	96	99	102	14,6
	Süt verimi (kg/yıl)	1.563	1.582	1.605	1.634	1.666	6,6
Koyun	Sağılan hayvan varlığı (milyon baş)	208	213	214	218	220	5,7
	Süt üretimi (milyon ton)	10	10	10	10	10	6,6
	Süt verimi (kg/yıl)	46	46	46	46	46	0,9
Keçi	Sağılan hayvan varlığı (milyon baş)	182	186	192	198	200	9,9
	Süt üretimi (milyon ton)	17	17	18	18	18	8,5
	Süt verimi (kg/yıl)	90,9	92,3	91,5	90,1	89,8	-1,2

Kaynak: FAO

2013 yılı verilerine göre dünyada sağılan hayvan varlığı sığırdan 271 milyon baş, mandadan 61 milyon baş, koyundan 220 milyon baş ve keçide 200 milyon baştır.

FAO tarafından yayınlanan Ekim 2014 Gıda Görünüm raporuna göre; 2014 yılında dünya süt üretimi, 773 milyon ton olan 2013 yılı rakamının % 2,4 üzerinde 792 milyon ton olarak tahmin edilmektedir.

Dünyanın en büyük süt üreticisi olan Avrupa Birliği üretiminin 2014 yılında % 2,5 (3,8 milyon ton) artışla 160,8 milyon tona, ikinci en büyük üretici olan Hindistan'ın 2014 yılı üretiminin % 4,9 (6,8 milyon ton) artışla 145 milyon tona ulaşacağı tahmin edilmektedir.

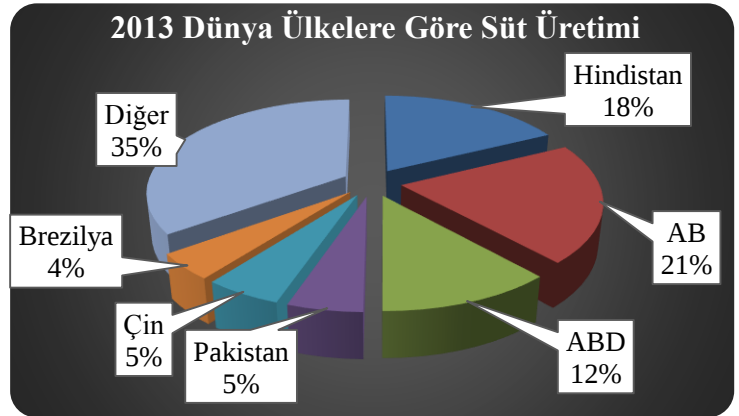

Önemli süt ve süt ürünleri ihracatçısı olan ABD, Okyanusya ve Yeni Zelanda'nın da süt üretimlerinin geçen yıl yaşanan kuraklığın ardından, 2014 yılında olumlu hava koşullarının etkisiyle artacağı tahmin edilmiştir. 2013 yılı toplam süt üretiminde en

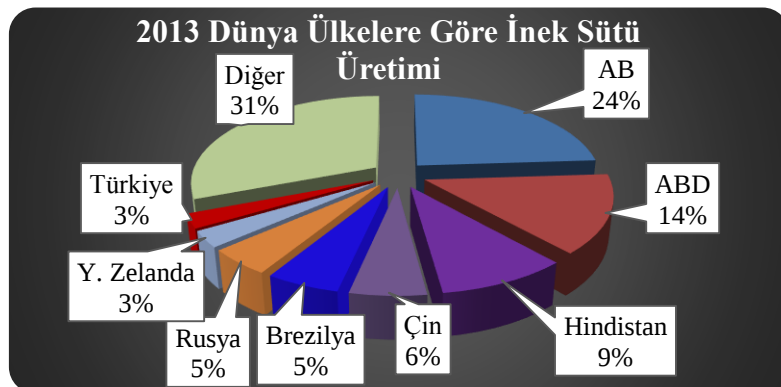
büyük payı % 83 (636 milyon ton) ile inek sütü alırken, manda sütü % 13 (102 milyon ton), koyun sütü % 1 (10 milyon ton), keçi sütü % 3 (18 milyon ton) paya sahiptir.

Dünya süt üretiminde AB 157 milyon ton üretim ile ilk sırada yer alırken, 136 milyon ton ile Hindistan ikinci sırada yer almaktadır.

AB, Hindistan ve ABD dünya süt üretiminin yaklaşık % 51'ini gerçekleştirilmektedir.

3.3.1. İnek Sütü

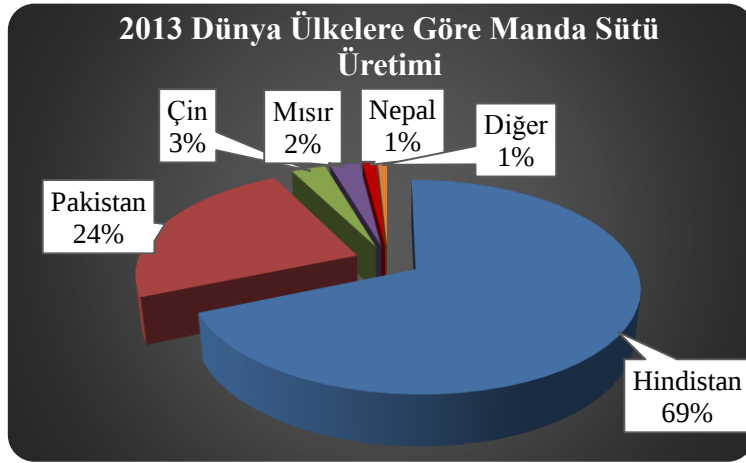

FAOSTAT verilerine göre, 2013 yılında dünya inek sütü üretimi önceki yıla göre % 0,9 artışla 636 milyon tondur. Dünya üretiminin % 53'ü AB, ABD, Hindistan ve Çin tarafından

gerçekleştirilmiştir. Türkiye dünya üretiminde % 2,6 pay ile 8. sırada yer almaktadır.

2013 yılında Okyanusya’da yaşanan kuraklığın çayır ve otlaklarını olumsuz etkilemesi Y. Zelanda ve Avustralya üretimlerinde düşüşe neden olmuştur. Ayrıca, Çin’de kuru hava koşulları, yem sıkıntısı, süt ineklerinin kesime gönderilmesi üretimi düşürmüştür. 2012 yılında % 2,2 artan dünya toplam inek sütü üretimi, 2013 yılında sadece % 0,8 oranında artmıştır.

3.3.2. Manda sütü

yer almıştır.

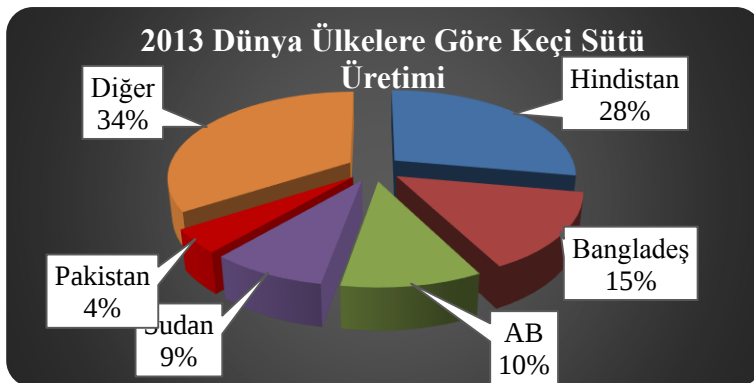
FAOSTAT verilerine göre, 2013 yılında dünya manda sütü üretimi önceki yıla göre % 3,1 artışla 102 milyon ton gerçekleşmiştir.

Hindistan ve Pakistan dünya manda sütü üretiminin % 92,5’ini gerçekleştirirken, Türkiye 52 milyon ton ile dünyada 10. sırada

Bin ton	2011	2012	2013
Hindistan	65.352	67.675	70.000
Pakistan	22.955	23.652	24.370
Çin	3.050	3.080	3.050
Mısır	2.568	2.565	2.615
Nepal	1.109	1.154	1.188
Diğer	797	816	819
Dünya toplamı	95.831	98.942	102.041

Özellikle son üç yılda yaklaşık 4,5 milyon ton (% 7,1) artışla Hindistan üretimi 70 milyon tona ulaşmıştır. Pakistan üretimi aynı dönemde % 6,2 artış göstermiştir.

3.3.3. Keçi sütü

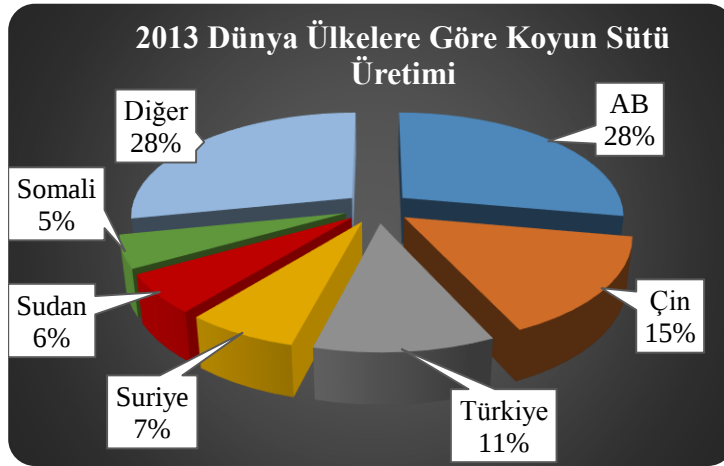
bin ton ile 7. sırada yer almaktadır.

2013 yılında keçi sütü üretimi 18 milyon ton ile önceki yıla göre % 0,7 artış göstermiştir. Dünya üretiminin % 53’ü Hindistan, Bangladeş ve AB’de gerçekleşmektedir. Türkiye dünya keçi sütü üretiminde 416

Bin ton	2011	2012	2013
Hindistan	4.782	4.950	5.000
Bangladeş	2.592	2.608	2.616
AB	1.975	1.876	1.863
Sudan	1.522	1.532	1.532
Pakistan	759	779	801
Diğer	5.912	6.081	6.145
Dünya Toplamı	17.542	17.827	17.957

2013 yılında önemli üreticiler olan Hindistan, Bangladeş, Pakistan üretimleri artarken, AB üretimi düşüş göstermiştir.

3.3.4. Koyun Sütü

2013 yılı dünya koyun sütü üretimi önceki yıla göre % 0,7 artışla 10.076 bin ton gerçekleşmiştir.

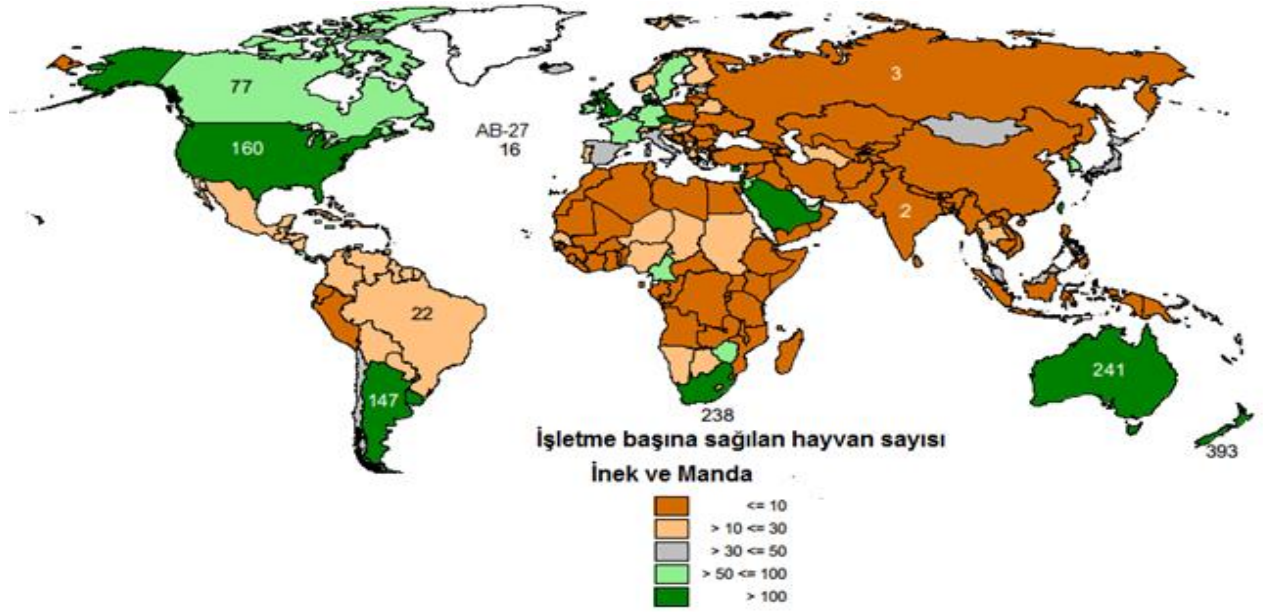
Dünya koyun sütü üretiminin % 28'ini karşılayan AB 2.805 bin ton ile birinci sırada yer alırken, Çin dünya üretiminde % 15 pay ile ikinci sırada yer almaktadır.

Bin ton	2011	2012	2013
AB	2.845	2.798	2.805
Çin	1.529	1.580	1.540
Türkiye	893	1.010	1.101
Suriye	706	703	685
Sudan	530	532	601
Somali	500	505	505
Diğer	2.848	2.882	2.841
Dünya Toplamı	9.851	10.010	10.076

Türkiye 1.101 bin ton ile üçüncü sıradadır.

2013 yılında Çin, Suriye üretimi düşüş gösterirken, Türkiye, AB ve Sudan üretimleri artış göstermiştir.

1.3. Dünyada Süt İşletmeleri

IDF (International Dairy Federation) 2012 verilerine göre, dünyada yaklaşık 122 milyon adet süt sığırcılığı ve manda işletmesi mevcuttur. Bunların % 95'inde hayvan varlığı 10 başın altındadır. Yeni Zelanda, Avustralya, ABD'nin de içinde yer aldığı sadece 13 ülkede çiftlik büyüklüğü 100 başın üzerindedir.

İnek ve manda sütü üretiminin % 85'ini karşılayan 83 ülkede mevcut 122 milyon süt işletmesinde ortalama sağmal sayısı 3 baştır.

Çiftlik başına ortalama sağmal hayvan varlığı Yeni Zelanda'da 393 baş, Avustralya'da 241 baş, ABD'de 160 baş iken AB ortalaması 16 baştır.

3.4. Süt Ürünleri Üretimi

Dünya toplam inek ve manda sütü üretiminin % 63'ü sanayiye aktarılıyor, kalan %37'lik kısmını ise hane içi tüketim ve kayıt altına alınmayanlar oluşturuyor.

ABD, Y. Zelanda, Avustralya, Almanya, Fransa, Hollanda, Birleşik Krallık ve Kanada'da üretimin neredeyse tamamı sanayiye aktarılırken Pakistan, Hindistan ve Mısır'da sanayiye aktarılma oranı % 20'nin altındadır.

Dünyada süt işleyen firmaların yarısını kooperatifler oluşturmaktadır. Dünya süt pazarında etkili olan ilk 20 firma; toplam inek ve manda sütü üretiminin %25'ini, sanayiye aktarılan sütün %40'ını işlemektedir. İşlediği süt miktarı bakımından ilk beşte Fonterra (Y. Zelanda),

Dairy Farmers of America (ABD), Lactalis (Fransa), Nestlé (İsviçre) ve Dean Foods (ABD) yer almaktadır.

Dünya süt üretiminin çoğunluğu içme sütü ve peynir olarak değerlendirilmektedir.

DÜNYA SÜT ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ						
Milyon ton	2009	2010	2011	2012	2013	% değişim 2009-2013
İçme sütü	123,0	128,0	129,0	135,0	138,0	12,2
Tereyağı ve sadeyağ	8,9	9,1	9,5	9,8	10,0	12,4
İnek peyniri	17,4	18,5	18,9	19,3	19,7	13,2
Yağsız süt tozu	3,7	3,6	3,9	4,1	4,1	10,8
Yağlı süt tozu	3,7	4,3	4,7	4,8	4,9	32,4

Kaynak: IDF (Dünya peynir, süt tozu ve tereyağı üretiminin % 90'ını ve içme sütü üretiminin % 75'ini temsil eden 50 ülke verisidir)

2013 yılında dünya içme sütü üretimi % 2,2 artış gösterirken, bu artış özellikle Çin ve Hindistan başta olmak üzere nüfus ve gelir artışına bağlı olarak gelişmekte olan ülkelerden kaynaklanmaktadır. 2013 yılında % 8,8 artan Çin'in üretimi 2005-2013 aralığında % 140 artmıştır.

BAZI ÜLKELERDE İÇME SÜTÜ ÜRETİMİ					
Milyon ton	2005	2012	2013	2005/13 % değ	2012/13 % değ.
AB	33,3	33,2	33,5	0,5	0,8
ABD	24,7	24,0	23,4	-5,5	-2,5
ÇİN	9,7	21,5	23,4	139,6	8,8
RUSYA	4,2	4,9	4,9	16,0	0,0
BREZİLYA	13,4	11,7	12,0	-10,4	2,5
JAPONYA	4,3	3,7	3,6	-15,8	-2,2
AVUSTRALYA	2,1	2,5	2,5	19,4	0,6
MEKSİKA	4,3	3,8	3,7	-13,1	-2,6
ARJANTİN	1,6	1,9	1,8	13,6	-1,9
KANADA	2,8	2,8	2,7	-1,6	-1,6
HİNDİSTAN	-	10,5	11,1	-	5,8
TÜRKİYE	-	1,3	1,3	-	3,8

Kaynak: IDF

Dünya tereyağı üretiminin yaklaşık % 45'ini Hindistan, % 20'sini AB gerçekleştirmektedir. AB tereyağı üretiminin yaklaşık % 6,5'i ihraç edilirken, Hindistan üretimi ise iç tüketimde değerlendirilmektedir.

Dünya peynir üretiminin % 71'i AB ve ABD tarafından gerçekleştirilmektedir. AB üretiminin % 9'u, ABD üretiminin ise % 6'sı ihraç edilmektedir. 2009/13 döneminde dünya üretiminde % 13 oranında büyüme görülmüştür.

Dünya süt tozu üretiminin % 28'i Y. Zelanda, % 44'ü AB, ABD ve Çin tarafından gerçekleştirilmektedir. Y. Zelanda üretiminin neredeyse tamamını ihraç ederken AB üretiminin % 40'ını ihraç etmektedir.

3.5. Ticaret

Süt çabuk bozulabilen bir ürün olduğu için çoğunlukla üretildikleri ülke veya bölgede tüketilmektedir. Soğutma ve ulaşım teknolojilerindeki gelişmelere rağmen üretilen sütün sadece % 9'u, uluslararası ticarete konu olmaktadır. Uluslararası ticaretin çoğunluğu peynir, süttozu ve tereyağı olarak yapılmaktadır.

2013 yılında dünya süt üretimdeki sınırlı artış ve artan fiyatlara bağlı olarak dünya ticaretinde artış önceki yılların altında kalmıştır. FAO Gıda Görünümü Kasım 2014 Raporu'na göre, 2013 yılında süt eşdeğeri olarak dünya ticareti 68,8 milyon ton'dur. 2014 yılında ise süt eşdeğeri olarak dünya toplam süt ihracatının üretimdeki artış ve artan talep nedeniyle önceki yıla göre % 4,8 artışla 72,1 milyon tona ulaşacağı tahmin edilmiştir.

3.5.1. Süt Eşdeğeri İhracat

Dünya süt ürünleri ihracatının % 65'i Yeni Zelanda, AB ve ABD tarafından gerçekleştirilmektedir. En büyük süt ürünleri ihracatçısı olan Yeni Zelanda, süt üretiminin % 91'ini ihraç etmektedir.

Bin ton	2012	2013	2012-2013 % değişim	2014	2013-2014 % değişim	İhracat payı %
Yeni Zelanda	17.779	17.831	0,3	19.098	7,1	26,5
AB	16.414	15.808	-3,7	16.862	6,7	23,4
ABD	8.670	10.412	20,1	11.170	7,3	15,5
Belarus	3.551	4.312	21,4	4.039	-6,3	5,6
Dünya Toplamı	66.144	68.807	4,0	72.132	4,8	

Kaynak: FAO Süt ve Süt Ürünleri Raporu, Kasım 2014

3.5.2. Süt Eşdeğeri İthalat

2013 yılında süt eşdeğeri olarak süt ve süt ürünleri ithalatı önceki yıla göre % 2,5 artışla 65,2 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Çin ve Rusya en önemli süt ürünleri ithalatçılarıdır. Çin'in 2013 yılında ithalatı % 29,0 artarken, 2014 yılında % 23,7 artışla 15, 3 milyon tona ulaşacağı tahmin edilmektedir. 2013 yılında % 12,3 artan Rusya ithalatının, özellikle AB'ye uygulanan ambargo nedeniyle peynir ithalatındaki azalmanın etkisiyle 2014 yılında % 13,1 gerileyeceği beklenmektedir.

Bin ton	2012	2013	2012-2013 % değişim	2014	2013-2014 % değişim	İthalat payı %
Çin	9.593	12.371	29,0	15.299	23,7	22,3
Rusya	4.457	5.005	12,3	4.348	-13,1	6,3
S. Arabistan	2.845	2.880	1,2	2.981	3,5	4,3
Meksika	3.057	2.906	-4,9	2.791	-4,0	4,1
Endonezya	2.480	2.644	6,6	2.583	-2,3	3,8
Dünya Toplamı	63.641	65.269	2,6	68.607	5,1	

Kaynak: FAO Süt ve Süt Ürünleri Raporu, Kasım 2014

3.5.3. Süt Tozu Ticareti

Dünya yağlı süt tozu ihracatında Y. Zelanda, yağsız süt tozu ticaretinde ABD en önemli ihracatçılarıdır. Dünya toplam süt tozu ihracatının % 39'u Y. Zelanda, % 18'i AB tarafından gerçekleştirilirken, toplam süt tozu ithalatının % 24'ü Çin tarafından yapılmaktadır.

Çin'in yağlı süt tozu ithalatı artan talebi nedeniyle 2013 ve 2014 yıllarında sırasıyla % 45,0 ve % 35,4 artış göstermiştir. Çin, ithalatının yaklaşık % 90'ını Yeni Zelanda'dan gerçekleştirmektedir.

YAĞLI SÜT TOZU İTHALATI						YAĞLI SÜT TOZU İHRACATI					
Bin ton	2012	2013	2012-13 % değ	2014	2013-14 % değ	Bin ton	2012	2013	2012-13 % değ	2014	2013-14 % değ
Çin	500	725	45,0	982	35,4	Y. Zelanda	1.261	1.291	2,4	1.472	14,0
Venezuela	216	170	-21,3	220	29,4	AB	386	374	-3,1	411	9,9
Cezayir	188	142	-24,5	161	13,4	Arjantin	201	182	-9,5	173	-4,9
S. Arabistan	103	100	-2,9	102	2,0	Avustralya	106	96	-9,4	99	3,1
Dünya	2.281	2.324	1,9	2.623	12,9	Dünya	2.452	2.495	1,8	2.732	9,5

Kaynak: FAO Süt ve Süt Ürünleri Raporu, Kasım 2014

ABD, AB ve Y. Zelanda dünya yağsız süt tozu ihracatının % 72'sini gerçekleştirmektedir. Çin, Meksika ve Endonezya en önemli ithalatçılarıdır. 2013 yılında Y. Zelanda ihracatlarındaki daralma, AB ihracatlarındaki % 21,7'lik gerileme ve Çin'in yüksek talebi nedeniyle ABD ihracatını % 24,7 arttırmıştır. AB ihracatları 2014 yılında % 27,8 artış göstermiştir. Çin'in yağsız süt tozunda en önemli tedarikçileri Y. Zelanda ve ABD'dir.

YAĞSIZ SÜT TOZU İTHALATI						YAĞSIZ SÜT TOZU İHRACATI					
Bin ton	2012	2013	2012-13 % değ	2014	2013-14 % değ	Bin ton	2012	2013	2012-13 % değ	2014	2013-14 % değ
Çin	199	266	33,7	357	34,2	ABD	445	555	24,7	589	6,1
Meksika	236	198	-16,1	194	-2,0	AB	520	407	-21,7	520	27,8
Endonezya	136	155	14,0	147	-5,2	Y. Zelanda	390	392	0,5	365	-6,9
Malezya	105	102	-2,9	120	17,6	Avustralya	168	119	-29,2	161	35,3
Cezayir	112	120	7,1	116	-3,3	Belarus	76	95	25,0	75	-21,1
Filipinler	106	113	6,6	103	-8,8	Hindistan	37	130	251,4	64	-50,8
Rusya	96	131	36,5	98	-25,2						
Dünya	1.903	1.924	1,1	2.011	4,5	Dünya	1.834	1.910	4,1	2.026	6,1

Kaynak: FAO Süt ve Süt Ürünleri Raporu, Kasım 2014

3.5.4. Tereyağı Ticareti

Y. Zelanda dünya tereyağı ihracatının yaklaşık yarısını tek başına gerçekleştirmektedir. Rusya, Çin, S. Arabistan önemli ithalatçılarıdır. Tereyağı ihracatında Rusya'nın en önemli tedarikçileri Y. Zelanda, Uruguay ve AB'dir. AB 2013 yılı tereyağı ihracatının yaklaşık % 27'sini Rusya'ya gerçekleştirirken 2014 yılında bu oran % 19'a düşmüştür.

TEREYAĞI İTHALATI						TEREYAĞI İHRACATI					
Bin ton	2012	2013	2012-13 % değ	2014	2013-14 % değ	Bin ton	2012	2013	2012-13 % değ	2014	2013-14 % değ
Rusya	149	160	7,4	144	-10,0	Y. Zelanda	463	461	-0,4	478	3,7
Çin	77	81	5,2	112	38,3	AB	127	128	0,8	122	-4,7
S. Arabistan	57	60	5,3	63	5,0	ABD	50	94	88,0	99	5,3
AB	44	42	-4,5	48	14,3	Belarus	83	66	-20,5	65	-1,5
İran	45	52	15,6	46	-11,5	Avustralya	53	49	-7,5	43	-12,2
Dünya	859	863	0,5	901	4,4	Dünya	898	911	1,4	937	2,9

Kaynak: FAO Süt ve Süt Ürünleri Raporu, Kasım 2014

3.5.5. Peynir Ticareti

Dünya peynir ihracatında 787 bin ton ile AB % 32'lik paya sahiptir. Rusya ve Japonya en büyük peynir ithalatçılarıdır. Rusya'nın 2013 yılında peynir ithalatı % 2,9 artışla 462 bin ton olurken, 2014 yılında % 12,8 azalacağı tahmin edilmiştir. Rusya 2013 yılında peynir ithalatının % 29'unu Belarus'tan, % 48'ini AB ülkelerinden yaparken, 2014 yılında peynir ithalatında AB ülkelerinin payı düşerken Belarus'un payı artmıştır.

PEYNİR İTHALATI						PEYNİR İHRACATI					
Bin ton	2012	2013	2012-13 % değ	2014	2013-14 % değ	Bin ton	2012	2013	2012-13 % değ	2014	2013-14 % değ
Rusya	449	462	2,9	403	-12,8	AB	768	787	2,5	760	-3,4
Japonya	235	236	0,4	233	-1,3	ABD	262	318	21,4	390	22,6
ABD	154	148	-3,9	152	2,7	Y. Zelanda	306	277	-9,5	267	-3,6
S. Arabistan	138	131	-5,1	134	2,3	S. Arabistan	145	160	10,3	157	-1,9
						Avustralya	163	163	0,0	153	-6,1
						Belarus	135	140	3,7	143	2,1
Dünya	2.253	2.256	0,1	2.241	-0,7	Dünya	2.378	2.455	3,2	2.469	0,6

Kaynak: FAO Süt ve Süt Ürünleri Raporu, Kasım 2014

3.6. Süt maliyeti, parite

IDF verilerine göre dünya süt üretim maliyetlerine baktığımızda mera hayvancılığının yoğun olarak yapıldığı ve dolayısıyla kaba yem kullanım oranının yüksek olduğu ülkelerde maliyetler daha düşüktür.

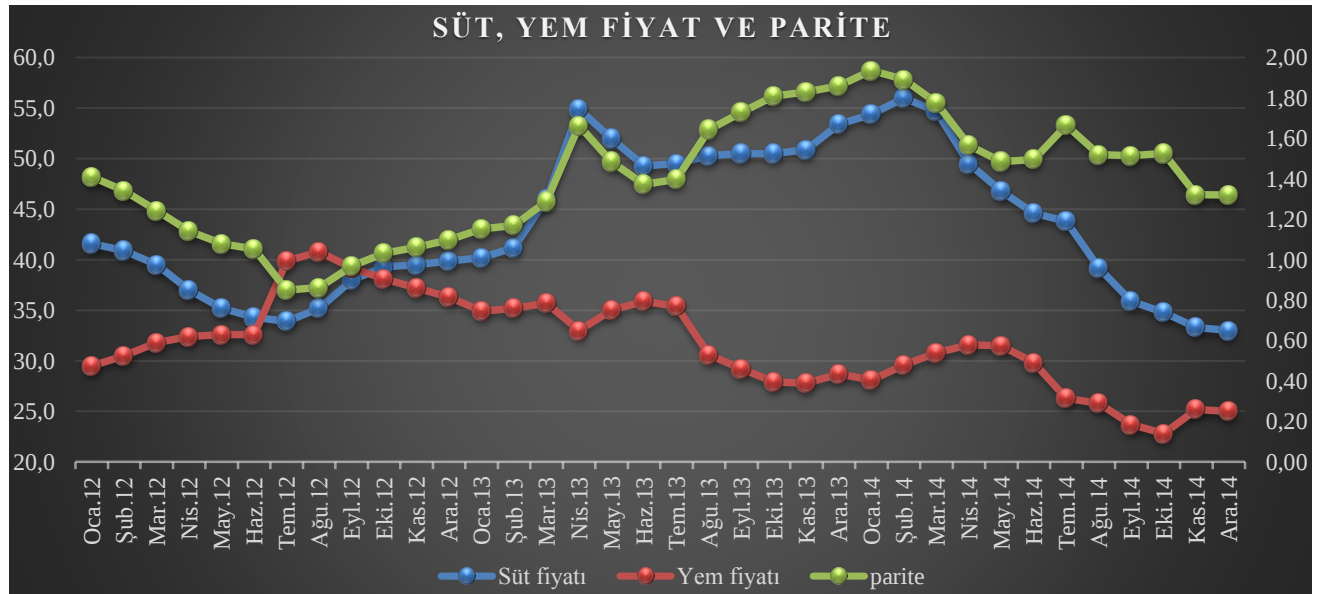
FAO - IDF Dünya Süt Hayvancılığında Yemleme Raporuna göre ineklerde laktasyon döneminde rasyonda kaba yem kullanım oranı;

Y. Zelanda'da % 80'in üzerinde, ABD'de % 70-80 aralığında, Brezilya, Şili'de % 60-70 aralığında iken Türkiye ve İngiltere'de oran % 50-60 aralığında, Çin'de % 50'nin altındadır. Kaba yem kullanımındaki düşüklüğe bağlı olarak Çin, Türkiye, İngiltere hayvan beslemede yüksek oranda (% 30'un üzerinde) kesif yem kullanan ülkelerdir.

Dünyada 2013 yılı verilerine göre 100 kg süt için üretim maliyetleri;

60 \$/100 kg ve üzeri : Kanada, Japonya, Norveç, İsveç Finlandiya, Sudan, İtalya
50-60 \$/100 kg aralığında : İran, Çin, Cezayir, Fas, Polonya, İngiltere
40-50 \$/100 kg aralığında : ABD, Brezilya, Rusya, Türkiye, Fransa, Almanya
30-40 \$/100 kg aralığında : Arjantin, Y. Zelanda, Avustralya, Hindistan, G.Afrika, Pakistan, Mısır
30 \$/100 kg altında : Peru, Şili, Kamerun

IFCN verilerine göre yapılan hesaplama göre 2013 yılında ortalama parite 1,53, 2014 yılında 1,58'dir.

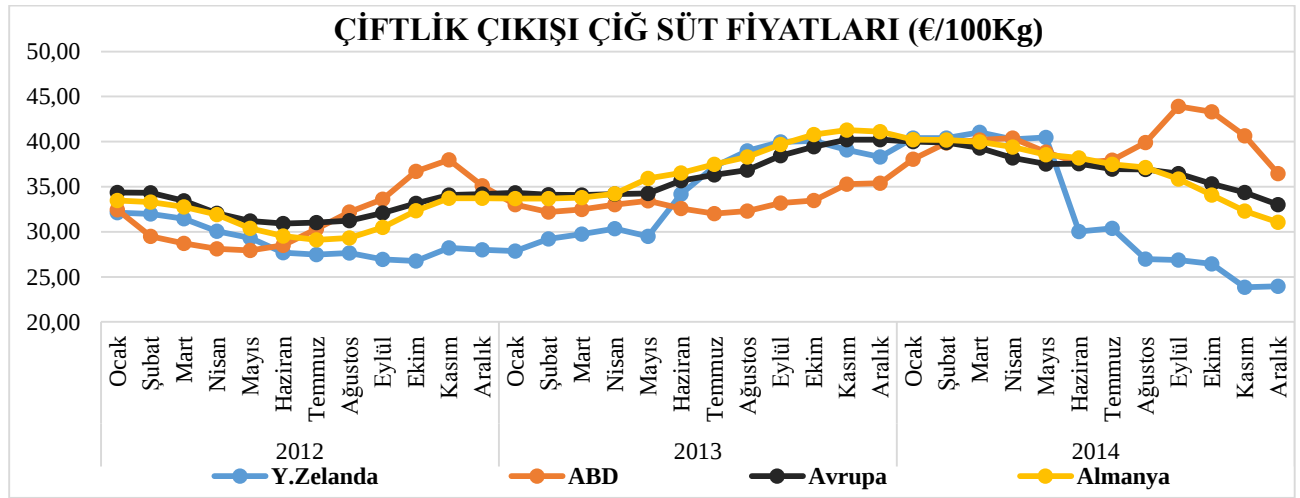

Kaynak. IFCN

3.7. Fiyatlar

3.7.1. Çiftlik Çıkışı Çiğ Süt Fiyatları

2013 yılında arzdaki daralmaya bağlı olarak yükselen çiğ süt fiyatları 2014 yılının 2. çeyreğinden itibaren düşüş trendine girmiştir. Özellikle 2013 yılında en yüksek artışın yaşandığı Y. Zelanda ve Almanya çiğ süt fiyatları, küresel arzdaki bolluğa bağlı olarak 2014 yılının Aralık ayında önceki yılın aynı döneminin sırasıyla % 38, % 25 altına düşmüştür. AB’de azalan tereyağı stokları nedeniyle, ABD tereyağına artan talep çiğ süt fiyatlarını 2014 Eylül ayında rekor seviyelere taşımıştır.

Kaynak: CLAL, Avrupa Komisyonu

ÇİFTLİK ÇIKIŞI SÜT FİYATLARI (100 kg fiyatı)											
	2011		2012		Yıllık Değişim %	2013		Yıllık Değişim %	2014		Yıllık Değişim %
	€	TL	€	TL		€	TL		€	TL	
JAPONYA	80,75	188,44	87,88	203,49	8,8	70,14	177,50	-20,2	67,91	197,70	-3,2
ARJANTİN	26,23	61,22	26,84	62,14	2,3	28,57	72,31	6,5	27,27	79,40	-4,5
RUSYA	38,74	90,41	38,80	89,85	0,2	37,03	93,73	-4,6	39,56	115,17	6,8
ŞİLİ	27,79	64,86	31,13	72,07	12,0	31,39	79,45	0,9	30,35	88,35	-3,3
FRANSA			31,44	72,79		34,39	87,04	9,4	36,89	107,40	7,3
Y.ZELANDA	31,28	73,00	28,97	67,08	-7,4	34,54	87,42	19,2	33,37	97,15	-3,4
ALMANYA			31,67	73,34		37,21	94,17	17,5	37,59	109,43	1,0
URUGUAY	29,32	68,43	29,31	67,88	0,0	31,57	79,90	7,7	32,56	94,80	3,1
ÇİN	35,67	83,24	40,58	93,97	13,8	44,26	112,01	9,1	49,43	143,91	11,7
ABD	31,90	74,44	31,76	73,55	-0,4	33,20	84,02	4,5	39,81	115,89	19,9
BREZİLYA	35,61	83,10	34,50	79,89	-3,1	35,38	89,55	2,6	33,85	98,54	-4,3
HOLLANDA (spot satış)			41,98	97,20		43,28	109,54	3,1	34,71	101,04	-19,8
AB	33,99	79,32	32,67	75,65	-3,9	36,51	92,40	11,8	37,42	108,93	2,5
TÜRKİYE*			32,56	75,40		33,95	85,92	4,3	34,54	100,55	1,7
€ / TL	2,33		2,32		-0,77	2,53		9,3	2,91		15,0

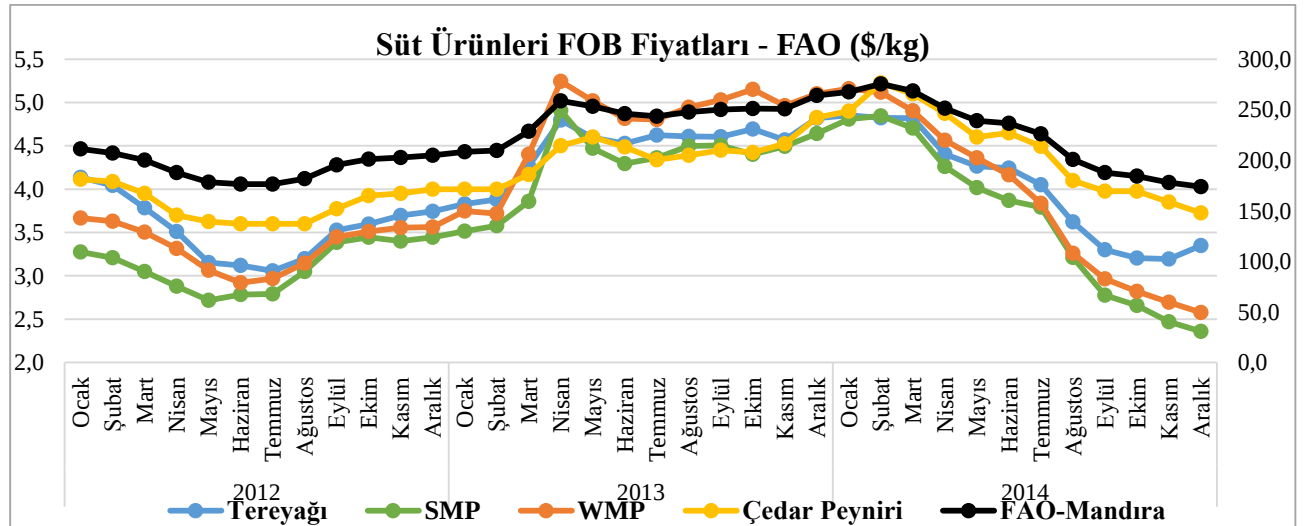
Kaynak: CLAL, Avrupa Komisyonu

3.7.2. FAO Mandıra Fiyat Endeksi ve Süt Ürünleri İhracat Fiyatları

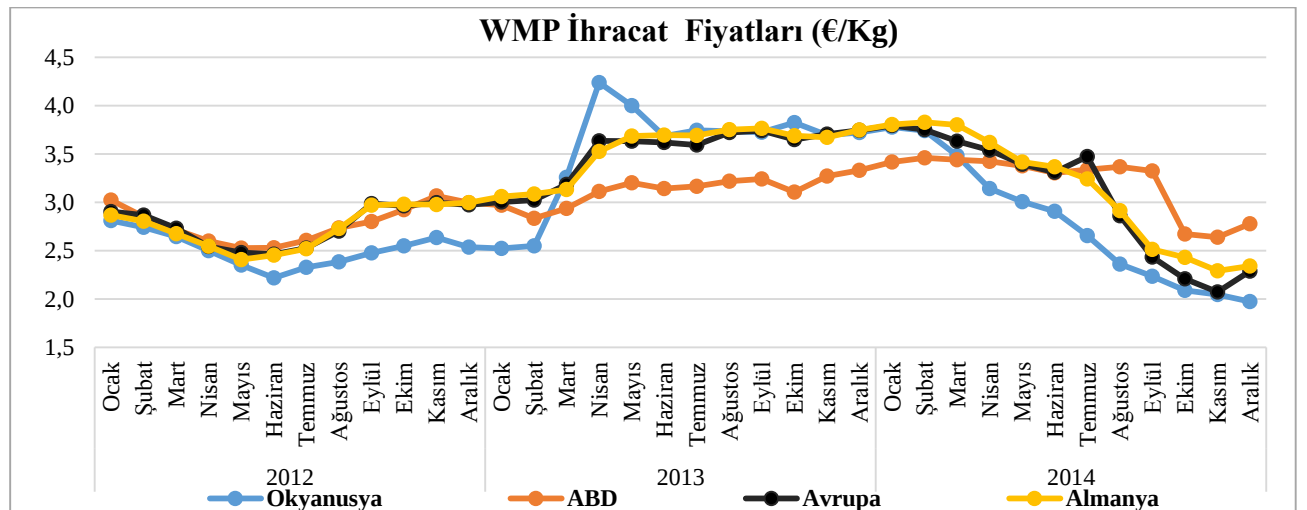
FAO Mandıra Fiyat Endeksi, son üç yılda % 12 artış göstermiştir. 2013 yılında birçok ülkede ve özellikle dünya ihracatının % 26'sını karşılayan Yeni Zelanda'da yaşanan kuraklığa karşın, Çin başta olmak üzere bazı Asya ülkelerinde, Rusya'da ve Meksika'da artan talep endeksi tarihi zirveye ulaştırmıştır.

İthalatın % 20'sini gerçekleştiren Çin'in 2013 yılı talebi % 50 artış göstermiştir. Süt ürünleri içerisinde en fazla talep artışı, yağlı ve yağsız süt tozunda gerçekleşmiştir.

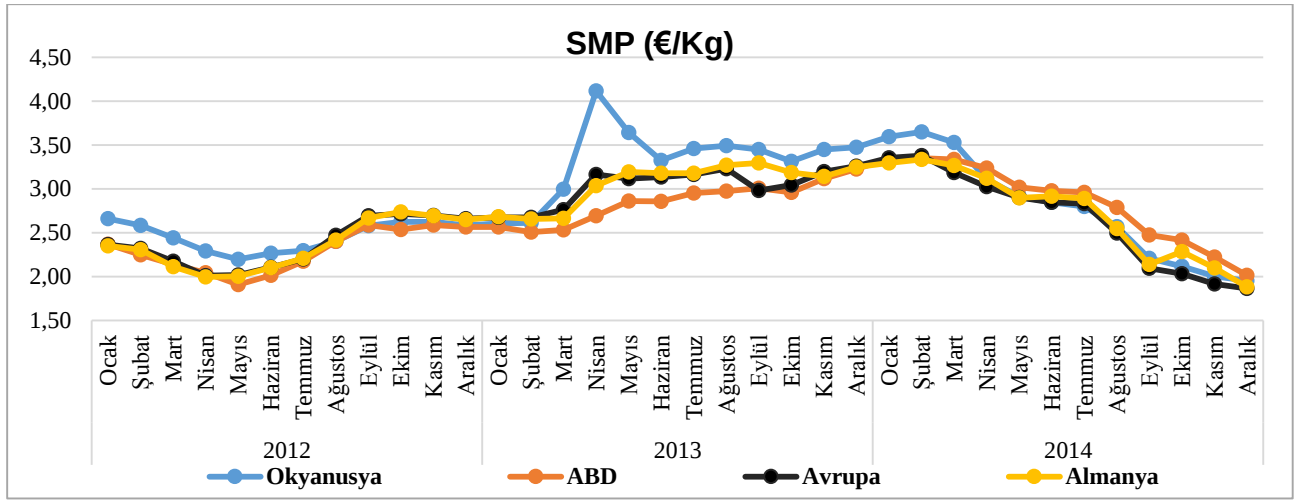
2014 yılı başlarında yüksek seviyelerde devam eden süt fiyatları, Mart ayından itibaren özellikle düşüş eğilimine girmiştir. Küresel süt üretimindeki artış, yem fiyatlarındaki düşüş ve Rusya'nın AB'den süt ürünleri ithalatına yasak getirmesiyle AB'de artan arz nedeniyle FAO Mandıra Fiyat Endeksi, 2014 Aralık ayı itibariyle önceki yıl aynı döneme göre % 34 gerilemiştir.

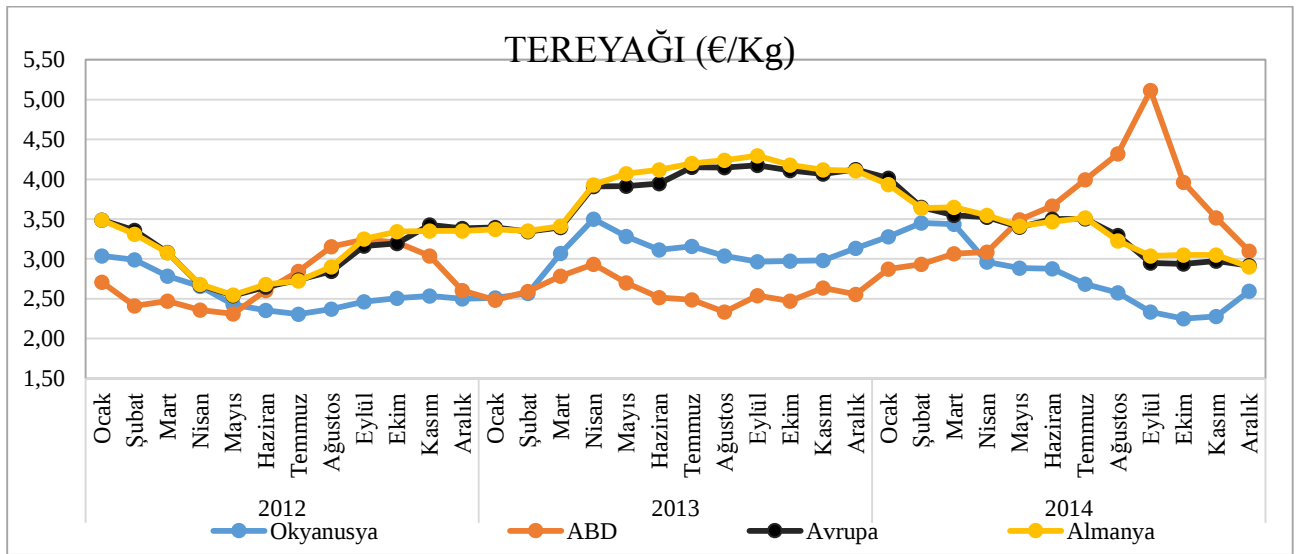
Kaynak: FAO

Kaynak: CLAL

Kaynak: CLAL

Kaynak: CLAL

3.8. Tüketim

FAO Gıda Görünümü Kasım ayı raporuna göre, 2013 yılı kişi başı süt eşdeğeri tüketim ortalaması 108,0 kg'dır. Gelişmiş ülkelerin ortalaması 220,6 kg iken, gelişmekte olan ülkelerin ortalaması 76,4 kg'dır.

Dünya süt üretiminin yaklaşık % 38'ini karşılayan Asya kıtası tüketimin % 42'sini gerçekleştirmekte olup üretimin tüketimi karşılama oranı % 90'dır. Üretimin tüketimi karşılama oranı Avrupa, Kuzey ve Güney Amerika'da ortalama % 106 iken Okyanusya'da % 300'ün üzerindedir.

2014 yılı için kişi başı süt eşdeğeri tüketim ortalaması 109,4 kg olarak tahmin edilmiştir.

CLAL tarafından bazı ülkeler için hesaplanmış tüketim verilerine göre, Ukrayna kişi başı sıvı süt tüketimi 124,16 kg, ABD için 89,90 kg, AB için 67,48 kg'dır. Kişi başı 17,26 kg ile AB peynir tüketiminde birinci ülkedir.

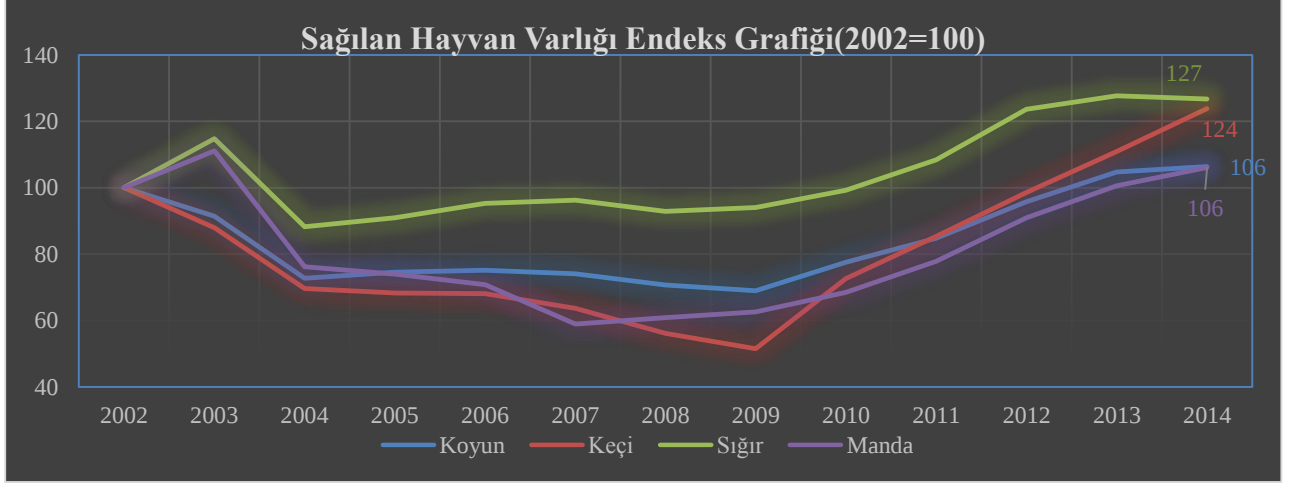
BAZI ÜLKELERDE KİŞİ BAŞI SÜT VE SÜT ÜRÜNLERİ TÜKETİMİ										
Kg/yıl	Sıvı süt		Tereyağı		Peynir		Yağsız süt tozu		Yağlı süt tozu	
	2011	2014	2011	2014	2011	2014	2011	2014	2011	2014
AB	66,75	67,48	3,91	4,10	16,50	17,26	1,59	1,79	0,59	0,65
ABD	90,34	89,90	2,43	2,68	14,93	15,18	1,39	1,37	0,10	0,09
Arjantin	51,39	48,92	0,96	1,00	11,73	11,92	0,47	0,36	2,19	2,39
Avustralya	106,50	110,03	3,43	3,81	11,26	10,03	2,99	3,60	1,76	1,78
Brezilya	58,03	61,33	0,40	0,43	3,63	3,74	0,83	0,87	2,89	2,98
Çin	9,21	10,84	0,10	0,10	-	-	0,14	0,24	1,05	1,36
Filipinler	0,64	0,62	-	-	0,19	0,15	0,97	0,98	0,06	0,22
Hindistan	42,30	44,97	3,54	3,85	-	-	0,34	0,34	*	*
Japonya	31,87	30,83	0,65	0,55	2,04	2,20	1,41	1,36	-	*
Kanada	91,74	82,93	2,81	2,70	11,45	11,34	2,12	1,97	-	-
Meksika	34,35	33,76	1,87	1,75	2,88	2,98	1,84	2,06	1,59	1,21
Rusya	81,22	68,96	2,33	2,55	5,29	4,69	0,88	1,13	0,66	0,77
Tayvan	15,25	15,35	0,86	0,77	0,95	1,15	0,95	0,94	1,38	1,28
Ukrayna	118,81	124,16	1,70	2,49	2,55	1,96	0,50	0,60	0,20	0,22
Y. Zeland	67,97	108,55	4,53	4,83	6,80	8,57	0,68	0,88	0,45	3,30

Kaynak: CLAL

4. TÜRKİYE'DE DURUM

4.1. Sağılan Hayvan Varlığı Endeksi (2002=100)

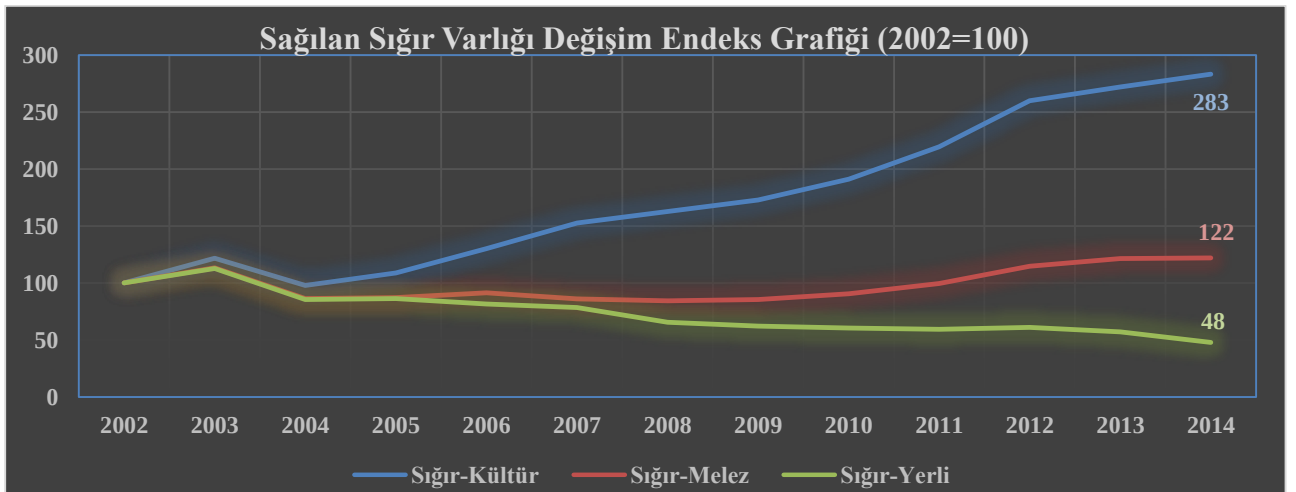
2002 yılı baz alınarak oluşturulan endeks grafiğine göre sağılan hayvan varlığında en fazla artış % 27 ile sığır sayısında olurken keçi sayısında artış % 24'tür. Sağılan koyun ve manda varlığında artış her biri için % 6 olmuştur.

Kaynak: TÜİK

4.1.1. Tür ve Irklara Göre Sağılan Sığır Varlığı Endeksi (2002=100)

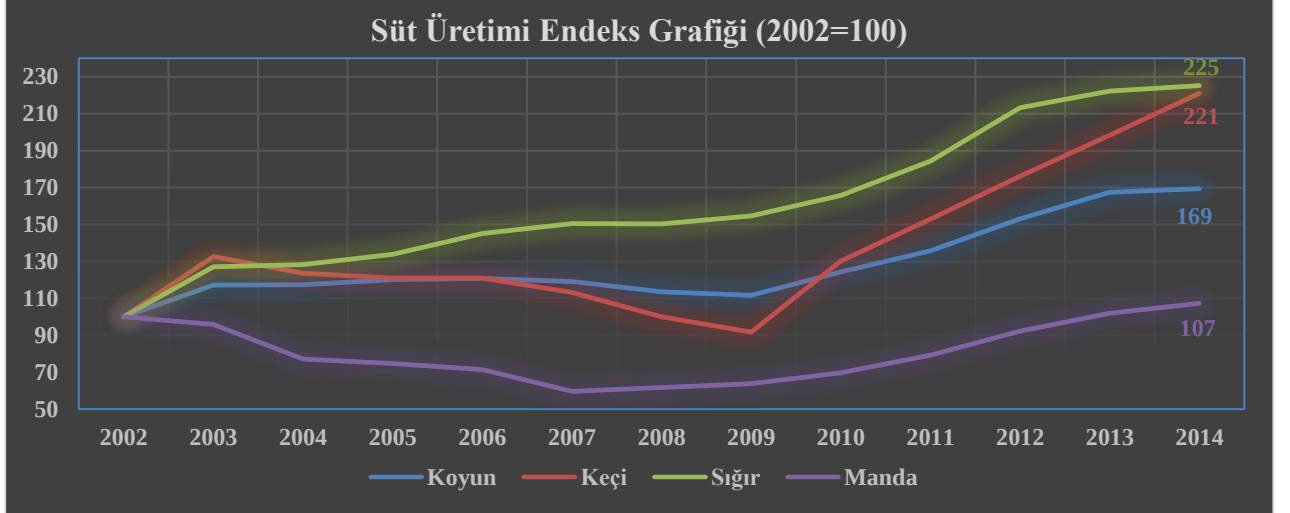
2002-2014 döneminde sağılan kültür sığırları varlığımız % 183 artış gösterirken yerli ırk sayısında % 52 düşüş yaşanmıştır. Son yıllarda suni tohumlama alanında gelişmeler, desteklemeler ve damızlık ithalatı, süt verimi yüksek kültür ırkı sayısında artışlara neden olmuştur. Aynı dönemde kültür ırkı sağılan sığır varlığındaki artış toplam kültür ırkı sığır varlığındaki artışın oldukça üzerinde gerçekleşmiştir.

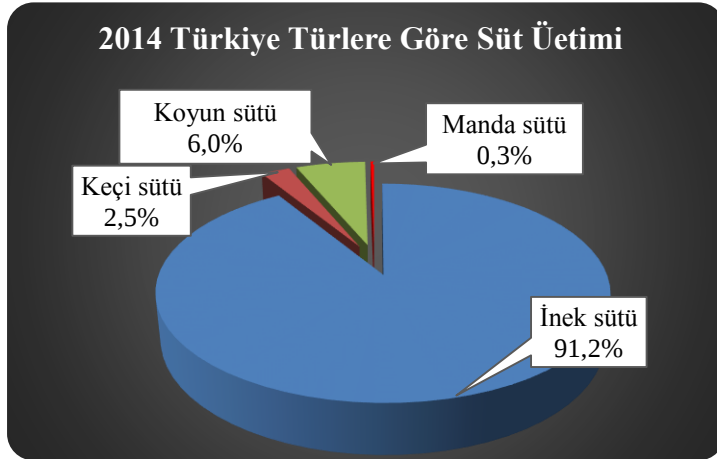
Kaynak: TÜİK

4.2. Süt Üretim Endeksi (2002=100)

2002-2014 döneminde süt üretiminde en fazla artış özellikle süt verimi yüksek kültür ırkı varlığındaki artışa paralel olarak % 125 ile inek sütünde gerçekleşmiştir. Keçi sütü üretiminde artış % 121 olurken, en hızlı artış 2009-2014 döneminde yaşanmıştır.

Kaynak: TÜİK

Ülkemiz toplam süt üretiminin % 91,2'sini inek sütü, % 6,0'ını koyun sütü, % 2,5'ini keçi sütü ve % 0,3'ünü manda sütü oluşturmaktadır.

4.3. Tür ve Irklara Göre Sağılan Hayvan Varlığı, Verim ve Süt Üretimi

2009-2014 döneminde toplam sağılan büyükbaş varlığı % 35, süt üretimi % 46, sağılan küçükbaş varlığı % 68, süt üretimi % 70 artmıştır.

2014 yılında sağılan sığır varlığı önceki yıla göre % 0,7 azalışla 5.567.176 baş olurken bu azalışta yerli ırk sağılan sığır varlığındaki düşüş etkili olmuştur. 2014 yılında sağılan sığır varlığı kültür ırkı için % 4,2, melez ırkı için % 0,4 artarken yerli ırk için % 16,3 düşüş göstermiştir.

SAĞILAN HAYVAN SAYILARI VE SÜT ÜRETİMİ								
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Sığır	Yerli	Baş	976.198	948.417	930.155	956.758	897.097	750.676
		Baş Değişimi (%)	-5,2	-2,8	-1,9	2,9	-6,2	-16,3
		Süt Üretimi (ton)	1.284.450	1.247.644	1.221.560	1.256.673	1.177.305	984.151
		Süt Üretimi Değişimi (%)	-5,1	-2,9	-2,1	2,9	-6,3	-16,4
	Kültür	Süt Verimi (kg)	1.316	1.316	1.313	1.313	1.312	1.311
		Baş	1 470 886	1 626 412	1 868 274	2 211 242	2 314 278	2 411 557
		Baş Değişimi (%)	6,1	10,6	14,9	18,4	4,7	4,2
		Süt Üretimi (ton)	5.713.004	6.309.065	7.239.644	8.554.402	8.946.131	9.319.392
		Süt Üretimi Değişimi (%)	6,2	10,4	14,7	18,2	4,6	4,2
	Melez	Süt Verimi (kg)	3.884	3.879	3.875	3.869	3.866	3.864
		Baş	1.686.064	1.787.012	1.962.713	2.263.400	2.395.897	2.404.943
		Baş Değişimi (%)	1,3	6,0	9,8	15,3	5,9	0,4
		Süt Üretimi (ton)	4.585.859	4.861.835	5.341.224	6.166.762	6.531.573	6.563.876
		Süt Üretimi Değişimi (%)	1,4	6,0	9,9	15,5	5,9	0,5
	Manda	Süt Verimi (kg)	2.720	2.721	2.721	2.725	2.726	2.729
		Baş	32.361	35.362	40.218	46.959	51.940	54.795
		Baş Değişimi (%)	2,9	9,3	13,7	16,8	10,6	5,5
		Süt Üretimi (ton)	32.443	35.487	40.372	46.989	51.947	54.687
Büyükbaş		Süt Üretimi Değişimi (%)	3,3	9,4	13,8	16,4	10,6	5,3
		Süt Verimi (kg)	1.003	1.004	1.004	1.001	1.000	998
		Baş	4.165.509	4.397.202	4.801.360	5.478.359	5.659.212	5.621.971
		Baş Değişimi (%)	1,3	5,6	9,2	14,1	3,3	-0,7
		Süt Üretimi (ton)	11.615.757	12.454.031	13.842.800	16.024.827	16.706.956	16.922.106
Koyun	Yerli	Süt Üretimi Değişimi (%)	2,9	7,2	11,2	15,8	4,3	1,3
		Süt Verimi (kg)	2.789	2.832	2.883	2.925	2.952	3.010
	Merinos	Baş	8.963.064	10.070.029	10.998.040	12.374.732	13.491.002	13.575.321
		Baş Değişimi (%)	-2,8	12,4	9,2	12,5	9,0	0,6
		Süt Üretimi (ton)	712.784	792.122	865.577	973.619	1.062.274	1.068.700
		Süt Üretimi Değişimi (%)	-1,9	11,1	9,3	12,5	9,1	0,6
		Süt Verimi (kg)	80	79	79	79	79	79
		Baş	444.802	513.579	563.103	693.696	796.235	936.670
		Baş Değişimi (%)	6,4	15,5	9,6	23,2	14,8	17,6
		Süt Üretimi (ton)	21.435	24.710	27.245	33.388	38.739	44.430
	Kıl	Süt Üretimi Değişimi (%)	7,3	15,3	10,3	22,5	16,0	14,7
		Süt Verimi (kg)	48	48	48	48	49	47
Keçi		Baş	1.778.420	2.516.200	2.968.157	3.439.708	3.878.404	4.323.507
		Baş Değişimi (%)	-8,2	41,5	18,0	15,9	12,8	11,5
		Süt Üretimi (ton)	190.286	270.476	318.273	367.208	413.444	460.462
		Süt Üretimi Değişimi (%)	-8,2	42,1	17,7	15,4	12,6	11,4
	Tiftik	Süt Verimi (kg)	107	107	107	107	107	107
		Baş	52.393	66.339	64.954	62.564	64.914	77.666
		Baş Değişimi (%)	-13,1	26,6	-2,1	-3,7	3,8	19,6
		Süt Üretimi (ton)	1.924	2.335	2.315	2.221	2.299	2.752
		Süt Üretimi Değişimi (%)	-11,9	21,4	-0,9	-4,1	3,5	19,7
		Süt Verimi (kg)	37	35	36	35	35	35
Küçükbaş		Baş	11.238.679	13.166.147	14.594.254	16.570.700	18.230.555	18.913.164
		Baş Değişimi (%)	-3,4	17,2	10,8	13,5	10,0	3,7
		Süt Üretimi (ton)	926.429	1.089.643	1.213.410	1.376.436	1.516.756	1.576.344
		Süt Üretimi Değişimi (%)	-3,1	17,6	11,4	13,4	10,2	3,9
		Süt Verimi (kg)	82	83	83	83	83	83

Kaynak: TÜİK

4.3.2. Büyükbaş sütü üretimi

2014 yılında büyükbaş sütü üretimi önceki yıla göre % 1,3 artışla 16.922.106 ton gerçekleşmiştir. Büyükbaş sütü üretiminde manda sütünün payı sadece % 0,3'tür.

İnek sütü üretiminin yaklaşık % 22'si İzmir, Konya, Balıkesir, Erzurum, Kars illerinde yapılmakta olup, manda sütü üretiminde Samsun, Diyarbakır, İstanbul, Tokat, Muş, Afyon illeri yaklaşık % 50 paya sahiptir.

Kaynak: TÜİK

4.3.3. Küçükbaş sütü üretimi

2014 yılında küçükbaş sütü üretimi önceki yıla göre % 3,9 artışla 1.576.344 ton olarak gerçekleşirken keçi sütü üretimindeki artış % 11,4, koyun sütü üretimindeki artış % 1,1'dir.

Küçükbaş sütü üretiminin % 30'u Van, Konya, Şanlıurfa, Mersin, Ağrı, Mardin, Antalya illerinden sağlanmaktadır. Koyun sütü üretiminde Van, Konya, Şanlıurfa, Ağrı, keçi sütü üretiminde Mersin, Antalya ve Mardin en önemli illerdir.

Kaynak: TÜİK

4.4. Süt Sığırcılığı İşletmeleri

Ülkemizde yaklaşık 1.269.200 adet süt sığırcılığı işletmesi bulunmaktadır. Bu işletmelerin % 56'sını 1-5 baş hayvana sahip işletmeler oluştururken 50 baş ve üzeri işletmeler sadece % 1,7'sini oluşturmaktadır. Toplam sağılan büyükbaş varlığımız dikkate alınınca işletme başına ortalama hayvan varlığı 4,5 baş'tır.

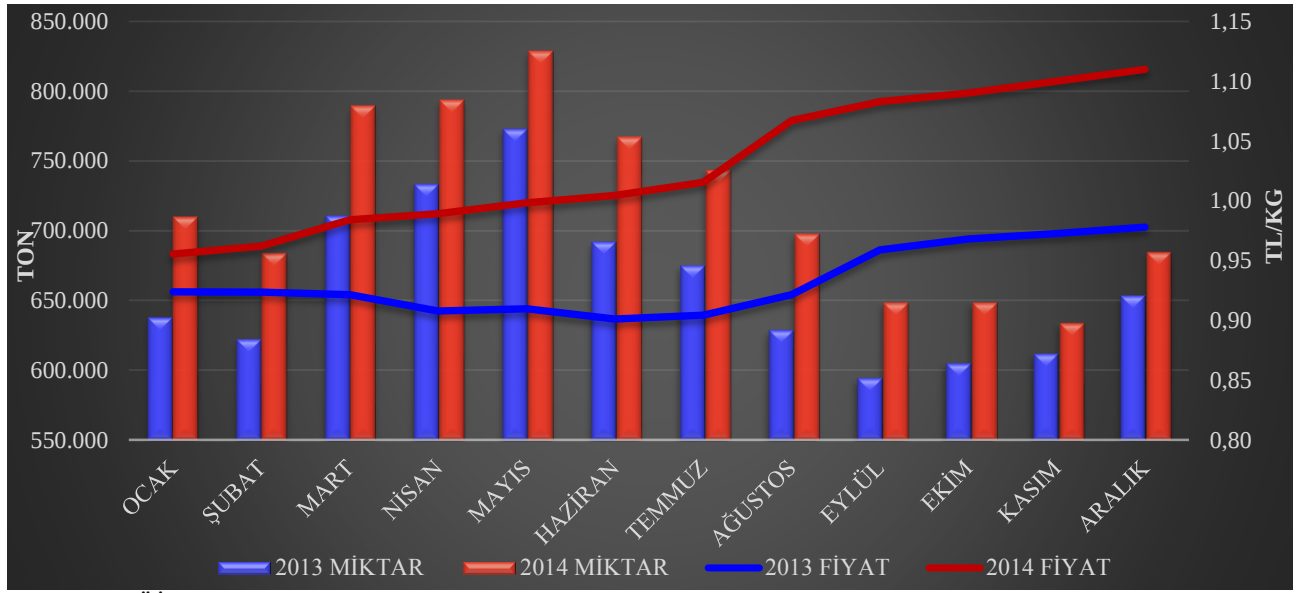
İşletme Kapasitesi (baş)	SÜT İŞLETMELERİ	
	Süt İşletmeleri (adet)	Payı (%)
1-5 baş	716.052	56,4
6-9 baş	254.017	20
10-19 baş	191.919	15,1
20-49 baş	86.558	6,8
50-99 baş	16.405	1,3
100-199 baş	3.213	0,3
200-499 baş	805	0,1
500 baş ve üzeri	231	0,02
Toplam	1.269.200	

2011 yılına göre işletme sayıları % 27 azalış gösterirken işletme ölçeklerinde artış olmuştur. 1-5 arası işletme sayısı % 32 azalırken 500 baş ve üzeri işletme sayısı 231 adet olmuştur.

Kaynak: GTHB

4.5. Süt Üretiminde Dönemsel Arz

Sanayiye aktarılan süt miktarı üzerinden oluşturulan arz grafiğine göre, Ülkemizde Mart-Haziran dönemi süt arzının en yüksek olduğu dönemdir. Arz fazlalığı oluşan dönemlerde Çiğ Sütün Değerlendirilmesine Yönelik Destekleme Uygulaması Esasları Tebliği ile arz fazlası sütün süt tozuna dönüştürülerek mamül madde içinde kullanılmak suretiyle ihracatını gerçekleştiren firmalar desteklenmekte, süt fiyatlarında istikrarın sağlanması hedeflenmektedir.

Kaynak: TÜİK

4.6. Süt Ürünleri Üretimi

Ülkemiz gıda sanayi üretim değeri içinde süt ve süt ürünlerinin payı yaklaşık % 15’dir.

Ülkemizde süt işleyen işletmelerin yaklaşık % 55’i Marmara ve Ege Bölgelerinde yer alırken, sanayiye giden sütün yaklaşık % 48’i ve üretilen sütün % 21’i 20 işletme tarafından toplanmaktadır.

2014 yılı verilerine göre sanayiye aktarılan sütün % 86’sını soğutulmuş süt oluşturmaktadır.

2014 yılında entegre süt işletmeleri tarafından sanayiye aktarılan süt miktarı 8,6 milyon ton ile önceki yıla göre % 8,7 artış gösterirken, toplam süt üretimin yaklaşık % 47’sini oluşturmuştur.

TON	2010	2011	2012	2013	2014	2013/14 değ.(%)
Toplanan İnek Sütü	6.745.011	7.073.739	7.932.485	7.938.510	8.625.742	8,7
İçme sütü	1.090.605	1.164.748	1.250.168	1.298.059	1.310.534	1,0
Tereyağı	-	-	40.139	41.515	45.818	10,4
Peynir	473.057	518.850	539.411	574.138	603.547	5,1
Yoğurt	908.269	1.006.791	1.052.657	1.081.409	1.101.251	1,8
Ayran	397.935	459.075	508.444	560.101	598.877	6,9
Yağlı Süt Tozu	-	-	35.119	38.926	51.268	31,7
Yağsız Süt Tozu	-	-	49.199	39.951	59.811	49,7

Kaynak: TÜİK

Bölgelere göre üretilen inek sütünün sanayiye aktarılma oranı Ege ve Marmara Bölgesinde % 90’ın üzerinde iken İç Anadolu’da % 54, Doğu Anadolu Bölgesinde yaklaşık % 4 civarındadır.

Ülkemizde üretilen sütün çoğunluğu içme sütü ve peynir olarak değerlendirilmektedir. 2014 yılında içme sütü üretimimiz önceki yıla göre % 1 artışla 1,3 milyon ton olurken, üretilen içme sütünün % 84'ünü UHT, % 7,3' ünü pastörize, % 6,7'sini sterilize süt oluşturmuştur.

Süt ürünleri üretiminde en fazla artış % 40,8 ile süt tozu üretiminde gerçekleşmiştir. 2009 yılından itibaren, soğutulmuş çiğ süttten üretilen süt tozunun ihracatçı firmaların ihraç ettikleri ürünlerin bünyesinde kullanmaları durumunda süt tozu destekleme ödemesi yapılması süt tozu üretiminde artışı sağlamıştır.

4.7. Maliyet ve Parite

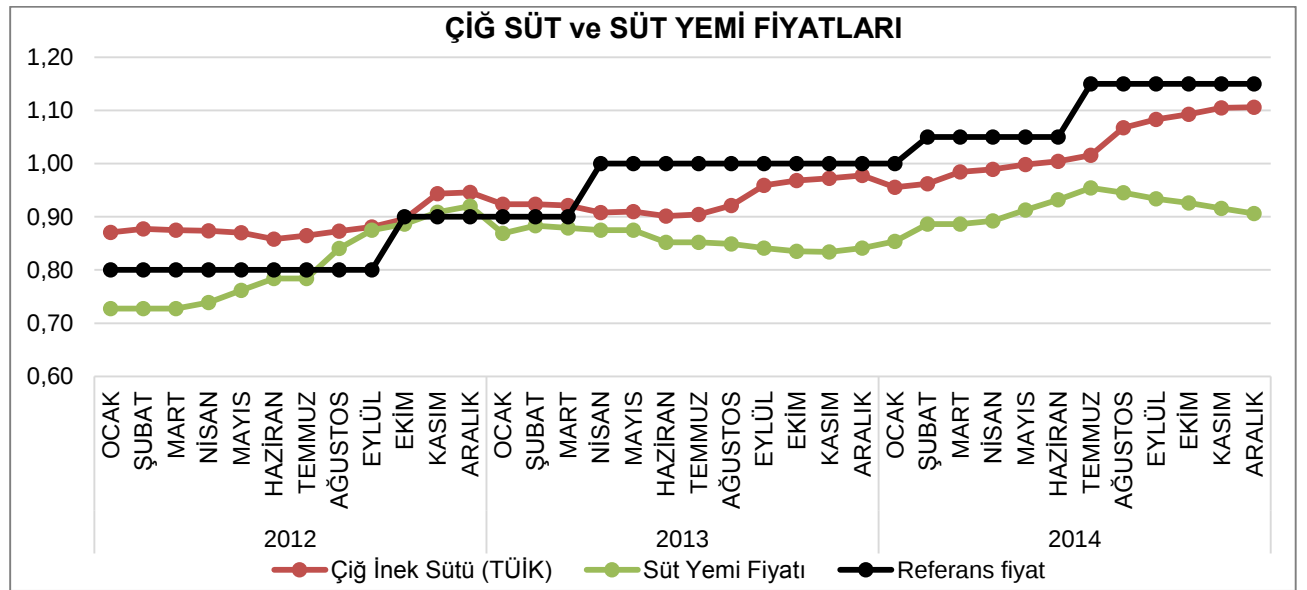
2013 yılı ortalarına kadar yüksek kaba yem fiyatları nedeniyle yüksek seyreden çiğ süt maliyeti daha sonraki dönemde kaba yem fiyatlarındaki gerilemeye bağlı olarak azalmıştır.

2014 yılında ortalama süt maliyeti 0,97 TL/kg olup süt/yem paritesi 1,18'dir.

TL/kg	2013						2014						
	May	Haz	Tem	Ağu-Eyl	Eki	Kas-Ara	Oca	Şub-Mar	Nis-May	Haz-Tem	Ağu-Eyl	Eki	Kas-Ara
Maliyet	1,11	0,88	0,83	0,86	0,90	0,89	0,91	0,96	0,97	1,09	0,88	0,87	0,95
Parite	1,03	1,02	1,24	1,12	1,16	1,17	1,11	1,18	1,12	1,22	1,22	1,21	1,21

Kaynak: Ulusal Süt Konseyi

2013 yılında süt yemi ortalama fiyatı, 2012 yılı ortalamasının % 6,2 üzerinde 0,857 TL/ton gerçekleşirken, 2014 yılında ortalama fiyat 0,912 TL/kg ile % 6,4 artış göstermiştir. 2014 yılında çiğ süt üretici fiyatında artış 10,4 oranında olmuştur.

Kaynak: GTHB, TÜİK, USK

Not: Yem fiyatları KDV dahil perakende satış fiyatı olarak hesaplanmıştır.

4.8. Fiyatlar

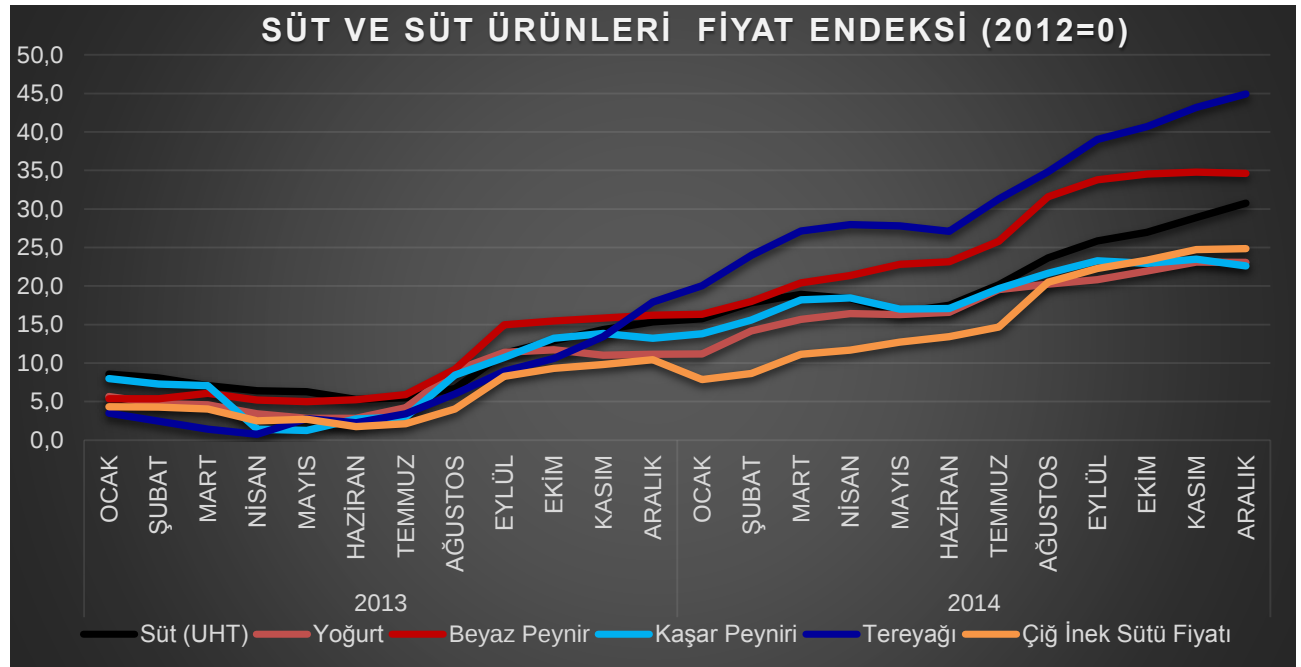
4.8.1. Üretici ve Tüketici Süt Fiyatları

TÜİK verilerine göre 2014 yılında tüketici süt ürünleri fiyatlarında üretici süt fiyatının üzerinde artışlar görülmüştür. UHT süt fiyatı % 11,8, beyaz peynir fiyatı % 15,8, yoğurt fiyatı % 10,6 artmıştır. En fazla artış net ithalatçı olduğumuz tereyağında % 24,7 olarak gerçekleşmiştir.

Süt ve Süt ürünleri Fiyatları	2011	2012	Yıllık Değişim %	2013	Yıllık Değişim %	2014	Yıllık Değişim %
	TL	TL		TL		TL	
Tüketici Fiyatı (TÜİK)							
Süt (UHT)	1,96	2,16	10,1	2,35	8,97	2,63	11,76
Kaşar Peyniri	17,98	20,44	13,7	21,98	7,52	24,42	11,13
Beyaz Peynir	13,23	14,25	7,7	15,56	9,15	18,02	15,84
Yoğurt	3,12	3,47	11,0	3,70	6,88	4,10	10,64
Tereyağı	19,28	21,72	12,7	23,05	6,12	28,75	24,70
Üretici Çiğ İnek Sütü Fiyatı (TÜİK)							
İnek Sütü	0,80	0,89	10,3	0,93	5,30	1,03	10,44

Kaynak: TÜİK

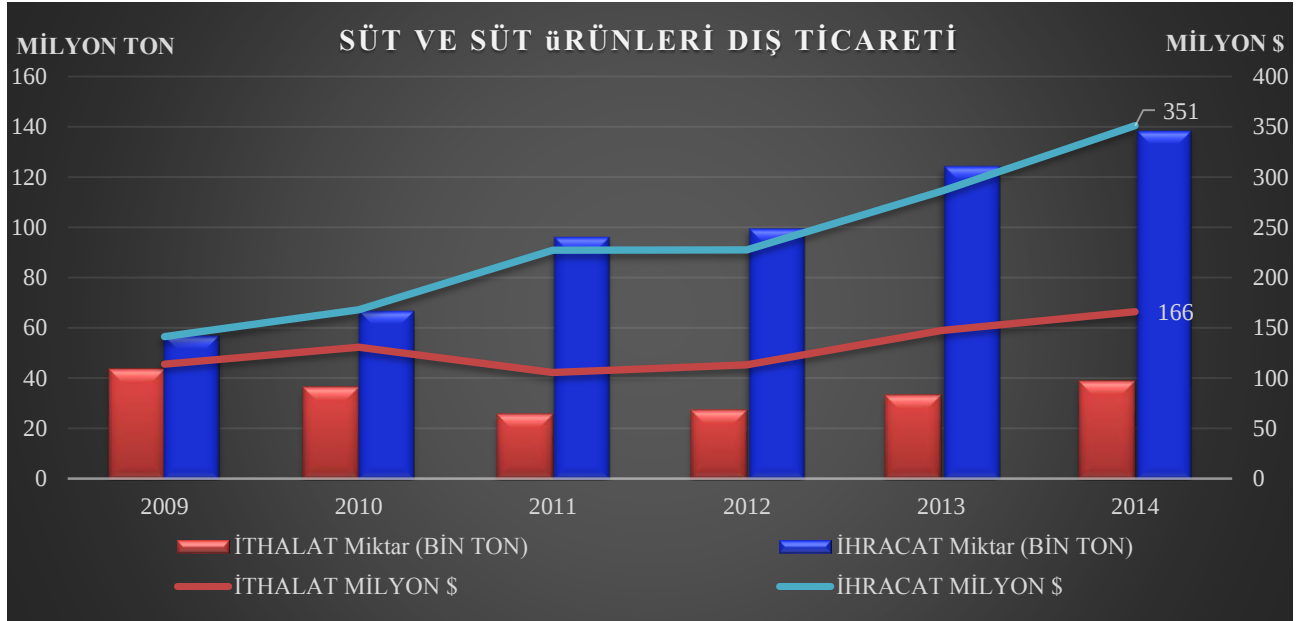
2012 yılı ortalamasına göre yapılan endeks hesaplamasına göre süt ürünleri tüketici fiyatlarındaki artış çoğunlukla üretici çiğ süt fiyatlarının üzerinde gerçekleşmiştir.

Kaynak: TÜİK

4.9. Dış Ticaret

Yıllar itibariyle süt ve süt ürünleri ihracatımız artış göstermekte olup 2014 yılı itibariyle net dış ticaretimiz 185 milyon \$ olmuştur. Süt ve süt ürünlerinde net ihracatçı olduğumuz en önemli ürünler peynir, peynir altı suyu, süt ve krema ile süt tozu iken net ithalatçı olduğumuz ürün tereyağıdır.

Kaynak: TÜİK

4.9.1. Süt ve Süt Ürünleri İthalatı

2014 yılında süt ürünleri ithalatımız önceki yıla göre % 12,6 artışla 166 milyon \$ gerçekleşmiş bu değer % 59'unu 98,3 milyon \$ ile tereyağı oluşturmaktadır. 2009-2014 döneminde tereyağı ithalatımız % 64 artarak 22 bin tona ulaşırken süt tozu ithalatımız % 100' e yakın gerileyerek yok denecek kadar az seviyelere gerilemiştir. 2014 yılında ithalatımızın % 97'si Y. Zelanda, AB, ve ABD'den gerçekleştirilmiştir. Peynir ithalatımızın % 55'ini KKTC'den hellim, kaşar ve lor peyniri türleri olarak yapılmaktadır. Ayrıca, peynir ithalatımızda AB ülkeleri % 38 paya sahiptir.

İTHALAT		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2013/14 % değ.
Süt ve Krema	Miktar (kg)	336.792	49.777	180.335	344.085	492.855	672.936	36,5
	\$	529.820	131.724	396.645	885.929	1.581.987	2.428.007	53,5
Süt Tozu	Miktar (kg)	17.774.236	12.462.283	2.683.136	73.450	49.558	81.589	64,6
	\$	42.400.011	37.868.406	8.386.964	267.529	222.318	456.796	105,5
Yoğurt	Miktar (kg)	1.660	1.700	21.175	496	362	1.527.667	421.907,5
	\$	22.570	21.644	46.159	13.741	12.712	3.007.663	23.560,0
Tereyağı	Miktar (kg)	13.476.925	11.744.393	10.266.436	15.136.292	19.612.775	22.157.020	13,0
	\$	34.128.760	47.673.093	49.894.785	60.765.776	86.862.222	98.259.213	13,1
Peynir	Miktar (kg)	6.236.663	5.204.028	5.947.998	6.900.986	8.011.033	9.538.585	19,1
	\$	27.748.364	26.541.326	27.911.257	34.854.731	42.071.998	45.682.081	8,6
Laktoz	Miktar (kg)	4.762.955	4.765.771	4.292.216	2.621.502	3.189.665	2.158.672	-32,3
	\$	4.978.502	6.949.517	7.417.978	7.381.711	9.206.774	6.732.129	-26,9
Dondurma	Miktar (kg)	148.272	1.502.957	1.553.876	751.803	779.453	999.365	28,2
	\$	954.327	8.420.775	7.834.401	3.679.869	3.216.125	4.559.011	41,8
Diğerleri	Miktar (kg)	843.222	671.953	651.720	1.160.926	1.001.949	1.439.286	43,6
	\$	2.967.700	3.173.702	3.621.872	5.441.837	4.177.774	4.797.476	14,8
TOPLAM	Miktar (kg)	43.580.725	36.402.862	25.596.892	26.989.540	33.137.650	38.575.120	16,4
	\$	113.730.054	130.780.187	105.510.061	113.291.123	147.351.910	165.922.376	12,6

Kaynak: TÜİK

13/03/2011 tarihli ve 27873 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2011/4 sayılı İthalatta Gözetim Uygulamasına İlişkin Tebliğ uyarınca laktoz’un da içinde yer aldığı süt proteinlerinin ithalatı ülke ayrımı yapılmaksızın gözetime tabi tutulmuş ve 2011-2014 döneminde laktoz ithalatımız % 50 azalmıştır.

4.9.2. Süt ve Süt Ürünleri İhracatı

Yıllar itibariyle yoğurt ve ayran hariç tüm süt ürünleri ihracatımızda artış gerçekleşmiştir. Yoğurt ve ayran ihracatımızdaki azalış büyük oranda Irak’a yapılan ihracatımızdaki düşüşten kaynaklanmıştır.

2014 yılında yaklaşık 351 milyon \$ olan süt ve süt ürünleri ihracatımızın % 48’ini peynir ihracatı oluşturmuştur. 2014 yılında yapılan peynir ihracatımızın büyük çoğunluğunu eritme peynirler, taze peynirler ve kaşar peyniridir ve toplam peynir ihracatımızın büyük çoğunluğu Irak ve Suudi Arabistan’a olmak üzere % 90’ı Ortadoğu ülkelerine yapılmaktadır.

Süt ve Krema ihracatımızın çoğunluğu Irak’a yapılmakta olup S. Arabistan, Azerbaycan ve KKTC diğer önemli pazarlarımızdır. 2014 yılı süt tozu ihracatımızda Vietnam, Filipinler, Mısır, S. Arabistan ve Japonya en önemli pazarlarımız olmuştur.

İHRACAT		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2013/14 % değ.
Süt ve Krema	Miktar (kg)	7.395.445	6.387.354	17.101.924	18.561.631	17.821.992	19.356.237	8,6
	\$	13.461.439	12.478.231	21.527.578	25.320.363	26.608.066	29.906.128	12,4
Süt Tozu	Miktar (kg)	702.321	924.463	10.030.268	1.319.099	4.652.510	14.098.644	203,0
	\$	1.856.247	3.643.067	30.764.934	3.888.136	15.796.257	55.756.901	253,0
Yoğurt	Miktar (kg)	6.261.764	7.335.382	6.473.150	4.390.043	3.137.165	1.318.768	-58,0
	\$	7.014.318	8.472.380	7.445.104	5.628.800	4.523.771	1.832.335	-59,5
Ayran	Miktar (kg)	1.782.448	4.154.649	3.360.144	3.185.097	4.493.058	1.413.995	-68,5
	\$	1.300.140	2.909.771	2.375.679	2.214.419	3.267.407	1.085.363	-66,8
Yayık Altı Süt, Krema, Kefir	Miktar (kg)	481.191	498.269	578.194	1.050.226	1.308.785	1.626.058	24,2
	\$	1.102.659	938.141	1.131.951	2.013.812	2.511.050	3.151.631	25,5
Peynir Altı Suyu	Miktar (kg)	6.989.027	8.969.465	14.437.425	18.806.900	32.737.128	40.857.183	24,8
	\$	4.574.271	7.904.338	13.715.575	18.560.989	33.417.950	43.860.082	31,2
Tereyağı	Miktar (kg)	180.907	211.908	551.055	297.852	393.657	321.114	-18,4
	\$	986.954	1.192.972	2.389.628	1.805.741	2.364.065	2.095.342	-11,4
Peynir	Miktar (kg)	23.360.908	26.781.722	30.525.277	35.154.193	39.760.178	41.640.967	4,7
	\$	87.787.265	102.014.520	114.197.387	128.968.248	153.790.592	166.370.396	8,2
Laktoz	Miktar (kg)	8.723	16.595	784.789	1.422.070	3.433.850	3.039.752	-11,5
	\$	23.723	36.796	972.192	2.156.576	4.040.882	3.731.279	-7,7
Dondurma	Miktar (kg)	9.658.390	10.915.264	12.058.514	15.157.745	16.084.242	13.998.726	-13,0
	\$	22.335.737	26.521.486	31.273.944	36.283.789	38.227.404	34.569.518	-9,6
Diğerleri	Miktar (kg)	193.184	680.332	291.619	113.866	352.937	535.978	51,9
	\$	678.006	1.918.277	1.222.814	635.313	1.036.479	1.994.604	92,4
TOPLAM	Miktar (kg)	57.014.308	66.875.403	96.192.359	99.458.722	124.175.502	138.207.422	11,3
	\$	141.120.759	168.029.979	227.016.786	227.476.186	285.583.923	344.353.579	20,6

Kaynak: TÜİK

4.10. Tüketim

4.10.1. Kişı Başı Süt Tüketimi

Ülkemizde üretilen sütün sadece % 47'sinin sanayiye aktarılması nedeniyle kayıt dışı üretim % 50'nin üzerindedir. Kayıt dışılığın yüksek olması nedeniyle tüketim verileri net olarak hesaplanamamaktadır. Ulusal Süt Konseyi tarafından dış ticaret verileri ile sanayiye aktarılan sütün haricinde kalan süt miktarının da hesaplamaya dahil edilmesiyle elde edilen verilere göre 2013 yılında kişı başı süt tüketimi 37,3 kg, peynir tüketiminin 16,5 kg, yoğurt tüketiminin 30,6 kg, tereyağı tüketiminin 1,42 kg olduğu tahmin edilmektedir.

4.10.2. Hane Halkı Tüketimi

2013 yılı TÜİK hane halkı tüketim harcamaları anketi verilerine göre, aylık harcamaların % 2,7'sini süt, peynir ve yumurta oluşturmaktadır. 2013 yılında yapılan süt ve süt ürünleri tüketim sıklığı anketine göre, tüketicilerin;

- % 88,5 'inin hemen hemen her gün süt ve süt ürünleri tükettiği,
- % 4,9'unun haftada iki kez,
- % 4,3'ünün haftada bir kez,
- % 0,9'unun ayda bir kez,
- % 0,3'ünün hiç süt ve ürünü tüketmediği tespit edilmiştir.

5. ET VE SÜT KURUMU'NUN SEKTÖR İÇİNDEKİ YERİ

Et ve Balık Kurumu 1952 yılında Kamu İktisadi Teşebbüsü olarak kurulmuş, Ülkemiz besiciliğinin ve bu sahada özel sektörün gelişmesine büyük katkı sağlamıştır.

Etin işlenmesi, grading uygulamaları, kalite kriterlerine göre satış, kaliteli şarküteri üretimi ve çeşitlemeleri, modern et marketleri ilk olarak Kurumca başlatılmış, özel sektöre örnek olunmuş, bazen özel sektörle beraber çalışılmış, özel sektör bu konularda çeşitli zamanlarda yönlendirilmiştir.

Kurum, 1992 yılında özelleştirme kapsamına alınmış, 13 yıl özelleştirme kapsamında kalmış, 19 adet işletmesi satılmış, 3 adet işletmesi kapatılmış, 5 adet işletmesi ise başka kurumlara devredilmiştir.

2005 yılında ülke hayvancılığına ve çiftçilerimize katkı ve destek sağlamak için 8 adet işletmesi ile Et ve Balık Kurumu özelleştirme kapsamından çıkartılarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile ilişkilendirilmiştir.

Et ve Balık Kurumu 2005 yılından itibaren mevcut tesislerinde fiziki iyileştirme ve modernizasyon çalışmaları başlatmış olup, özellikle 2008 yılından itibaren Yozgat Et, Denizli Et ve Erzincan Tavuk kombinasının Kuruma devredilmesini müteakip üretim ve depolama kapasitelerinde önemli artışlar olmuştur.

27.04.2013 tarih ve 28630 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2013/4553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Devletin genel hayvancılık politikası çerçevesinde hayvancılık sektöründe düzenleyici ve destekleyici bir rol üstlenmesini temin etmek piyasa ekonomisi kuralları içerisinde sektörde tam rekabet koşullarının tesisine katkıda bulunarak kamu yararı ile faaliyetlerini sürdürmek amacıyla kurulan ve bir iktisadi teşekkülü Kurumumuzun adı Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir.

Et ve Balık Kurumunun özelleştirme kapsam ve programından çıkartılmasından sonra; 2006 yılında, daha önce Kuruma bağlı iken özelleştirilen Ağrı Et Kombinası, 2011 yılında Yozgat Et Kombinası, 2011 yılında İstanbul Depo Müdürlüğü, 2012 yılında Denizli Et Kombinası Müdürlüğü ve Erzincan Tavuk Kombinası, Kurumumuza devredilmiştir.

Kurumumuz Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde kalan 6 adet kombinası ve diğer bölgelerdeki 4 adet kombinası ile çiftçiye ve üreticiye garanti pazar olarak ve piyasayı regüle ederek yerinde istihdama katkı sağlamaktadır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde özel sektörün bu sahaya daha fazla yatırım yapmasını teşvik etmektedir.

Et ve Süt Kurumu; besicilerin sıkıntıya düşmemeleri için, gerektiğinde müdahale alımları yapıp, stoklama yapmak suretiyle arz ve talep dengesini kurmak, et fiyatlarının maliyetin altına düşmesini önlemek ve üretimin devamına katkı sağlamak için, yılın her mevsiminde alım yaparak fiyat ve kalitede belirleyici olmaya devam etmektedir.

Kurumumuz internet sayfası üzerinden karkas ve işlenmiş et ürünlerinin alış ve satış fiyatlarını günlük olarak yayımlamaktadır. Söz konusu fiyatlar başta üreticiler olmak üzere sektördeki diğer firmalar tarafından da gösterge fiyat olarak değerlendirilmektedir. Kurumumuz anılan faaliyetleri dolayısıyla sektörde önemli bir aktör olmaya devam etmektedir.

5.1. Kurumun Kuruluş Amacı ve Faaliyet Konuları

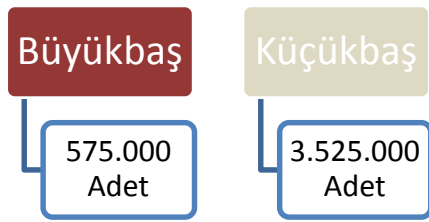
Kurumun yeniden yapılanarak hayvancılık sektöründe düzenleyici ve destekleyici bir rol üstlenmesini temin etmek, piyasa ekonomisi kuralları içerisinde sektörde tam rekabet koşullarının tesisine katkı yaparak tekelleşmenin önüne geçmek, karlılık ve verimlilik ilkeleri doğrultusunda kamu yararı da gözetilerek faaliyetlerini sürdürmek ve sermaye birikimine yardımcı olmaktır. Bu amaç doğrultusunda;

- Kasaplık hayvan, et, balık ve kümes hayvanlarını satın almak, satmak, gerektiğinde ithal etmek, işleyerek mamul hale getirmek, yan ürünlerini üretmek ve bunları muhafaza etmek, iç ve dış piyasada satmak ve değerlendirmek.
- Bakanlar Kurulu Kararı ve ilgili Bakanlık veya mercilerce verilecek görevleri yerine getirmek.
- Ülke hayvancılığını teşvik ederek istikrarlı bir şekilde geliştirilmesine yardımcı olmak.
- Halk sağlığı ve hayvan sağlığı açısından tehlike arz eden hastalıklara yakalanmış hayvanlarla, Bakanlığımızca şartlı veya mecburi kesime tabi tutulan hayvanları usulüne uygun kesimini yapmak ve ürünlerinin değerlendirilmesi veya imha edilmesini sağlamak.
- Amacı ile ilgili eğitim, etüt, araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunmak.
- Faaliyet konuları ile ilgili olmak üzere, yurt içinde ve yurt dışında;
 1. Tesisler kurmak, işletmek, satın almak, satmak, kiraya vermek veya kiralamak, bunlarla ilgili taahhüt ve müşavirlik hizmetlerini yapmak ve yaptırmak.
 2. Ticaretle iştigal etmek, pazarlama faaliyetleri kapsamında satış mümessillikleri, irtibat büroları, satış mağazaları, pazarlama şirketleri kurabilmek ve ana bayilik ile bayilikler verebilmek.

3. Ana faaliyetlerinin tesisi için bir takım hizmetlerini taşımacılık, sosyal hizmetler, tahmil-tahliye, kesim ve parçalama, bakım-onarım ve benzeri dışarıdan hizmet satın alma yöntemiyle gördürebilmek.

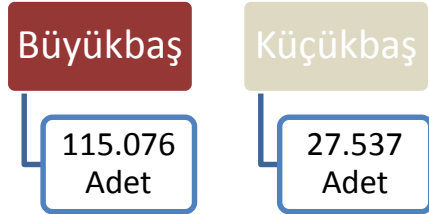
KURULUM KAPASİTESİ

Et ve Süt Kurumu, tarihçesinde belirtildiği gibi ülkemizin et sektöründeki en büyük kuruluşlardan biridir. Kurumun mevcut yıllık kurulum kapasitesi; 575.000 büyükbaş, 3.525.000 küçükbaş olup tabloda gösterilmiştir.

PRATİK KAPASİTE

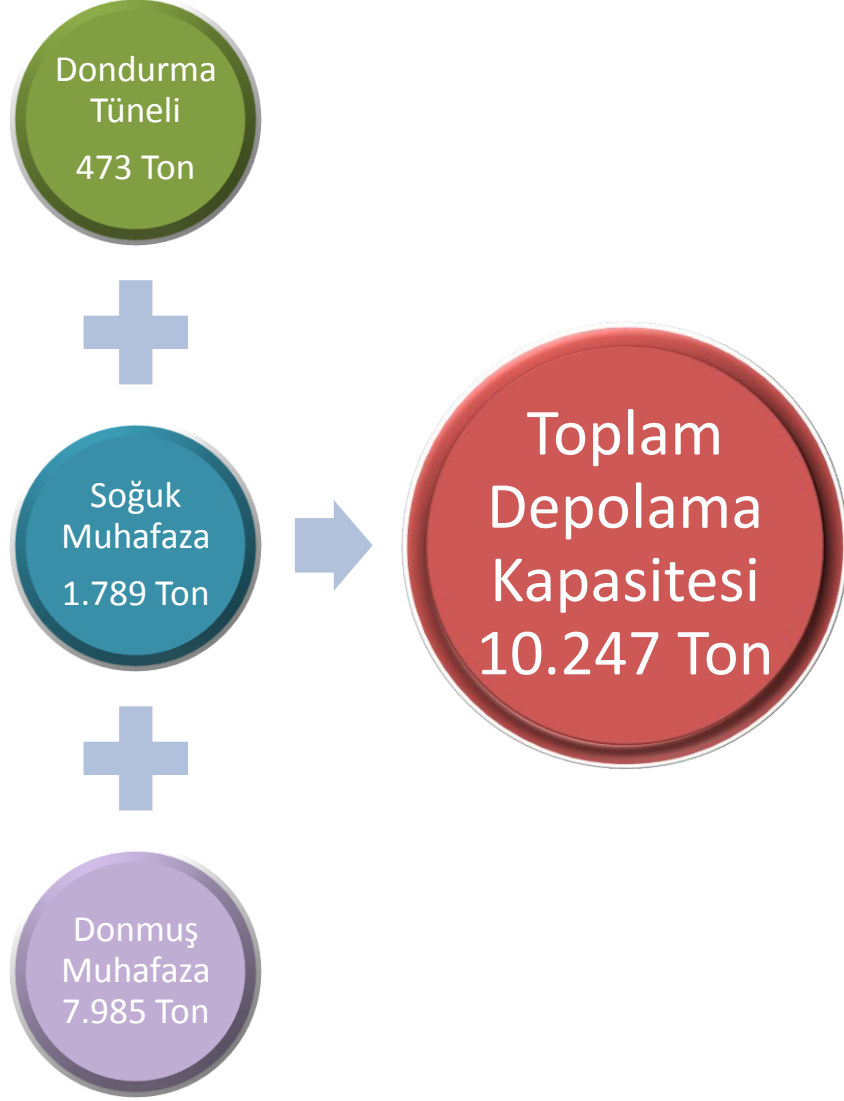
Kurumumuzun 2014 yılında büyükbaş üretimi 115.076 baş 67.804 ton olup küçükbaş üretimi ise 27.537 baş 1395 tondur.

Kurulum Kapasitemizin değerleri 2014 yılı gerçekleşen büyükbaş ve küçükbaş üretimlerimize oranlandığında 2014 yılı büyükbaş kapasite kullanım oranı % 20, küçükbaş kapasite kullanım oranı % 0,8 olarak hesaplanmıştır.

DEPOLAMA KAPASİTESİ

Kurumun depolama kapasitesi; soğuk muhafaza 1.789 ton, donmuş muhafaza 7.985 ton, dondurma tüneli 473 ton olmak üzere toplam 10.247 tondur.

5.1.1. ESK Kombinalarının Kesim ve Depolama Kapasiteleri

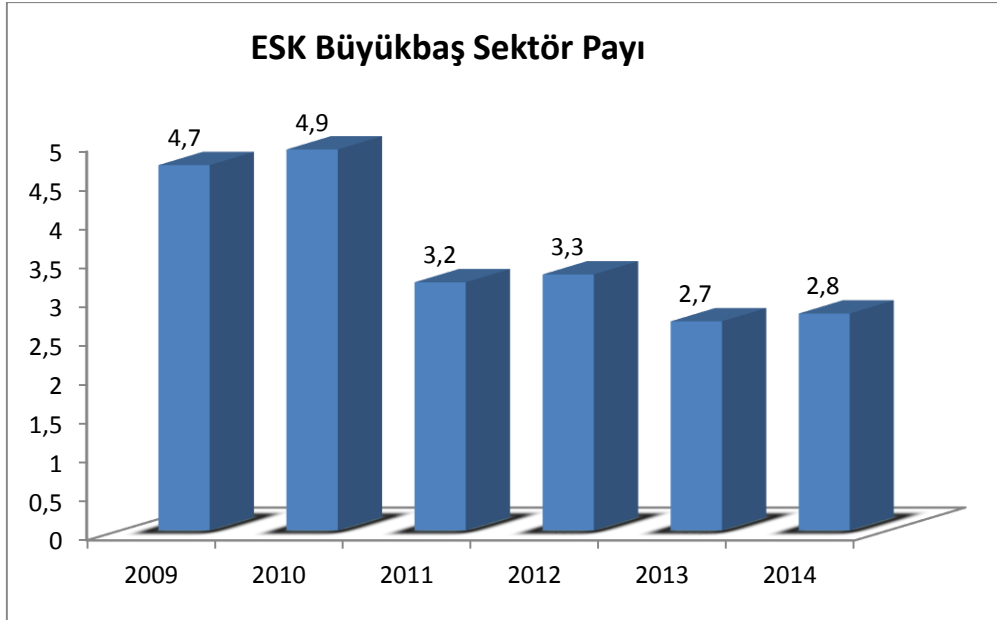
Kombinanın Adı	Kurulum Kapasitesi (Adet)				Dondurma Tüneli Kapasitesi (Ton)	Soğuk Muhafaza Kapasitesi (Ton)	Donmuş Muhafaza Kapasitesi (Ton)
	Günlük B.Baş	Yıllık B.Baş	Günlük K.Baş	Yıllık K.Baş			
Adana	320	80.000	2.000	500.000	26	504	960
Ağrı	320	80.000	2.000	500.000	35	39	249
Bingöl	360	90.000	2.600	650.000	48	96	1.500
Diyarbakır	320	80.000	2.000	500.000	50	144	450
Denizli	160	40.000	400	100.000	101	255	850
Erzurum	320	80.000	2.000	500.000	107	162	1.311
Sakarya	360	90.000	2.600	650.000	62	139	1.460
Sincan/Ank	40	10.000	200	50.000	44	310	1.185
Yozgat	100	25.000	300	75.000		75	
İstanbul Soğuk Depo						65	20
Toplam	2.300	575.000	14.100	3.525.000	473	1.789	7.985

5.1.2. Büyükbaş Kesim Sayısı ile Et Üretiminin Karşılaştırılması

YILLAR	BÜYÜKBAŞ KESİM (ESK)		BÜYÜKBAŞ KESİM (TÜRKİYE)		ET ÜRETİMİNDE ESK PAYI (%)
	BAŞ	TON	BAŞ	TON	
2009	59.398	15.246	1.506.930	326.291	4,7
2010	122.659	30.251	2.617.966	621.971	4,9
2011	82.981	20.384	2.579.020	646.521	3,2
2012	109.748	26.712	2.459.000	801.080	3,3
2013	91.184	23.112	3.433.126	869.628	2,7
2014	104.961	24.774	3.714.457	882.525	2,8

Kaynak: TÜİK, ESK

2014 yılında Et ve Süt Kurumunun ülkedeki sığır eti sektöründeki payı % 2,8'dir.

5.1.3. Küçükbaş Kesim Sayısı ile Et Üretiminin Karşılaştırılması

YILLAR	KÜÇÜKBAŞ KESİM (ESK)		KÜÇÜKBAŞ KESİM (TÜRKİYE)		ET ÜRETİMİNDE ESK PAYI (%)
	BAŞ	TON	BAŞ	TON	
2009	9.805	229	4.603.390	86.308	0,26
2010	9.418	214	8.093.130	158.747	0,13
2011	24.221	518	5.586.622	130.394	0,39
2012	45.228	800	4.638.456	114.764	0,69
2013	49.911	535	6.299.135	126.497	0,42
2014	44.919	1.041	6.767.528	125.748	0,82

5.2. 2014 Yılı Genel Alım, Üretim ve Satış Faaliyet Bilgileri

5.2.1. Alım Faaliyetleri

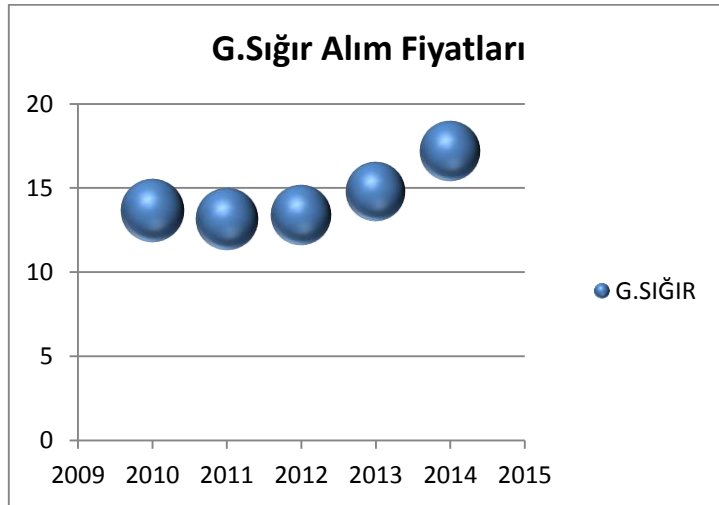
YILLAR	SIĞIR	KOYUN-KUZU	Birim: Baş KANATLI
2008	29.534	1.044	1.031.113
2009	62.383	9.805	4.003.612
2010	176.001	9.418	3.874.451
2011	97.814	24.221	4.284.111
2012	121.686	45.228	2.527.370
2013	91.184	49.911	1.856.747
2014	104.961	44.919	2.017.960

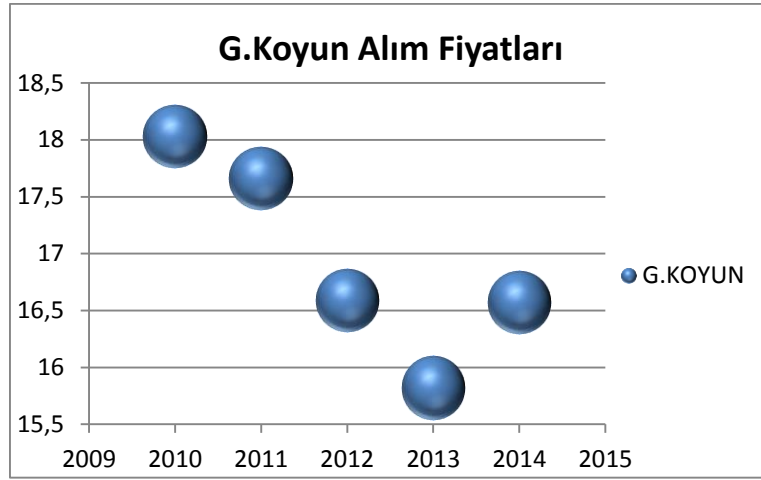
2009, 2010, 2011, 2012, 2013 ve 2014 yılları alım faaliyetine mezruh alımlar dahil edilmiştir.

2012 yılında ithalatla birlikte 121.686 baş olan sığır alımı yapılmıştır. 2013 yılında 91.184 baş alım yapılmış olup alım faaliyetimiz bir önceki yıla göre % 25 düşüş göstermiştir. 2014 yılında 104.961 baş alınarak bir önceki yıla göre % 13 artış sağlanmıştır.

5.2.2 Yıllar İtibariyle Alım Fiyatları

YILLAR	G.SIĞIR	Birim: TL G.KOYUN
2010	13.66	18.03
2011	13.13	17.66
2012	13.40	16.59
2013	14.78	15.82
2014	17.23	16.57

5.2.3 2014 Yılı Aylar İtibariyle Satış Fiyatları (TL)

TÜR	OCAK	MART	MAYIS	HAZİRAN	EYLÜL	ARALIK
G.SIĞIR	17	20	20	20	21	24
G.KOYUN	18	21	18	18	18	16
G.KUZU	22	24	24	23	22	24

*Mağaza fiyatı KDV hariç (TL/KG)

5.2.4. 2014 Yılı Serbest ve Mezbuh Alımlar

ALIM TÜRÜ	BAŞ	ET KG	ÖDENEN TL
SERBEST	B.BAŞ	104.961	24.774
	K.BAŞ	44.919	1.041
MEZBUH	B.BAŞ	10.115	3.282
	K.BAŞ	22.885	392
	KANATLI	10.196	52.671.168

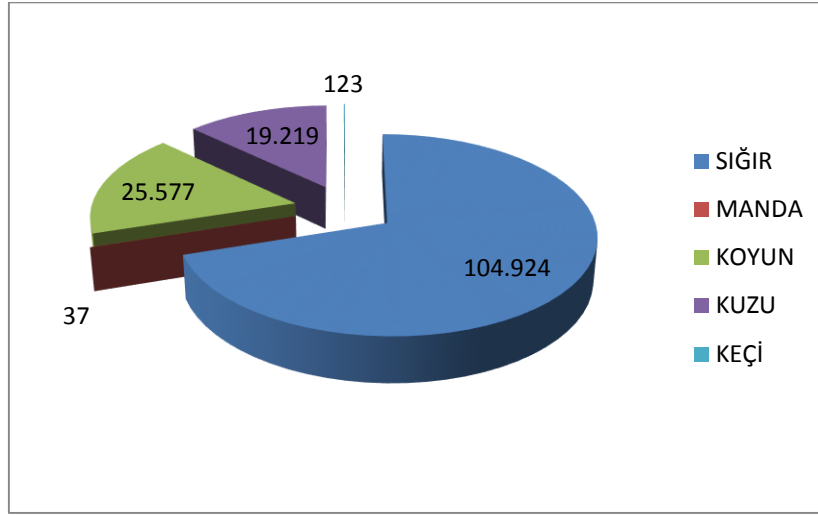
* Faaliyetlerimize ithal mezbuh alımlar dahil edilmiştir.

5.2.5. 2014 Yılı Kurbanlık Alımlar

KOMBİNALAR	BAŞ	ET KG	ÖDENEN (TL.)
AĞRI	Sığır	762	112.594
BİNGÖL	Sığır	388	61.868
D.BAKIR	Sığır	375	58.306
ERZURUM	Sığır	975	150.965
YOZGAT	Sığır	30	4.561
		2.530	388.294

5.2.6. 2014 Yılı Tür Bazında Serbest Alımlar

TÜR	BAŞ	ET KG	ÖDENEN TL
SIĞIR	104.924	24.766	426.735.502
MANDA	37	7.722	116.613
KOYUN	25.577	701.513	11.621.953
KUZU	19.219	337.139	6.127.331
KEÇİ	123	1.925	25.025

5.2.7. 2014 Yılı Tür Bazında Mezbu Alımlar

TÜR	BAŞ	ET KG	ÖDENEN TL
G.SIĞIR	10.115	2.762.727	47.737.799
G.KOYUN			
G.KUZU	22.885	354.224	6.815.036
G.TAVUK	2.017.960	3.397.010	15.160.923
P.SIĞIR		519.097	9.744.418
P.KUZU		37.562	770.391
P.TAVUK		6.798.674	37.510.245
FİLETO ALABALIK		54.130	421.840
TOPLAM			118.160.653

5.2.8. 2014 Yılı Kombina Bazında Serbest Alımlar

Kombinalar	Cinsi	Baş	Et Kilosu	Karkas Kg	Ödenen (TL.)
ADANA	G.Siğir	11.966	3.313.888	277	58.743.942
	G.Koyun	12.238	362.629	30	6.446.643
	G.Kuzu	391	7.656	20	144.330
					65.334.916
AĞRI	G.Siğir	8.856	1.650.239	186	27.521.901
	G.Manda	21	4.707	224	73.016
	G.Koyun	1.947	45.676	23	635.360
	G.Kuzu	4.775	83.901	18	1.506.015
					29.736.291
BİNGÖL	G.Siğir	13.454	3.676.647	273	66.504.175
	G.Manda	4	741	185	12.597
	G.Koyun	1.772	44.990	25	701.667
	G.Kuzu	7.427	132.493	18	2.385.474
					69.603.912
DİYARBAKIR	G.Siğir	12.595	3.046.355	242	56.012.058
	G.Koyun	699	22.001	31	371.637
	G.Kuzu	88	1.611	18	30.325
					56.414.020
ERZURUM	G.Siğir	10.414	2.193.046	211	35.746.945
	G.Manda	12	2.274	190	31.000
	G.Koyun	2.428	63.955	26	928.193
	G.Kuzu	775	16.654	21	291.549
					36.997.687
SAKARYA	G.Siğir	6.979	1.695.478	243	26.147.815
	G.Koyun	1.459	39.589	27	671.630
	G.Kuzu	1.911	31.919	17	599.620
					27.419.064
SİNCAN	G.Siğir	28.813	6.514.401	226	111.018.785
	G.Koyun	1.353	35.576	26	579.233
	G.Kuzu	734	12.444	17	230.148
	G.Keçi	123	1.925		25.025
					111.828.166
VAN	G.Siğir	2.829	622.398	220	10.788.379
	G.Koyun	3.324	77.795	23	1.140.628
	G.Kuzu	2.328	37.097	16	692.955
					12.621.961
YOZGAT	G.Siğir	9.018	2.054.148	228	34.251.501
	G.Koyun	357	9.302	26	146.963
	G.Kuzu	790	13.364	17	246.917

5.2.9. 2014 Yılı Kombina Bazında Mezbu Alımlar

Kombinalar	Cinsi	Baş	Et Kg	Ödenen (TL)
ADANA	G.Sığır	1.253	343.658	6.035.380
	G.Tavuk	529.370	916.042	3.983.657
	P.Tavuk		1.120.200	6.039.161
	Toplam			16.058.198
AĞRI	G.Sığır	608	152.731	2.658.865
	G.Tavuk	167.495	282.144	1.361.855
	P.Tavuk		451.439	2.403.901
	Toplam			6.424.621
BİNGÖL	G.Sığır	942	260.678	4.533.154
	P.Tavuk		65.627	326.822
	Toplam			4.859.976
DİYARBAKIR	G.Sığır	1.065	302.561	5.278.850
	G.Kuzu	775	8.976	170.544
	P.Tavuk		108.003	537.855
	Toplam			5.987.249
ERZURUM	G.Sığır	337	98.136	1.742.733
	G.Tavuk	77.357	131.818	605.045
	P.Tavuk		227.256	1.347.370
	Toplam			3.695.148
İSTANBUL DEPO	G.Kuzu	15.109	241.070	4.597.457
	G.Tavuk	100.002	174.313	787.450
	P.Tavuk		588.803	3.657.214
	Toplam			9.042.121
SAKARYA	G.Sığır	1.484	398.615	6.919.432
	G.Tavuk	496.240	833.403	3.730.484
	P.Sığır		519.097	9.744.418
	P.Tavuk		1.633.479	8.873.803
	Toplam			29.268.137
SİNCAN	G.Sığır	545	170.900	2.964.755
	G.Kuzu	6.320	94.504	1.835.174
	G.Tavuk	639.236	1.044.127	4.625.160
	P.Kuzu		37.562	770.391
	P.Tavuk		2.524.076	13.840.990
	Fileto		54.130	421.840
	Alabalık			
	Toplam			24.458.310
YOZGAT	G.Sığır	3.881	1.035.448	17.604.630
	G.Kuzu	681	9.674	211.861
	G.Tavuk	8.260	15.163	67.273
	P.Tavuk		79.791	483.130

Sakarya Kombinasının parça sığır alımı ithal alımdır. İthal 519.097 kg et alınmış olup 9.744.418 TL ödenmiştir.

5.2.10. Üretim Faaliyetleri

Birim: Ton

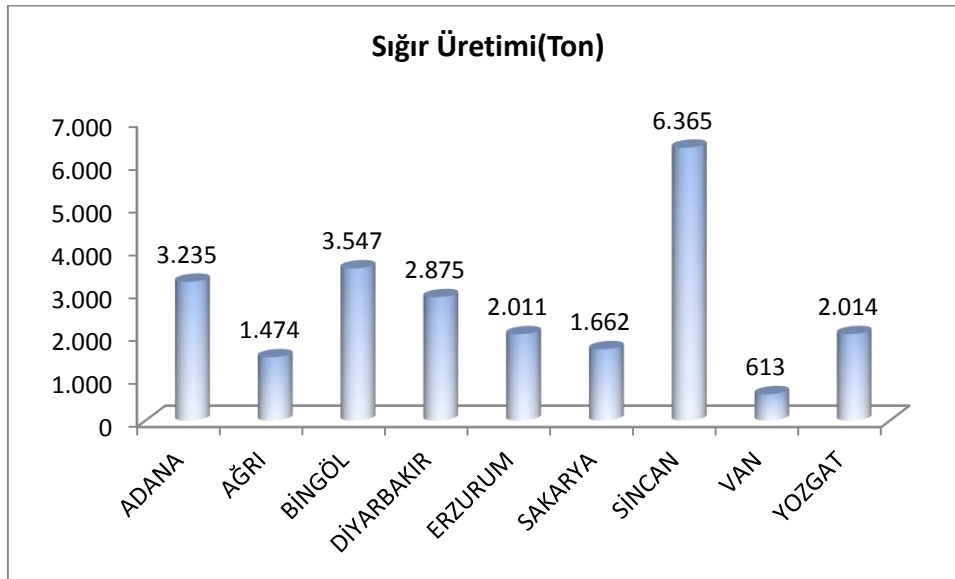
YILLAR	SIĞIR-MANDA	KOYUN-KUZU KEÇİ	TAVUK
2008	5.437	22	1.681
2009	14.680	229	6.753
2010	33.901	214	7.895
2011	24.605	518	10.543
2012	29.244	800	4.214
2013	21.495	535	
2014	23.804	877	

* 2009, 2010, 2011, 2012 ve 2013 yılları üretim faaliyetimize mezruh alımlar dahildir.

5.2.11. 2014 Yılı Kombina Üretimleri

Birim: Kg

KOMBİNALAR	SIĞIR	MANDA	KOYUN	KUZU	KEÇİ
ADANA	3.234.896		292.826	6.369	
AĞRI	1.473.673	4.639	38.884	69.047	
BİNGÖL	3.547.337		36.089	114.715	
DİYARBAKIR	2.875.028		17.920	1.344	
ERZURUM	2.010.883	2.241	54.890	13.711	
SAKARYA	1.662.372		35.572	30.812	
SİNCAN	6.364.900		31.458	10.704	1.900
VAN	612.899		68.030	32.610	
YOZGAT	2.014.396		8.157	11.924	
GENELTOPL.	23.796.384	7.621	583.826	291.236	1.900

Grafikte de görüldüğü gibi Sincan Kombinası 6.365 ton sığır üretimiyle ilk sırada yer almaktadır. Onun ardından 3.547 ton üretimle Bingöl Kombinası gelmektedir.

5.2.12. Satış Faaliyetleri

Birim: Ton

YILLAR	SIĞIR	KOYUN-KUZU	TAVUK
2005	9.339	195	621
2006	7.616	112	3.219
2007	6.661	213	2.547
2008	6.061	131	1.494
2009	14.676	174	5.909
2010	25.715	255	7.410
2011	24.436	464	10.397
2012	24.252	835	10.383
2013	21.837	927	9.745
2014	22.015	961	10,076

Satış faaliyetimize parça et satışı dahil edilmiştir.

5.2.13. 2014 Yılı Et Satışları

Birim: Kg

ÜRÜN	GÖVDE	PARÇA	TOPLAM
SIĞIR	14.109.519	7.916.217	22.015.736
KOYUN	262.400	53.151	315.551
KUZU	553.566	91.128	644.694
KIRMIZI ET TOPLAMI	14.925.485	8.060.496	22.985.981
KANATLI	3.301.023	6.775.105	10.076.128

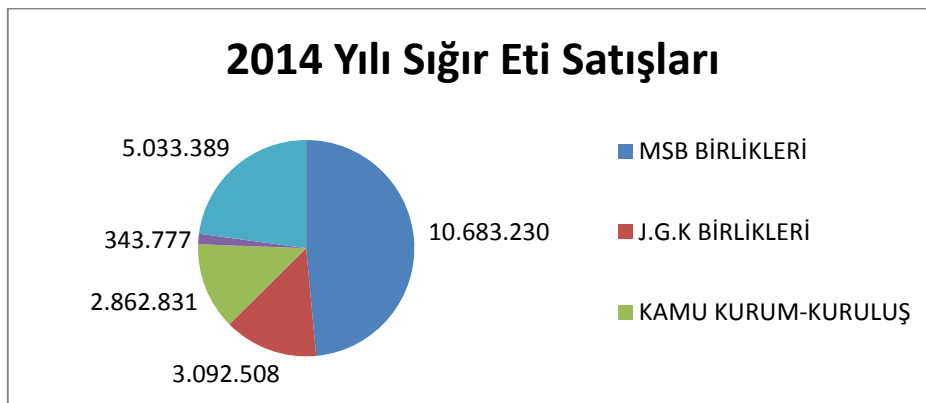
2013 yılı kırmızı et satışımız 22.764.196 kg olup 2014 yılında 22.985.981 kg satış gerçekleşmiştir. 2013 yılı beyaz et satışımız ise 9.744.438 kg olup 2014 yılında 10.076.128 kg satış gerçekleşmiştir.

5.2.14. 2014 Yılı Satışlarımız ve Müşteri Dağılımı

Birim: Kg

2014	G.DANA	K.SİZ DANA	G.KOYUN-G.KUZU	G.TAVUK	ŞARKÜTERİ
MSB BİRLİKLERİ	9.517.002	1.166.213	34.146	6.009.771	1.273.645
J.G.K BİRLİKLERİ	3.092.508	-	48.308	1.390.579	204.543
KAMU KURUM-KURULUŞ	1.500.009	448.250	78.529	605.869	60.535
KURUM MAĞAZALARI	-	1.258.365	99.226	267.266	258.977
FRANCHISEE MAĞAZALARI	-	5.033.389	700.038	1.802.643	705.881
TOPLAM	14.109.519	7.906.217	960.247	10.076.128	2.503.581

MÜŞTERİLER	SIĞIR (Kg)	%
MSB BİRLİKLERİ	10.683.215	48
J.G.K BİRLİKLERİ	3.092.508	14
KAMU KURUM-KURULUŞ	1.948.259	9
KURUM MAĞAZALARI	1.258.365	6
FRANCHISEE MAĞAZALARI	5.033.389	25
TOPLAM	22.015.736	100

2014 yılı sığır eti satışlarımızda MSB ve J.G.K Birlikleri % 63 oran ile ilk sırada yer almaktadır. Franchisee mağazalarına yapılan satışlar toplam satışlarımızın % 23 ünü oluşturmaktadır. Kamu Kurum ve Kuruluşları toplam sığır eti satışlarımızın içinde % 13 paya sahiptir.

5.2.15. 2014 Yılı Et Üretim, Satış ve Son Stoklar

Birim: Kg

	ÜRETİM	SATIŞ	SON STOK
GÖVDE ET			
Sığır	23.796.384	14.109.519	2.162.569
Manda	7.621		
Koyun	583.826	262.400	289.114
Kuzu	291.236	553.567	8.604
Keçi	1.900		1.900
Tavuk		3.301.023	121.977
GENEL TOPLAM	24.680.967	18.226.509	2.584.164

	ÜRETİM	SATIŞ	SON STOK
PARÇA ET			
Sığır	9.250.553	7.906.217	511.599
Manda	2.343		
Koyun	54.304	53.151	
Kuzu	78.800	91.128	12.868
Tavuk		6.775.105	201.357
Şarta tabi Et	647.589		193.653
GENEL TOPLAM	10.033.590	14.825.601	919.477

	ÜRETİM	SATIŞ	SON STOK
ŞARKÜTERİ ÜRÜNLERİ			
Salam	389.681	379.001	19.347
Sosis	459.360	452.944	14.013
Sucuk	748.850	727.654	27.534
Pastırma	12.199	12.128	416
Füme Dil	739	672	95
Sığır Kavurma	764.925	629.978	47.936
Jelatinli İşkembe	23.719	38.010	3.556
Kuşbaşı Konserve	145.380		
İnegöl Köfte	47.573	47.607	2.574
Hamburger Köfte	23.790	25.413	2.389
Kasap Köfte	37.646	38.008	2.301
Akçaabat Köfte	29.402	31.489	554
Tavukburger	7.542	7.251	1.831
Tekirdağ Köfte	28.529	31.753	671
Adana Köfte	7.041	8.192	1.831
Misket Köfte	12.531	13.375	1.455
Füme Et	5	52	
GENEL TOPLAM	2.738.911	2.443.532	126.504

Şarküteri üretimlerimiz 2013 yılında 2.677.248 Kg olup 2014 yılında 2.738.911 üretim gerçekleştirilerek bir önceki yıla göre şarküteri üretimimiz % 2 artış göstermiştir.

5.2.16. 2014 Yılı Üretim, Satış ve Son Stoklar

Birim: Kg

	ÜRETİM	SATIŞ	SON STOK
DENİZ ÜRÜNLERİ			
Donmuş Balık		10.740	841
Fileto Alabalık		49.309	8.860
GENEL TOPLAM		60.049	9.701

	ÜRETİM	SATIŞ	SON STOK
İŞLENMEMİŞ TALİ ÜRÜN STOK.			
Ham Bağırsak	45.809	46.784	
Yaş Deri	3.241.553	3.286.641	
Pösteği	42.674	42.674	
Sakatat		28.477	62.466
İşlenmemiş Kuyruk Yağı	142.400	152.077	22.749
Ham Deri Kazıntı Yağı			
İşlenmemiş Diğer Yağlar	554.616	447.289	18.638
Ham Safra ve Pankreas			
İşlenmemiş Diğer Tali Ürün.			
İŞLENMİŞ TALİ ÜRÜNLER	101.760		2.186
Eritilmiş iç çöz yağı	101.760		2.186
Diğer işlenmiş tali ürünler			
RENDERİNG ÜRÜNLERİ	2.149		1.111
Rendering Yağları			161
Eritilmiş Deri Kazıntı Yağı			
Eritilmiş Böbrek Yağı	2.149		273
Et-Kemik Unu			677

Kurumumuz 1 depo, 10 kombina, 16 adet kombina satış mağazası ve 59 adet franchising mağazası ile faaliyetlerine devam etmektedir.